V A T R A

FOAIE ROMÂNEASCĂ DE OPINIE ŞI INFORMAŢIE

Sept.-Dec.1961

Nr 85

P A R I S

LA SFÂRŞIT DE AN

Isus se naşte,şi acum,într'o lume ostilă învăţăturii Sale.Cel puţin în sferele conducătoare: duşmane declarat - sau cinstindu-L doar "din buze".Şi vine totuşi,pentru că cei bolnavi,nu sănătoşii au nevoie de doctor...

Aşa fiind,noul an apare sub o zodie mai neliniştită încă.De care,nu ştim dacă să ne bucurăm.Creşterea febrei ar fi să apropie un desnodământ,dar natura lui depinde în bună parte de conducători.Pe cari,îi cam prea cunoaştem.. De regulă,avantajul e al celui cu iniţiativa - care-şi alege momentul şi ştie unde ţinteşte.Iar iniţiativa este,ca mereu de câteva decenii încoace,de partea sovietică.Care a găsit,crede,ocazia să-şi rotunjească încă o poziţie,scăpând de ghimpele Berlinului.

In adevăr,dacă Kremlinul contează să-i fie crezute toate balivernele despre fericirea păzită cu mitraliere,sârmă,observatoare şi câini,- la Berlin,unde confruntarea nu putea fi ocolită,cazul era mai altfel.Aceiaşi nemţi de ambele părţi,aceeaşi vrednicie,acelaş geniu al rasei,dădeau însă rezultate diametral opuse,totul traducându-se printr'o fugă masivă dinspre Est spre Vest.Neajunsul era propagandistic,dar şi economic,golurile în "câmpul muncii" ne putând fi umplute doar cu robii aduşi din celelalte"republici" la fel de "populare",istovite şi ele de o fiscalitate mai mult ca tătărească de nesătuii tovi dela Moscova.Ori,continuarea evadărilor ducea sigur la prăbuşirea Germaniei orientale.Ceeace ar fi primejduit ocupaţia rusească în toată Europa răsăriteană.De-aci nevoia,pentru muscali,de a elimina din inima teritoriului ocupat "cancerul capitalist".

Pentru o minte normală,e imposibil de înţeles,fără ajutorul unei "săpări" oculte,delăsarea,ba chiar ajutorul Americii şi în general al lumii libere la întărirea regimului sovietic,- care,totuş,n'a făcut nici un secret din hotărîrea-i de "îngropare" a protectorilor capitalişti.Care-i nesocotitul care să crească un pui de hienă,ştiind matematic că,odată mare,acesta îl va sfâşia? Dar ceeace n'ar face ultimul văcar,au făcut atâţia "mari bărbaţi de stat",dintre cari unii mai sunt şi astăzi veneraţi... "Capii de stat nu sunt arbitri,ci tutori ai popoarelor,cărora sunt datori să le asigure respectarea fundamentalelor drepturi ale personalităţii umane",a spus actualul papă,Ioan al XXIII-lea.Ori,dând vlagă negatorilor înverşunaţi ai oricărui drept omenesc,aceştia n'au făcut decât să trădeze,pur şi simplu,aşteptările noroadelor ce-i cocoţaseră,nemeritat,la cârmă.

Exponenţii politici ai lumii libere nu s'ar sezisa nici acum de ceeace fierbe în cazanul sovietic,de n'ar fi siliţi de impetuozitatea lui Hruşciov,care,şi din cauza vârstei,nu mai are mult de aşteptat.Odată cu zidul din Berlin,acest vizibil semn al "civilizaţiei" ruseşti,adus în reflectorul tuturor,el pretinde acum evacuarea fostei capitale germane.Şi cum Occidentalii,cu toată.. bunăvoinţa,n'o pot face fără a se arăta,prin asta,făţiş că au pierdut definitiv partida,se ajunge la "tratative".Dela care,Hruşciov speră mai mult decât evacuarea.El poate merge cu "generozitatea" până la accepterea reunificării nemţeşti; dar,pretextând teama unui atac,va condiţiona faptul de neutralizarea şi demilitarizarea Germaniei unite.Ceva inofensiv în aparenţă,care înseamnă însă a sustrage Europei principala-i forţă ca număr,calitate şi poziţie geografică,a distruge NATO,şi Mica Europă(a celor 6).S'ar creia astfel un gol,imens,la porţile unei Rusii flămânde...

Dar dacă ruşii au atâtea lucruri de propus,şi fiind vorba de "tratative",poate şi Occidentul ar avea ceva de spus,şi în spirit de mai autentică generozitate,în perfect acord cu concepţia democrată pe care vieţueşte: problema ţărilor robite.E uimitor -şi uimitor de suspect- cum cazul libertăţii a sute de milioane de oameni civilizaţi nu vine niciodată în discuţie,pe când energia întregei diplomaţii,indiferent de sector,se cheltuie pentru libertatea antropofagilor de a-şi păstra.. "folclorul" gastronomic.Ar fi cea mai grea armă de care Occidentul poate dispune la ora actuală: prin echitatea,moralitatea ei,şi prin faptul că,înfine,s'ar trece odată dela neruşinata fază a armistiţiului filosovietic la o politică demnă de acest nume,în numele principiilor pe care se bazează însăşi carta Naţiunilor Unite,din care şi Sovietele fac parte.Recunoaştem că,punând serios problema,Occidentul ar arăta o vigoare neobişnuită din partea lui,un surprinzător curaj; nu mai puţin însă,refuzând,în văzul lumii,autodeterminarea popoarelor robite,Rusia s'ar desgoli,desumflându-şi public

toată propaganda "democrată" şi apărând în adevărata-i lumină: de duşmană a libertăţii omeneşti.

Credem că, dacă solidaritatea, umană şi creştină, nu joacă nici un rol, marea fidelitate, faţă de Apus, a popoarelor oprimate, ar merita acest "sacrificiu" din partea lui. Se ştie că cei mai credincioşi aliaţi ai lumii libere sunt tocmai aceste popoare. Chestia cu "blocul oriental" e numai o farsă, născocită de presa interesată în a pune banda de ocupanţi pe picior de egalitate cu blocul occidental, acesta reprezentând în adevăr voinţa efectivă a populaţiilor guvernate. "Blocul oriental" se reduce exclusiv la aparatul represiv -cum au dovedit clar revoltele din Ungaria, Polonia, România şi Germania oriental"- şi cu acest "bloc" tratează Occidentul! El nu cuprinde nici măcar pe ruşi, la fel de doritori ca şi ceilalţi robi de a deschide ferestrele libertăţii. Cine nu-şi aminteşte cum se predau aceşti nenorociţi, cu milioanele, armatelor nemţeşti, pe care le luau drept "liberatoare"? "Dacă reflectăm puţin la condiţia omului în acele vaste şi noi oraşe de sclavi din Siberia -scrie Ignazio Silone, comunist până în clipa când a avut ocazie să vadă, "cu ochii", Rusia bolşevică- ne vin în minte imaginile cele mai simple, mai antice şi mai dezolate ale durerii omeneşti.. Gemetele acelor milioane de proletari nu sunt auzite de nimeni.. Această tragică degenerare a regimului rus impune tuturor oamenilor liberi datorii deosebit de grele". Aceste datorii au ajuns, azi, la scadenţă.

Hruşciov, e silit să "îndrăsnească", din pricini ideologice şi grave nelinişti interne, plus convingerea în laşitatea democraţiilor occidentale. "Dac'am organiza odată un concurs pentru furnizarea funiilor cu care să spânzurăm burghezia occidentală - constată şi Lenin- sunt ferm convins că n'am şti ce să facem cu nenumăratele oferte ce-am primi din Occident".

Preşedintele Kennedy, catolic irlandez, reprezentant al noii generaţii americane, nerăbdătoare să cucerească pentru Statele Unite prestigiu şi putere, a început prin a condiţiona, cu ton intransigent, orice negociere, de întoarcerea libertăţii în toată lumea pe care marxismul a despoiat-o de libertăţi: "Vom plăti orice preţ, vom face orice sacrificiu, vom suporta orice încercare, vom susţine orice amic şi ne vom opune oricărui adversar -spunea el la înscăunare- pentru a garanta ca libertatea să supravieţuiască şi învingă". De atunci, însă, parc'a mai evoluat...

Suntem fericiţi să constatăm că, totuş, printre conducătorii lumii libere sunt şi oameni de calibru istoric, creiţi parcă pe măsura vremii, având greutatea răspunderii ce reprezintă. Ne gândim mai ales la generalul De Gaulle, cu atitudinea sa pe cât de categorică pe atât de clarvăzătoare faţă de manevrele sovietice, fidelă continuare - şi amplificare- a celor ţariste; "şi în haine nemţeşti -constată Stolnicul Cantacuzino- muscalul rămâne tot muscal". Comportarea preşedintelui Republicii Franceze în problema germană umple de bucurie pe toţi oamenii de bun simţ; atitudine dictată de convingere, nu de circumstanţă, căci o vedem şi în alte împrejurări de aceeaşi natură: la ONU, de exemplu, - unde Franţa s'a abţinut să voteze contra Portugaliei în problema Angolei, agitată de moscoviţi, şi a votat contra sancţiunilor şi condamnării Africei de Sud, condusă de Europeni. Adăogăm şi consolarea că la faimoasele conferinţe, care au dus la haosul de astăzi, şi la robirea României, Franţa n'a luat parte: acolo, la Potsdam şi Yalta, mai mult decât la Stalingrad, a fost adevărata victorie a lui Stalin - care, conştient că principalul adversar al Rusiei va fi de-acum America, îşi prepară meticulos poziţiile...

Noi românii contăm, în jocul celor "mari", puţin. Situaţia ţării nu-i prea departe de cea temută de Ştefan cel Mare, al cărui sol declară, în 1478, dogelui Veneţiei: "Şi dacă Dumnezeu va vrea ca eu să nu fiu ajutat, se vor întâmpla două lucruri: ori se va pierde această ţară, ori voi fi silit de nevoie să mă supun păgânilor". Iar despre păgânii moderni spunea, prin 1891, prevăzătorul Take Ionescu: "Dacă imperiul rus reuşeşte să-şi realizeze visul pe care l-a urmat şi-l urmează cu tenacitate, Statul român şi rasa românească nu vor mai exista decât în amintire". Se pare însă că exilul românesc -judecând după "activitatea" sa- nu prea ia în serios sumbrele perspective. Treburi izolate, mai există ele. Necazul este că, dacă o unire generală e, din păcate, cu neputinţă, nici măcar acei ce se'nţeleg nu şi-au dat mâna. "Facerea datoriei e o armă formidabilă -ne scrie un prieten din Mexic- dar eficace numai când există un plan de luptă. Lupta nu e rezistenţa pe o poziţie, ci cucerirea de noi poziţii".

Principala vină în lipsa unui front unitar de luptă o au membrii fostelor partide, cari au înţeles să-şi aplice, şi aici, la fel de cinstit convingerile "democrate", proclamându-se "comitet" fără să ţină nici un cont de marea majoritate a compatrioţilor refugiaţi. Prin situaţiile de pe vremuri, avute pe spinarea noastră a tuturor, ei şi-au găsit aici relaţii şi mijloace, pe care le-au folosit exclusiv în scopuri personale, trebuind însă mereu să joace după cobza stăpânului. Nici ştreangul din gâtul Patriei, al Neamului multora din ei, al fraţilor din ţară, nu i-a putut determina să renunţe la primatul lor[illegible]ţii. Dispreţul lor pentru massa refugiată e, natural, în detrimentul luptei comune. La îngâmfarea lor s'a gândit parcă Sofocle, când, în "Antigona", spune

prin Hemon către Creon: "Sunt unii oameni cari-şi închipuie că singuri posedă inteligenţa, elocinţa, înţelepciunea. Ii deschizi: sunt goi. Inţeleptul nu se ruşinează să înveţe dela altul, nici să-şi recunoască greşala. Nu înţelepciunea, ci prostia se încăpăţânează".

Aşa dar, nu-i nimic de făcut cu ei. Mai ales în şansa, ce au avut, de a fi găsit şi aici tendinţe pe potrivă.. Dacă climatul de laşitate democratică se schimbă -şi sunt multe semne că da-, atunci şi ei vor cădea în desuetudine, căci într'o conjunctură de necesar eroism nimeni n'are ce face cu ei.

Ar fi oportun însă ca ceilalţi, românii vii, să-şi coordoneze efortul, mobilizând şi toate bunăvoinţele. "Lupta -spune Panait Istrati- e un semn de viaţă, dacă o meşti cu plăcere. Să lupţi pentru o idee, să lupţi pentru un sentiment, pentru o patimă sau pentru o nebunie, dar să crezi în ceva şi să lupţi, asta e viaţă. Cine nu simte nevoia unei lupte, nu trăieşte, ci vegetează".

Ar putea obiecta unii că vana sine viribus ira, adică degeaba te agiţi când n'ai nici o putere: ar fi răcnetul.. oii! Şi totuş, şi oa se abate, după puterea ei, când are lupu'n faţă. Il ne faut espérer, pour entreprendre - ni réussir, pour persévérer. Imprejurările pe la 1848 şi înainte de Unire erau, comparativ, mult mai uşoare, când cei siliţi să părăsească ţara făceau -şi respectau!- un mişcător legământ: "Jur în numele lui Dumnezeu şi pe conştiinţa noastră, că voi jertfi starea şi chiar viaţa mea la sfânta cauză a poporului; că toate minutele vieţii mele le voi consacra Patriei, şi că nu-mi voi odihni capul până România nu va fi liberă şi fericită. Această cauză nu o voi părăsi niciodată şi, măcar să rămân de unul singur, voi sprijini-o din toate puterile mele". Ce-ar mai jura, aceşti vânjoşi patrioţi, acum, când, ca în "Plângerile" lui Ieremia, patria noastră, "care altă dată era mare între neamuri, fruntaşe printre ţări, a ajuns roabă astăzi"?

Cât despre nodul activităţii noastre în exil, unită sau ba, noi continuăm a pune accentul, deocamdată, pe latura "publicistică", cea mai în măsură să ţină contactul între noi şi să informeze permanent Occidentul de tot ce poate interesa lupta comună. Importanţa acestei laturi ne-o arată înşişi adversarii noştri, comuniştii, mari meşteri în propagandă (mincinoasă); iar Pius al X-lea constată, pe bună dreptate, că "în zadar veţi construi biserici, veţi aranja misiuni, veţi întemeia şcoli; toate operele voastre bune vor fi distruse, toate sforţările vor fi zadarnice, dacă în acelaş timp nu veţi şti să mânuiţi arma defensivă şi ofensivă a presei".

Noi, aici, suntem doar o "foaie de opinie şi informaţie". Şefii micilor -dar inimoaselor- grupări de rezistenţă şi luptă, dacă au la inimă aceste postulate, vor şti să organizeze şi coordoneze punerea lor în aplicare. De-or fi de alte păreri, înseamnă că au soluţii şi mai salutare. Cu atât mai bine!

Petre Vălimăreanu

SCRIPTURĂ DIN ŢARĂ de Traian Miron

Inc'un an s'a dus!..
Dar în porumbar
Nu-i mai cucuruz,
De când ni s'a pus
Un ţigan primar!

Tot ce-am adunat
Intr'un an de chin,
O parte-a luat,
Cealaltă furat
Stăpânul hain.

Iarna-i pe-al său drum...
Dar în fulgi de nea
Nu vedem Crăciun,
Ci temniţi-surghiun,
Tanc în loc de stea.

Isusul cel bun
A uitat de noi -
Iar Moşul Crăciun
N'a pornit la drum,
Ori s'a'ntors 'napoi!?

Stăm goi şi flămânzi
Lipiţi de cuptor;
Vorbim de osânzi,
De oameni bolânzi
Gazde pe ogor;

De popa Pojar...
Cum Ruşii l-au prins
In sfântul altar
Şi ca pe-un tâlhar
Apoi l-au ucis!

De voi din Apus
Nu mai avem veşti
De cât ce s'a spus
Ceva pe ascuns
De prin Bucureşti...

....
Copil dragul meu,
Nu gândi să vii;
Şi te rog mereu
Ca pe-un Dumnezeu,
Carte să nu-mi scrii!

&& Făcând panegiricul lui Aron Cotruş, "Solia" scrie că defunctul poet "a comis şi o greşală în viaţă: şi-a părăsit credinţa părinţilor, căzând victima prozelitismului catolic printre exilaţii români". Şi care să fie diferenţa între "credinţa părinţilor", ortodoxă, şi cea catolică? N'o fi acelaş Dumnezeu? aceeaşi Treime? aceeaşi Evanghelie? aceleaşi taine? "Diferenţa", pe câte ştiam noi, era, în afară de primatul papal, care însă nu ţine de "credinţă", ci de administraţie - una singură (şi ea în afară de "credinţă"): că ortodocşii, păreau mai puţin sectari. Ori, nota din "Solia" a reuşit să facă "unirea" şi în acest punct. Aşa, ca să fie în spiritul vremii.. Mai ales când insinuiază, la groapa încă proaspătă a bardului, printre motivele trecerii la catolici, "mizeria materială"...
..Să-l fi înghiţit, aşa de repede, America, şi pe părintele Trifa? Parcă mersese acolo să instruiască, nu să se lase "instruit"...

Din TESTAMENTUL lui Dinicu Golescu: ..După aceasta,întorcându-mă cu lăcrămaţii ochi către prea-iubiţii mei copii,şi aprinsul de râvnă suflet către mult dorita Patrie,şi împins spre o parte de îngrijirea părintească către fiii mei,iar de spre altă de cunoştinţa datoriilor omului către Patrie,doresc,voiesc şi poruncesc părinteşte fiilor mei ca,uniţi întâiu între dânşii,aşa într'un gând să-şi îndrepteze faptele şi învăţăturile către folosul Patriei,precum eu,unit purtând în sufletul meu ideea ei cu a lor,nu le pociu lesne despărţi,nici poci de una grăind a nu gândi la amândouă. Căci măcar de în târziu de tot am avut noroc de a afla că,când omul nu gândeşte la folosul Patriei,nici ea nu are datorie către ei.

De aceea,fiilor,fiţi buni,voioşi spre slujbele ei,ca să vă aflaţi fieşcare particulerea statornicie şi nestrămutată fericirea cea după putinţa omului în viaţa socială.

Invăţătura însă aceasta să le fie: După ce vor trece toţi tot cursul ştiinţelor, apoi unul să înveţe Dohtoria,altul Matimatica şi doi pravilele şi rânduiala ostăşească: şi când Patria va avea rânduială de ostaşi regulaţi,atunci aceşti doi să slujească Patrii,şi chiar cu sângele lor...

10 Noembrie 1828

MOŞ CRĂCIUN de Mircea Dem.Rădulescu

Moş Crăciun,în seara asta,când soseşti la noi în ţară
Cu comoara ta de daruri şi cu datini strămoşeşti,
Te-aşteptăm cu'nfiorare sub lumina legendară
Să ne-aduci ca şi-altă dată taina vechilor poveşti...

Ne vedem,din nou,copii,strânşi la vatra cea străbună,
Lângă focul care'nvie Zâne,Feţi-Frumoşi şi Smei...
Prin nămeţii de zăpadă,paşii tăi tiptil răsună...
I-auzim.. Sunt în ogradă.. daruri multe aduc cu ei!

Magule din vremi bătrâne,te aşteaptă'n seara asta
Toţi copiii ce visează dela tine sfântul dar...
Unii,poate,nu's acasă.. dar şi ei cu dor te-adastă
Şi sunt mulţi feciorii care fac de straje la hotar...

Tu eşti bun din cale-afară,Moş Crăciun.. Ei ştiu prea bine..
Prin vâltori de vremi şi vifor tu te vei gândi la toţi...
Le vei aminti o clipă vraja vremilor senine,
Binecuvântând căminul şi cu bunici şi cu nepoţi...

Şi pioşi,privind în taină spre ferestrele albastre,
Unde înfloresc flori dalbe şi castele din poveşti,
Te-aşteptăm toţi,Moş Crăciune,s'aprinzi steaua Ţării noastre,
Steaua sfânt'a biruinţei şi-a credinţei româneşti...

&& După Rodica,dna şi prof.Nae Iliescu(dela Harvard University) au avut,la 2 Iunie,bucuria unei a doua odrasle,Doina.- Eugenia Jimenez şi Ioan Bologa,din San Rafael (Argentina),au fost şi ei dăruiţi de Dumnezeu,la 2 Februarie,cu a doua bucurie: Eugenia Julieta - botezată la 28 Februarie,naş fiind dl Aurel Tălăşescu.- Rândurile ortodoxiei româneşti au sporit şi la Paris,prin botezul micului Constantin Anton Patrik, a şasea odraslă a soţilor Durand,la 19 Noembrie; naş,Max Manolescu.- Calde urări!

&& In biserica "Sf.Nicolae" din Bari(Italia) s'au cununat,la 7 Septembrie,Aneta Cives şi Amedeo Campedel dela Câmpina.Mult noroc şi.. tanti auguri!

&& La Hrupişte,în Macedonia,a avut loc,Duminică 27 August,în biserica "Sf.Paraschiva",cununia drei Luli Herţu cu dl prof. Spiru I.Sdrulla.O nouă familie românească înseamnă o nouă garanţie de dăinuire a viţei româneşti în străvechiu-i leagăn de pe plaiurile marelui Alexandru şi ale Acăneştilor.Cele mai frăţeşti urări!

&& Dna Alexandra Sever Pop ne anunţă -într'o scrisoare de caldă apreciere a regretatului profesor,creatorul Centrului de Dialectologie dela Universitatea din Louvain(Belgia),care "are astăzi o splendidă valoare spirituală şi materială"-, că,dela 1 Noembrie,se stabileşte la Paris.

&& In Italia au luat libera docenţă universitară dra Alexandrina Mititelu şi dl Mircea Popescu.Au mai luat-o,în anii trecuţi,dra Rosetta del Conte şi dnii George Caragaţă,Teodor Onciulescu,Guţia şi Iroaie.Toţi au prezidat,în sesiunile din Iunie şi toamnă,comisii italiene de bacalaureat.-

&& Invitat de guvernul Statelor Unite,care i-a plătit şi cheltuielile de drum, dl dr. N.A.Florescu-Australia a participat la un congres internaţional din Washington: "o mare cinste pentru un mic român",cum,cu multă modestie,scrie d-sa.

&& La 1 Octombrie s'a sfinţit la Detroit,de P.S.Valerian Trifa şi un sobor de 24 preoţi,Catedrala Episcopiei Române Ortodoxe din America,clădită,în stil curat românesc,prin strădania parohienilor,păstoriţi de pr. Gheorghe Preda.

CRONICA PESIMISTULUI

* NICOLAE HERESCU.- De câtva timp nu fac altceva decât să-mi îngrop prietenii.Se pare că,pe măsură ce pribegia se lungeşte,îngroparea prietenilor devine o ocupaţie aproape permanentă a exilului.Ruşii,în Occident,nu se mai întâlnesc decât la înmormântări...

Anul acesta a fost peste măsură de funest(un amic italian mi-a explicat pentru care motiv: adunate,cifrele lui 1961 dau numărul nefast 17 !),secerând în special printre oamenii de cultură: şi în ţară,dacă faptul ne poate consolà(Galaction,Cezar Petrescu,Claudia Millian-Minulescu,Sadoveanu; Blaga nu,fiindcă era ca şi exilat,era cu noi).După Busuioceanu l-am pierdut pe marele Cotruş,ai cărui ani de pribegie apasă greu asupra fiecăruia dintre noi,şi în special asupra celor care,putând s'o facă,nu au făcut nimic ca să uşureze traiul,la bătrâneţe,al decanului scriitorilor români de peste graniţă.Iar între Busuioceanu şi Cotruş,am avut pierderea profesorului Sever Pop.La Roma s'a stins nu de mult şi tenorul Tomel Spătaru,bun român şi excelent artist.Dar pierderea,pe care personal am resimţit-o mai adânc,a fost aceea a profesorului Herescu.

O sumă de împrejurări,de tot soiul,mi-l apropiase mult în ultimii ani; şi învăţasem să-l cunosc,dincolo de aparenţele,care fac din fiecare din noi o monadă închisă pentru ceilalţi.Fostul preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români impunea prin profunda-i pregătire umanistă,prin calitatea artistică aleasă a talentului său literar, prin românismul,care nu admitea compromisuri(a refuzat până la ultimul moment,chiar când,pentru aceasta,a trebuit să piardă o situaţie,să ia altă cetăţenie decât pe cea românească,considerată blazon de nobleţă între atâtea,prea uşoare şi iuţi,renegări), dar mai ales prin eleganţa,aristocraţia de substanţă a omului.Boer de viţă,cu ascendenţe seculare şi ilustre,Herescu nu a făcut niciodată caz de această aristocraţie, în care simţea că,personal,nu are niciun merit.A desvoltat în sine altă nobleţă,pe aceea a sufletului şi a minţii,identificată de el în străvechea omenie românească, mai uşor de găsit la ţăranul carpatin decât la atâţia dintre boierii amestecaţi şi contaminaţi de lepădături străine.

A evoca figura înaltă şi slabă a "profesorului" prin antonomazie,în lungile şi instructivele plimbări de pe via Veneto,la Roma,ori în ceţicasele,meditativele,pline de proecte,şederi pe divanele cafenelelor italiene,nu e uşor: amintirea e prea recentă,şi rana doare încă.Săritor la nevoie,dăruitor de sfaturi înţelepte,epicureu la ocazie,dar la acel nivel înalt,care conservă distanţele necesare între epicureism şi vulgaritate,savant şi poet,fire contemplativă şi activă în acelaşi timp,român până în măduva oaselor şi universalist ca înţelegere şi gusturi,Nicolae Herescu a fost realizarea fericită a unui tip de om,pe care,voind a-l respecta şi după moarte,nu avem decât a-l imita.Când,într'o bună zi,se va da publicităţii bogata corespondenţă, pe care a întreţinut-o în anii exilului cu un mare număr de străini şi de români,de toate speciile şi categoriile,se va completa profilul,şi aşa complex şi variat,al marelui nostru prieten,dela care aştept încă -aşa de incredibilă mi se pare vestea morţii premature- un telefon la Roma,la coborîrea din tren,ca să-mi anunţe,ca o mană, bucuria inegalabilă a revederii.-

* SADOVEANU ŞI COTRUŞ.- Au murit,parcă simbolic,la două săptămâni unul de altul.
Amândoi,mari scriitori.Nu vrem aici să subliniem decât paradoxul extraordinar,dar
poate numai aparent şi superficial,al poziţiilor acestor doi oameni: primul,paseist,
"regresiv",reacţionar ca gusturi şi artă,paşnic,tată prolific,patriarhal,moldovean
taciturn şi închis în sine,îndrăgostit de natura primitivă şi duşman al civilizaţiei
mecanice,al progresului,semănătorist,vânător şi pescar,aderă la regimul comunist,fie
chiar din oportunism,şi afişează la un moment dat poze revoluţionare. Aron Cotruş,revoluţionarul prin excelenţă,iredentist la început,apoi rebel social,în fine pribeag
cu instigaţii la revoltă contra ocupantului sovietic,cântăreţ nu numai al ţăranului
slugă la boieri,dar şi al minerului,ba chiar al oraşelor tentaculare(pe urmele lui
Walt Whitman),refuză dintru început comunismul,ia poziţie netă contra pretinselor
răsturnări sociale "progresiste" din România de azi,blestemă Rusia,blestemă niţel şi
America("babilonia dolarului"),dar tocmai fiindcă nu sare în ajutorul popoarelor oprimate,vândute la Yalta şi la Potsdam.

E un paradox,acesta; este semnul confuziunii babelice a limbilor,noţiunilor,într'o epocă de criză ca a noastră; ori o dovadă,şi pe plan literar,a caracterului reacţionar al comunismului,care nu înseamnă deloc revoluţie,în nicio privinţă; şi confirmarea că adevăraţii revoluţionari suntem noi,cei din exil(şi nu toţi; desigur,nu
aspiranţii la restaurarea trecutului).Dacă era un om născut pentru traiul paşnic,neturburat,acesta era Sadoveanu; dacă era un om născut pentru revoluţie,acesta era Cotruş.Imprejurările le-au frustrat adevărata natură(ori le-au exasperat-o?).Şi nu e
fără importanţă că primul era moldovean,al doilea ardelean.

Cotruş s'a rugat mult în aceşti ani din urmă.O ştim,dacă nu de altundeva,măcar din versurile sale.Sadoveanu,dacă se va fi rugat în sinea-i,public nu putea s'o facă.
La moartea marelui renegat,ce rânduri putem aminti,şi spre ispăşire,dacă nu această minunată interpretare a Psalmilor,care se poate citi în "Demonul tinereţei":"Mai înaminunată interpretare a Psalmilor,care se poate citi în "Demonul tinereţei":"Mai înaminunată interpretare a Psalmilor,care se poate citi în "Demonul tinereţei":"Mai îna-

inte de a se naşte munţii şi de a se zidi pământul şi lumea,din veşnicia veşniciilor Tu eşti,Dumnezeu.Tu întorci pe muritori în ţărână şi zici: Intoarceţi-vă,fii ai oamenilor,în nimicul din care aţi ieşit.Căci înaintea ochilor Tăi mia de ani e ca ziua de ieri şi ca o strajă a nopţii.Ca un şivoi îi iai şi viaţa lor e ca un vis; ca iarba ce răsare dimineaţa şi înfloreşte,iar cara se coseşte şi se usucă".-

* STRABISM POLITIC.- Am înregistrat două recente declaraţii,foarte semnificative.Una e a fostului şef al serviciilor secrete ale marinei cubane,Eduardo Diaz Jauffman,care,alegând libertatea în Mexic,a spus limpede că dictatura lui Batista era mult mai suportabilă decât dictatura actuală,la care a colaborat,a lui Fidel Castro.A doua e a exponentului din Ghana,Kofi Abrefa Busia,care şi el a trebuit să plece din ţara sa,din cauza regimului dictatorial dela Accra.A declarat într'un interview acordat ziarului "New York Times" că era mai multă libertate în Ghana sub colonialiştii englezi decât sub actuala dictatură a preşedintelui filocomunist Nkrumah.Ambele declaraţii,provenind dela oameni de stânga,care s'au bătut contra fascismului şi a colonialismului occidental,dovedesc că regimurile de dreapta sunt preferabile oricărei forme de dictatură comunistă; şi că între Hitler şi Stalin o politică înţeleaptă nu ar fi trebuit să aibă,acum peste 20 de ani,greutăţi de alegere.Trebuia distrus,fie chiar,dacă vă place,în primul rând,Stalin,cu Uniunea Sovietică.Cele ce se întâmplă azi în lume,stând cu toţii pe marginea prăpastiei totale,înseamnă condamnarea drastică şi definitivă a strabismului politic al democraţiilor occidentale,al lui Roosvelt şi al lui Churchill,pe care unii continuă să-l considere încă,nu se ştie pentru care motive,un bărbat de stat genial.

Cu toată lecţia istoriei,chiar recente,americanii se pare însă că nu au învăţat nimic,dacă încă se agită şi iau măsuri contra Republicii San Domingo,unde familia Trujillo,fără să binemerite dela populaţie,prezenta cel puţin avantajul că era de partea Occidentului,şi lasă să crească cangrena castristă,adică sovietică,la Cuba şi,acum,de curând,se pare,şi în Equador.Care forţe oculte îi deturnează privirile preşedintelui Kennedy dela un pericol adevărat,iminent,mortal,spre pericolul mai mic(dacă de un pericol este,într'adevăr,vorba)?

* OCCIDENTUL ŞI NOI.- Un tren american care traversează zona de ocupaţie sovietică din Germania,mergând din Berlin-Vest în Republica Federală,e oprit de Ruşi la Marienborn.Convoiul poate pleca numai dacă americanii îl predau sovieticilor pe un tânăr neamţ,care se adăpostise într'un vagon,în speranţa de a se putea refugia în Occident şi a-şi salva viaţa.Americanii,fireşte,îl dau pe mâna Muscalilor: gest simbolic pentru toată politica Apusului: ca să-şi traiască bunăstarea în pace,Occidentalii nu ezită să le vândă barbarilor din răsărit naţiuni întregi,odinioară libere,necum un biet student german.-

* PROCESUL EICHMANN.- Centrul de studii asupra instituţiilor democratice din New York,condus de expertul în drept constituţional Yosal Rogat,a declarat într'un document oficial că procesul lui Eichmann în Israel dă o lovitură gravă dreptului internaţional.Căpetenia nazistă,acuzată de milioane de asasinate(ceva mai multe au comis şi comit Stalin şi Hruşciov,fără a fi răpiţi şi a li se face proces),ar fi trebuit să fie judecată de un tribunal internaţional,obiectiv,imparţial,- afirmă documentul american.-

Dragoş Măgureanu

DIN SCUTUL TĂU de Ion Ţolescu

Arhanghel Mihail,din scutul Tău
Cu care aperi lumile lui Dumnezeu
Pe-o rază-azvârle-un bob mărunt
Să-mi fac din el eu platoşele grele
Călite'n focul rugăciunii mele
Şi lancea lui Satan s'o'nfrunt.

Şi-al vieţii pas îndreaptă-mi-l
Cu mila Ta,Arhanghel Mihail,
Al clipei mele pas care se-avântă
Spre-al blândelor tăceri tărâm.
Mă'ndrumă Tu,desfă-mi Tu drum
Către fântâna vieţii sfântă.

De freamăt verde ca pe trup port haină,
Ci Tu'mi îmbracă sufletul cu taină
Pentru lumina zilei Tale care vine,
Pentru-aceşti ani ce mi-au rămas
Să dau pământului meu glas,
Mă rog,Arhanghel Mihail,la Tine.

&& Asigură "Glasul" minciunii,făcând "bilanţul celor 17 ani care au trecut de la eliberare",că "niciodată oamenii dela noi n'au mâncat pe îndestulate,ca în anii puterii populare".Aşa fiind,abia acum ne explicăm de ce,"în anii puterii populare",au murit totuş atâţia copii în Moldova(şi peste tot): de.. indigestie! Iar nenorociţii ce colindau ţara cu saci la subţioară,o făceau,desigur,din motive.. turistice,şi nu în nădejdea aflării câtorva duble de mălai! Restricţiile din cartele,în acest caz,n'ar avea nici ele altă pricină,decât părinteasca grijă a lui Dej pentru robotii din fosta Românie: să nu plesnească de prea sătui!

Dar mai veridic e altceva: că,vorbind de "oamenii de la noi",gazetarul a înţeles,cu siguranţă,pe oamenii "dela ei",dela "Glasul" din Pankov: singurii cari,împreună cu colegii lor de lichelism,mai mănâncă azi "pe îndestulate" în biata Românie!

PENTRU REPARAREA UNEI INJUSTIŢII

In editura "Carpaţii" a apărut o broşură cu titlul "Cazul Iorga-Madgearu" şi subtitlul "Declaraţii făcute de dl Horia Sima revistei "Carpaţii".

Pentru cititorul neprevenit şi neiniţiat în culisele întortochiate şi manevrele politicianiste de cea mai joasă speţă caracteristice dlui Sima,apariţia acestei broşuri provoacă în primul rând întrebarea legitimă asupra oportunităţii punerii în discuţie publică,în condiţiile actuale,a unor evenimente triste petrecute cu 20 de ani în urmă.Dacă totuşi iniţiativa dlui Sima pornea din nevoia sinceră şi spontană de a explica unele întâmplări şi de a pune la dispoziţia românilor materialul indispensabil pentru cunoaşterea şi judecarea obiectivă a faptelor,nu i s'ar fi putut aduce niciun reproş.Din contră,dat fiind că în timpul aşa zisei biruinţe legionare dl Sima era,oficial,comandant al Mişcării,deci direct răspunzător de cele întâmplate în acea vreme,am putea pretinde că era o obligaţie din partea lui să se explice.La aceste considerente s'ar mai adăoga şi faptul,de o importanţă capitală,că scurta participare a legionarilor la guvernul generalului Antonescu a fost începutul desbinărilor între ei,ca o consecinţă a creşterii neîncrederii în "infailibilitatea Comandantului",faptul ducând la diferenţe de vederi în orientarea politică a Legiunii.

Iată însă că explicaţia apariţiei broşurii sus citate ne vine prin ziarul "Stindardul",care,în nº 54/55,Iulie-Sept.1961,publică o scrisoare a dlui Boeru,adresată dlui Sima la 26 Ianuarie 1961,prin care fostul Comandant era rugat "a veni cu o soluţie în acest caz",adică Iorga-Madgearu,pentru uciderea cărora,susţine dl Boeru,este acuzat pe nedrept de 20 de ani şi,specifică mai departe d-sa,înainte de toate în interesul adevărului".La această scrisoare,adresată direct şi personal,dl Sima răspunde după 5 luni printr'o broşură publică,în care prezintă pe dl Boeru drept "şeful echipei",deci vinovat de uciderea în discuţie.

Citind broşura şi scrisoarea,prima remarcă e felul deosebit cum au evoluat convingerile celor doi după 20 de ani.In 1940 dl Boeru,din spirit de disciplină şi solidaritate,acceptă să-şi asume răspunderea uciderii lui Iorga şi Madgearu.In 1961 dl Sima,contrariu de ce susţinuse până de curând,vine cu o broşură prin care justifică,aprobă şi se solidarizează public cu autorii acestor fapte.In indicarea lor,poziţiile celor doi se găsesc diametral opuse: dl Boeru afirmă categoric în scrisoare că n'are absolut nici un amestec,că nu este nici autor moral şi nici material,pe când dl Sima îl prezintă ca "şef al echipei".Intre aceste două afirmaţii opuse posibilitatea unui compromis este exclusă,pentru că adevărul nu poate fi decât unul,deci de o parte sau de alta.

Este posibil ca dl Boeru ştiindu-se vinovat -şi,fără îndoială,el este cel mai indicat să ştie care este realitatea,- să încerce după 20 de ani,prin această scrisoare,o mistificare a adevărului,în scopul de a se reabilita public? Dacă criteriul nostru de apreciere pentru aflarea adevărului şi formarea convingerii s'ar limita la simple afirmaţii,fără probe incontestabile,decizia ne-ar fi limitată la gradul de simpatie pentru unul sau altul. Ipoteza că dl Sima a făcut aceste afirmaţii nefiind bine informat,nu poate rezista unei critici serioase,deci concluzia ce se impune e că dl Sima a făcut în mod voluntar şi conştient aceste declaraţii mincinoase(dacă mincinoase se vor dovedi).

Ce motive l-au putut determina la aceasta? Necinstea sufletească a dlui Sima se poate vedea iniţial din modul cum a răspuns public la o scrisoare privată.Prin acest procedeu el a crezut că-şi creează iniţial un mare avantaj,scontând totodată şi pe efectul surprizei punerii problemei în discuţie publică.Dar nu şi-a dat seama că prin aceasta aduce un mare serviciu dlui Boeru,care pe viitor rămânea astfel dezlegat de orice obligaţie pentru păstrarea secretului,putând acum să ceară public clarificarea acestei chestiuni şi să aducă probele de nevinovăţie.Manevra dlui Sima a vrut să fie foarte abilă: demască public pe "şeful echipei",ce devenise între timp adversar politic,putând astfel camufla realitatea şi menajă câţiva prieteni; în acelaş timp tentează pe dl Boeru cu oferta împărţirii culpabilităţii,care nu mai cade ca înainte toată asupra lui ci este împărţită cu dl Sima,de acord acum şi solidar cu făptaşii. Era greu de înţeles -pentru logica dlui Sima- că dl Boeru,care timp de 20 de ani,prin tăcerea lui,dusese singur povara răspunderii şi a tuturor riscurilor,să nu se lase ispitit de o asemenea ofertă; poziţia dlui Boeru în Mişcare devenea radical schimbată după publicarea broşurii,pentrucă,complet reabilitat,"şeful echipei" primea acum girul "Comandantului",deci pe viitor n'avea să mai fie arătat ca "un asasin ordinar,care a compromis Mişcarea". Contrar aşteptărilor însă,dl Boeru,care cunoaşte suficient pe dl Sima,rezistă tuturor ispitelor şi îl invită public să se prezinte în faţa unui juriu de onoare.

Un motiv în plus de a denunţa pe Traian Boeru îl constituia nevoia pentru dl Sima de a se arăta consecvent în faţa oamenilor ce i-au mai rămas credincioşi.Este ştiută campania de intrigă şi compromitere dusă de d-sa până de curând în contra dlui Boeru. Cum putea să se dezică,cum să explice oamenilor săi acuzaţiile aduse mai înainte? Afirmarea adevărului era prea riscantă,se putea produce o nouă ruptură a resturilor simiste,aşa cum se petrecuse după publicarea "dosarului ruginii".

Iată deci o parte din motivele ce l-au determinat pe dl Sima să comită greşala de a se angaja public,făcând declaraţii pe care e îndoelnic că le va putea proba. Dacă în 1940,aşa cum ni se explică în broşură,legionarii ajunşi la disperare şi-au făcut singuri dreptate,aceasta se datoreşte lipsei de încredere în justiţia ţării în guvernul căreia dl Sima era vicepreşedintele consiliului de miniştri.Acţiunea de anarhie a legionarilor nu poate fi imputată doar generalului Antonescu,adevăratul responsabil e comandantul din acea vreme al Mişcării,autor moral deci şi al omorurilor în cauză.O discuţie cinstită,bazată pe adevăr,nu-i convine însă dlui Sima; de unde interesul de a continuà confuzia - aşa cum reiese din citirea broşurii.

Nu este în intenţia noastră de a ne improviza în apărătorii dlui Boeru şi a-l desvinovăţi,acuzând pe alţii.Sentimentul de onoare şi demnitate omenească se cutremură şi se revoltă contra acelora cari,din meschinării politice sau interese personale,recurg la procedee josnice.Dl Boeru,cerând să se facă lumină,e de presupus că dispune de probe incontestabile pentru a dovedi că nu este el autorul moral sau material al uciderii lui Iorga şi Madgearu.Are tot interesul,socotim,să facă uz de acestea devezi(în măsura în care nu periclitează viaţa altora).Dreptul la reabilitare al unui nedreptăţit e unanim recunoscut de justiţia tuturor ţărilor.Dl Traian Boeru,condamnat pe nedrept,cere să fie reabilitat - şi nimeni nu-i poate refuza acest drept. De altă parte,conflictul Boeru-Sima nu-i o afacere personală,aşa că rezolvarea lui interesează şi Mişcarea Legionară,şi chiar pe toţi românii.Nu se poate asista cu indiferenţă la asasinarea morală a unui nevinovat.

Conducerea actuală a Mişcării,poate se simte şi ea în obligaţia de a proceda prin toate mijloacele la lămurirea "cazului",neoruţând niciun efort pentru stabilirea adevărului.Principiile de dreptate şi onoare ce stau la temelia Legiunii nu pot rămâne vorbe goale.Sezisându-se de această problemă,pentru conducerea actuală ar fi un bun prilej să arate că nu reprezintă o simplă substituire de persoane şi să-şi dovedească eficacitatea,ieşind din rezervă şi echivoc când sublimele principii sunt nesocotite.Drama dlui Boeru putea fi a oricăruia dintre noi.Dacă pentru un legionar răsplata disciplinei şi spiritului de solidaritate e obligaţia de a-şi asuma răspunderi cumplite,nu vedem cum menţinerea sau refacerea coeziunii Mişcării mai poate fi asigurată.

Cât despre fostul comandant: de nu şi-o putea dovedi groaznica afirmaţie,riscă să-şi adauge la dosar un punct în plus: încercarea de asasinare morală a unui camarad.-

Ion Stan

C O L I N D de Vasile Posteucă

Măr domnesc,Mărie bună
Maica Domnului şi mie
Crin de linişte şi lună,
Lacrimă şi liturghie,
Maica Domnului,Mărie....

Prunc cu zâmbet de mătasă;
Pază: înger somnoros,
Pribegim şi n'avem casă
Şi Irod e duşmănos....

Cerul ni-l purtăm pe jos,
Maica Domnului,Mireasă....

Drag luceafăr de-altădată,
Du-ne'n strămoşească glie
C'am bătut pământul roată
Şi sinedriul nou nu ştie
Decât ură şi urgie....
Una,Sfântă,Preacurată,
Maica Domnului,Mărie.

&& Discret,în semiobscuritate,cum se cuvine prăsnuirilor alese,Sâmbătă 2 Decembrie -şi nu duminica,cum se obişnueşte!- s'a săvârşit,în biserica română ortodoxă din Paris,un parastas pentru Corneliu Codreanu şi camarazii ucişi acum 23 de ani.Participarea,a fost şi ea tot "discretă": pr.Boldeanu,Mihai Fotin Enescu,Malcasian,Bacu,dr. Guguianu,sculptor Anastase,av.Miloaie,ing.Sfinţescu,Nacu,Moşoiu,Ţelescu,Ciulei,Rotaru,Ionescu,Jucan,Noica,Giagin,Diaconu,Stoica,dr.Petrovan,Vălimăreanu.-

- Parastas s'a mai făcut,la 24 Septembrie,pentru sutele de camarazi,ucişi într'o singură noapte,de Carol Dementul(1939).-

- Hramul bisericii noastre din Paris: Ziua Sfinţilor Arhangheli - s'a sărbătorit cu fast: după slujba,de catedrală,toată lumea a trecut în saloanele bisericii,unde Asociaţia Românceler Ortodoxe pregătise,cu multă pricepere şi drag,"atmosfera" potrivită pentru mai buna cunoaştere şi apropiere a compatrioţilor ei între ei.Păcat,numai,că nu e hram în toate zilele...

&& Din "Solia" aflăm că,la începutul lui August,P.S.Trifa,ajutat de un pumn de compatrioţi inimoşi,a organizat în Manitoba o tabără de vară de două săptămâni pentru puii de români din Canada,având în program rugăciuni,şcoală,instrucţie religioasă, cor,jocuri şi sport - totul în duh românesc.

- In acelaş timp,altă tabără de vară a funcţionat,cu acelaş program,sub conducerea părintelui Eugen Lazăr,pentru tinerii români din Statele Unite,la Vatra românească.-

&& Aniversarea robirii României dela 23 August,organizată,la Universitatea din Jaipur(India),de ţiganul,transformat în diplomat roperist,Dorobanţu,- a fost tulburată de dl dr. Alexandru Şuga,care a distribuit celor prezenţi broşuri îndoliate,arătând catastrofa ţării după "eliberare".-

CALENDAR NAŢIONAL

2 Sept.1958: Moare la Berlin,în urma rănilor,Oliviu Beldeanu,eroul dela Berna.

4 Sept.1879: Vasile Conta,la Cameră: Cea dintâi condiţie pentru ca un Stat să poată exista şi prospera este ca cetăţenii acelui Stat să fie din aceeaşi rasă,din acelaş sânge.. Acest adevăr este acela pe care se bazează principiul naţionalităţilor.. Acest principiu al naţionalităţilor se înţelege că nu se raportă decât la rasă,şi nici decum la ceea ce se numeşte "supuşii aceluiaş Stat,fără deosebire de rasă",căci atunci principiul n'ar mai avea nicio aplicare.. Aceasta nu împiedică admiterea străinilor la cetăţenia unui Stat,dar cu o condiţie: ca acei străini să se contopească în naţiunea dominantă.. Ei bine,istoria noastră naţională şi experienţele de toată ziua ne-au dovedit şi ne dovedesc că dintre toţi străinii care vin la noi,turcii şi mai cu seamă jidanii sunt acei care nu se amestecă niciodată cu noi.. Oricum s'ar pune chestiunea,oricum s'ar interpreta,noi,dacă nu vom lupta în contra elementului jidovesc,vom pieri ca naţiune.- Oratorul a fost felicitat de prietenul său Eminescu.

6 Sept.1848: Regulamentul organic e ars pe rug,foaie cu foaie,în faţa consulatului rusesc din Bucureşti,cu muzici şi bocitoare.

15 Sept.1521: Pe o lespede de mormânt din ctitoria dela Curtea de Argeş e săpată inscripţia: "A răposat robul lui Dumnezeu Io Neagoe Voevod şi Domn a toată Ţara Românească şi a părţilor dunărene,în luna lui Septemvrie 15 zile anul 7029.A domnit nouă ani şi jumătate.Şi rog pe cei ce Dumnezeu îi va îngădui să vie după noi să păzească adăpostul acesta mic şi sicriul oaselor mele,ca să fie nestricat".In cunoscutele învăţături către fiul Teodosie se citesc,despre iubirea de ţară,rânduri ca acestea: "Nu fiiţi ca pasărea aceea ce se chiamă cuc,care-şi dă ouăle de le clocesc alte pasări şi scoţ pui,ci fiţi ca şoimul şi vă păziţi cuibul vostru".Pe înţeleptul Domn, Hasdeu îl va defini: "Marc Aureliu al Ţării Româneşti,principe artist şi filosof,care ne face a privi cu uimire,ca o epocă excepţională de pace şi de cultură,în mijlocul unei întunecoase furtuni de mai multe veacuri,scurtul interval dintre anii 1512 până la 1521".

[illegible] Sept.1871: Are loc la Bucureşti "prandiulu academic" al Societăţii Academice Române,organizat în casa lui Odobescu.Ca să înveselească adunarea,amintind discuţiile aprige asupra proiectului de dicţionar,scriitorul compuse în stil latinist lista de bucate: "fazo-stimuli varii" erau "mezelicurile felurite"; "lumbu bubulinu intinctu in [illegible],cu bacce e tuberculi leguminosc" era,pe româneşte,"muschi de vacă cu sos de smântână,garnit cu mazăre boabe şi cu cartofi"; "sorbitione cu scriblete" era "supa cu plăcintioare",şi aşa mai departe.Cât priveşte băuturile,vinul alb vechi de Drăgăşani se citea: "Vinu albicante perenniu aluterse de Acidava".Gluma a reuşit perfect, mesenii s'au distrat enorm: "Râdeau toţi cu hohote -povesteşte Odobescu-,şi numai răposatul Maxim,unul din autorii Proiectului de Dictionariu,se mira,în sincera şi naiva încredere ce avea în eficacitatea sa sistemă de lexicografie română,pentru ce râd toţi ceilalţi de un 'operatu careie in genulu seu speciale era redessu chiaru de pre cumu conviene spiritului essenţiale originariu alu limbei romane"!

10 Oct.1879: Vasile Alecsandri,la Cameră: Cine sunt năvălitorii,de unde vin,ce vreau? Şi cine este noul Moisi,care-i conduce la noul pământ al făgăduinţei,aşezat de astă dată pe malurile Dunării? Ce sunt năvălitorii? Sunt un popor activ,inteligent, neobosit întru îndeplinirea misiunii sale; sunt adepţii celui mai orb fanatism religios; cei mai exclusivişti din toţi locuitorii pământului,cei mai neasimilabili cu celelalte popoare ale lumii.. Ce vreau ei dela noi? Să devie proprietari ai pământului acestui popor,iar din vechii stăpâni ai ţării să facă nişte iloţi,precum sunt astăzi ţăranii din Galiţia şi din o parte a Bucovinei.Dacă acesta e planul năvălitorilor de astăzi,el probează încă odată spiritul întreprinzător al neamului israelit şi, departe de a merita un blam,el e de natură a-şi atrage lauda şi admiraţia oamenilor practici.Blamul s'ar cuvenì nouă,Românilor,dacă prin nepăsarea noastră sau prin aplicarea unor fatale şi absurde teorii umanitare,am da însine o mână de ajutor la îndeplinirea acestui plan.

3 şi 20 Nov.1812: La Constantinopol cad capetele fraţilor Dimitrie şi Panaiot Moruzi,tălmacii sultanului,vinovaţi de trădare în pierderea Basarabiei.

4 Nov.1861: Se înfiinţează,la Sibiu,Asociaţia culturală "Astra".Preşedinte,Şaguna.

27 Nov.1842: Se naşte,în comuna Ghindăoani(Neamţ),filosoful Vasile Conta.

6 Dec.1903: Se naşte,la Turnu Severin,Nicolae I.Herescu.

7 Dec.1861: Se naşte,la Bucureşti,Nicolae Filipescu.Moare la 30 Sept.1916.

15 Dec.1600: In drum spre Viena,Mihai trece Tisa la Tokai,cu câteva sute de pribegi.

17 Dec.1917: Congres,la Tiraspol,al Românilor transnistrieni,convocat de soldaţii Bulat,Jalbă,Lurtăilă,Dumitru şi Mălai. Cer biserici,şcoli şi cărţi româneşti.

26 Dec.1627: Moare Nicolae Pătraşcu,fiul lui Mihai Viteazu.Ingropat la Comana.

IN LOC DE COLIND de Dumitru Bacu

Frații mei de departe,din sat,
de acasă,de pe plaiuri furate,
Frații mei de după zăbrele,din morminte,
în loc de colind cântat
vă scriu în astă seară o carte
cu toată durerea din inimă
aștenută pe ea agale,cuminte.

La ferestrele înecate în seară,de ani,
troenite de grije și ger
nici la voi nici la noi nu mai poposesc
vocile îngerilor noștri țărani,
chipuri plămădite de cer
din aluatul străvechiului miez românesc.

Moș Crăciun a fost ucis
la răspântie de nebuni,
Magilor li s'a împiedicat calea
spre Betleem
cu pulbere de pușcă și sârmă ghimpată.
In loc de "O,ce veste minunată",
scâncet de câini prin blestem
și umbra la pândă,
cu spaima'n proțap agățată.

Frații mei din noapte,
clopotele nu mai vin,nu vă mai chiamă
să ascultați minunea
încită de fiecare Crăciun.
Aplecați peste amintire
deschidem cu teamă
scrinul inimii în care
păstrăm în taină închis,colindul străbun.

Străini pe ogor sau vânturați prin lume
așteptându-ne fiecare rândul,
pe vatra căminelor sparte
ne adunăm în astă seară cu gândul
să mai trezim odată dorul nebun...
Frații mei de acasă,de departe,
din sat,de pe plaiuri furate,
cu voce de lacrimi pe carte
vă mai urez ca pe vremuri,odată,
"Bună dimineața la Moș Ajun".

&& Al 5-lea Congres al Societății Academice Române s'a ținut la Veneția,6-12 Septembrie,având în frunte un comitet de onoare din notabilitățile locale,în cap cu prefectul.După comemorarea prof.Herescu,au prezentat comunicări prof.Mircea Eliade,Caragață,Iroaie,Mircea Popescu,Zevedei Barbu,Popinceanu,Beldiceanu,Radu Florescu,gen.Ion Gheorghe,Onciulescu,Drăguțescu,mons.Bârlea,Mititelu,Racoveanu,Lozovan,Beratti,Rațiu,Șt.Teodorescu și câțiva profesori streini.La recepția dela prefectură a vorbit prof. N.Iliescu.Duminică 10 Septembrie s'a celebrat în San Marco o liturghie românească,cu răspunsurile corului dela Roma dirijat de mons.Tăutu.Adeziuni telegrafice din multe părți,începând cu cardinalul Cicognani și ministrul Pella.Sprijin românesc local: familia dr. Costache Herodniceanu.Au fost realeși președinte,secretar și casier: mons. Bârlea,Mircea Popescu și Onciulescu,iar cenzori: gen.Ion Gheorghe,Mititelu și Caragață.Secretar la secția germană,nou înființată,pr.Popan.Congresul viitor: probabil în Anglia.-

&& La 1 Iulie,soc."Carmen" s'a prezentat pentru a doua oară pe o scenă pariziană, la Cité Universitaire.Succesul,cel scontat.Public,cu toată căldura,și vacanța,mulțumitor: 500 de persoane.In program: Nu pricep Curată,Vântuleț de primăvară,Mândruliță dodă,Tumbe-tumbe,Dor-doruleț,Cine m'aude cântând,De-ar fi mândra,Mugur-mugurel,Ciobănașul,De-aș muri de dor de tine,Foaie verde lămâiță,In poeniță.Corul: Marica și Seva Vurduni,Veta Nacu,Elena și N.Moșoiu,Cireșanu,Eugenia Popa,Monique,Mireille,Marie-France Rodica Du Martin,Zarcada,Cușa cu d-na,Doina Ienciu,Brătianu,Rotaru,Bonef,Jucan,Karin, Malcasian,Chiriac,Eitel,Țolescu,Bacu,Bucșa,Domitriu.Soliști: dra Brătianu,Aurel Neagu și Cușa.S'a jucat: Ca la Breaza,Hora moldovenească,Călușul,Cucurus,Fecioreasca.In echipă: dra Ienciu,dna și dl Cușa,Marica și Seva Vurduni,dra Karim,Rodica Du Martin, Marie France,Elena Moșoiu,Chiriac,Ciulei,Giagia,Tomoroveanu,Dolana,Dinconu,D.Bacu.

Bendițele au fost lucrate de surorile Vurduni.Dra Karim a participat pentru ultima oară -și cu mult suflet- la o manifestație românească,trebuind să se întoarcă în Suedia: în scurta-i viață,"Carmen"și-a și trimis un ambasador în lume.Pentru reușita serbării,dirijorul Iosub are de ce fi mulțumit.Remarcăm,din parte-ne,că nici de data asta nu s'a folosit prilejul,spre a reaminti participanților de tragica soartă a țării care a produs asemenea cântece și jocuri.-

&& La Paris s'a judecat un proces de calomnie,intentat de dl Ion Stănescu părintelui Boldeanu.Juridic,a pierdut primul.Moral,am pierdut toți.Hazul din presa franceză s'a făcut pe caz,nu pe persoane,pe care respectivii cititori nu le cunosc; iar cazul era.. românesc.Cu mai puțină țâțârie,ce ușor s'ar putea evita asemenea spectacole,din care n'are de pierdut decât obrazul țării - pe care pretindem c'o servim!

&& La 24 Septembrie s'a stins din viață,la Milano,Rosa Luigia Groppi.Insemnăm cu această durere,pentrucă bătrâna,bună ca bunicile din basmele noastre,- convinsă că sprijină o "cauză" bună,a fost cu tot elanul,de câte ori a fost prilejul,printre "furnicile" care au ajutat la întocmirea "Vetrei",măcar că nici țara,nici limba nu ne-o cunoștea.Cei mulțumiți de această publicație,aprindeți-i câte o lumânare!

&& Importantul săptămânal "Tribuna Latina" din S.Paulo(Brazilia) publică în numărul din 4 Iulie,pe 3 coloane,sub titlul "Um pais oprimido: Romenia",un articol,în care arată pe larg istoria României și trista ei soartă de astăzi.Articolul nu-i semnat; despre autor,însă,s'ar putea să știe ceva dl Al.Silistreanu...

Cele mai bune urări din partea Vetrei! La mulți ani!

MOȚII DE TOTDEAUNA

Badea Avram își scutură poalele cămășii,strângând cu băgare de seamă firimiturile
de pâine în căușele palmelor.Grele,crăpate,palmele de lemnar necăjit le ridicară îna-
intea ochilor: Uite,pentru niscaiva firimituri din acestea trudim noi din zori și
până'n scăpătatul soarelui.Și spunem "slavă Domnului" când suntem siguri că vom avea
și pentru prânzul de mâine.. Păcătoase vremi ne-a mai trimis Cel de Sus.. Și-a întors
Dumnezeu fața dela noi.. pentru că am cam uitat și noi de poruncile Lui...
- Hei,nea Avrame,crezi matale că Dumnezeu se amestecă în ciorba noastră de toate
zilele? Eu aș zice mai degrabă că blestemații ăștia de bolșevici sunt la rădăcina tu-
turor relelor.Ei ne fac viața amară - și de venirea lor nu prea e Dumnezeu de vină..
Badea Avram se uită la el zâmbind,dar nu-l întrerupse.
- Uite -continuă Mihu Bârsan- mi-aduc aminte,parc'a fost ieri,deși au trecut vreo
15 ani de-atunci.Eram pe malul Bahluiului,în partea dinspre sudul Iașilor,pe la ju-
mătatea lui August,ca acum.Soarele ne bătea în creștet și ne făcea mai mult rău de-
cât cele câteva gloanțe răslețe trimise de ciolovecii din timp în timp.Așteptam lăsa-
tul întunericului pentru a porni la atac.Făcusem de cu vreme,în zori,o recunoaștere
în spatele lor și eram bine informați de slăbiciunea rușilor.Noi în schimb eram bine
înarmați,ostașii,cea mai mare parte din părțile Moldovei,erau îndârjiți,o brigadă de
tancuri din divizia "Germania Mare" ne sprijinea la flancul drept și o altă formație,
tot puternică,românească,la cel stâng.Eram siguri că-i aruncăm peste Prut în câteva
ore.. Când colo,pe la asfințit iată că vine un colonel dela Marele Stat Major și mă
chiamă la Divizie.Acolo mai erau și alți ofițeri rezerviști. "Cum se lasă seara,și e
întuneric bine,începeți retragerea generală pe o adâncime de 30 km în așteptarea al-
tor ordine,care vor sosi la timp..".Am rămas toți năuci.Cineva a încercat să se împo-
trivească,arătând colonelului realitatea și pregătirile noastre,dar în zadar: "Să în-
chizi gura și să execuți,asta e datoria ta de ostaș.Realitatea o cunosc eu mai bine
ca tine,dar nici eu nu pot să fac nimic.Nu eu dispun de front.. Se coace ceva la Bu-
curești,dar nimeni nu știe ce.Ordinul vine dela Palat.. Și să vă țineți gura,că e
prăpăd dacă se află că v'am spus".
Am plecat cu capetele'n piept și la lăsatul întunericului am dat ordin de retra-
gere a batalionului.Câțiva ostași n'au vrut să mă urmeze.Erau dintr'un sat din ime-
diată apropiere,unde rușii ar fi intrat îndată după retragerea noastră.Au plecat cu
armament cu tot,și n'am avut tăria să-i opresc.Cred că au căzut cu toții apărându-și
vetrele.Noi am mărșăluit toată noaptea,și a doua zi eram la locul indicat.Dar nu
ne-au lăsat vreme nici să ne curățăm de praf,că un aghiotant vine cu alt ordin: con-
tinuăm retragerea până la noi dispoziții de la Marele Stat Major! De acum era ziuă și
câteva avioane rusești,care prinseseră de veste,au început să ne mitralieze.Au căzut
sumedenie.Rușii din tranșeele lor nici că au mișcat.Credeau,la început,că e o cursă.
Apoi,când s'au convins că noi ne tot ducem,s'au luat după noi,mirați de ceeace se pe-
trecea.Dar se temeau că se apropie.Nemții,au plecat și ei pe unde au putut; blindate-
le,găsindu-se descoperite,s'au retras în dezordine.Apoi peste trei zile am primit or-
din să aruncăm armele și să ne predăm rușilor fără rezistență,sau să arestăm pe nemți..
Curată nebunie! Ostașii plângeau,iar câțiva tineri sublocotenenți,abia intrați pe
front,și-au rupt spadele și au plecat spre Apus,înarmați numai cu puști mitraliere.
Cred că au ajuns prin Germania.. Spune,te rog,matale acum,dacă Dumnezeu e de vină..
Dar Badea Avram nu avu timp să răspundă.Pe cărarea care venea dinspre sat,un tâ-
năr urca aproape în fugă și speriat: Bade Avrame,te-am căutat la Izvorul lui Iancu
și nu te-am găsit.. Vin din sat,m'a trimis secretarul dela Sfat.Zice că e "foarte se-
rios" și că te cheamă să stați de vorbă...
- Vorbește odată mă și nu mai înșira acolo vrute și nevrute.Ce ți-a spus secretarul?
- A venit ordin dela Regiune pentru încetarea tăierilor în pădure.Nici mesteacăn,
nici brad,nici fag.. Uite,mi-a dat ordinul,să-l vezi și matale,și să-l duc înapoi
să-l bage unde trebuie...
Badea Avram nu-i răspunse.Luă peticul de hârtie din mâna flăcăului și încercă să
deslușească cele scrise.Dar vederea nu prea îl ajuta.Ia,mă Mihule,și citește - spuse
el cu amărăciune; baba nu mă lasă să iau sticlele cu mine,se teme să nu le sparg,și
n'am cu ce citi Duminica din cartea de rugăciuni...
"In vederea exploatării raționale și științifice a pădurilor,conform concepției
marxiste și exemplului dat de marea Uniune Sovietică,în vederea ducerii la bun sfâr-
șit a muncii de lămurire pentru munca în colectiv și exploatarea tovărășească a pădu-
rilor,se interzice sub pedeapsă aspră tăiatul oricărui arbore sau pui de brad,mestea-
căn,fag,stejar și orice altă specie din familiile amintite în toată regiune munților
din regiunea Cluj,Oradea și Arad".Semnă secretarul regiunii Cluj: Sebesteny Laslo.
Intre timp,cei șase-șapte țărani cari prânzeau împreună la umbra unui gorun bă-
trân se ridicară de jos și,strângând cu atenție ștergarele,ascultau citirea ordinului.
Pe fețe li se zugrăvea cu'ncetul tot ce se petrecea în sufletele lor.La început uimi-
re,apoi nedumerire,teamă,și la urmă o revoltă abia stăpânită.
Când Mihu fu gata,bătrânul îi luă din mână hârtia și se uită la ea lung,întorcân-
d-o pe toate părțile,parcă încercând să deslușească nenorocirile care aveau să se a-

bată asupra Moţilor,nenorociri ce se ascundeau după rândurile bătute la maşină..

- "Ce ne facem bade Avrame.." - vocea plină de nelinişte a ţăranului fu acoperită de un tunet puternic,ce-şi prelungi ecoul din munte'n munte până departe spre Detunata.Pe deasupra copacilor nori groşi începură să pipăie cerul cu degete de smoală. Grindina începu să răpăie pe frunze în cântec sinistru.Ţăranii intrară în colibă,ferindu-şi capul cu ştergarele din care căzuseră resturile de la prânz.

Calea dela pădure până'n sat,lungă de câteva ore,o făcură în tăcere.Nimeni nu încerca să turbure frământarea ce pusese stăpânire pe sufletele lor.Viaţa Moţilor devenise şi mai grea în ultima vreme.Fel de fel de ordine şi restricţii curgeau cu nemiluita dela Bucureşti sau Cluj.Incercând să le frângă rezistenţa şi să-i oblige să intre în colectivele de tăietori.Rezistaseră însă cu îndârjirea cunoscută.Nici arestările,nici deportările multor fruntaşi ai satelor nu-i putuseră îndupleca.La Cluj, organele Securităţii nu mai puteau face nimic.Insistenţele Comitetului central,traduse în ameninţări şi schingiuiri,nu dădeau niciun rezultat care să permită o speranţă oarecare.In cele din urmă,crezând că o măsură de proporţii îi va înspăimânta,hotărîră interzicerea tăiatului pe socoteală proprie,- fie chiar şi de pe petecele mai mici de pădure,care scăpaseră confiscării.

Cam în aceeaşi vreme,la Securitatea din Cluj,în camera de anchetă,locotenentul Weismann asudă bătând un tânăr,care abia să fi avut 18 ani. "Spune,Paştele şi Dumnezeii mătii,că acum te omor.Spune de cine ascultă ţăranii în satul vostru,în acest sat plin de criminali şi reacţionari fascişti".

- Nu ştiu.Chiar dacă mă tăiaţi.De unde vreţi să ştiu? Eu îmi văd de carte...

- Carte e şi cea pe care ţi-am găsit-o ascunsă sub pernă,la casa studenţească? Despre Nae Ionescu te învaţă cultura socialistă,banditule,şi despre criminalii din categoria lui?.. Spune!- Şi vâna de bou intră din nou în funcţiune,mânuită cu toată îndârjirea de fostul crupier al cazinoului din Sinaia.

Văzând că nu ajunge la nici un rezultat,Weismann ceru să i se aducă încă odată fişierul satului.La loc de frunte şi subliniate cu cerneală roşie erau trei nume: Badea Avram,sărac,muncitor,cu trei copii(din cari unul era chiar studentul anchetat), refractar oricărui contact cu partidul,instigator la "nealiniere",tăinuitor al banditilor urmăriţi,etc. Al doilea era Mihai Bârsan,fost învăţător,ofiţer rezervist pe front,decorat cu "Mihai Viteazul" la asaltul dela Dalnic,internat în 1938 la Miercurea Ciucului,acum muncitor la pădure(fusese radiat din cadrele învăţământului pentru atitudine ostilă Uniunii Sovietice şi regimului de ocupaţie),instigator la nesupunere,fanatic.Al treilea era Neculai Furcă,invalid din războiul contra ruşilor,fost elev de şcoală militară,care acum,din cauza pierderii mânii drepte şi a ochiului,nu se putuse încadra în nici o muncă "productivă" şi trăia din ajutorul dat de tatăl lui,şi el tăietor de lemne,şi din mici şi modeste gravuri în lemn,pe care le vindea sâmbăta în târgul dela Abrud.Şi la el calificativele erau cam tot aceleaşi,cu agravanta că, invitat să participe la o şcoală de cadre,refuzase simplu,fără să motiveze.

"Dacă reuşesc să pun mâna pe ei şi să-i forţez să adere la creerea unei întovărăşiri pentru exploatarea lemnului,bag deruta în sat şi în cele vecine - şi drumul e liber",- reflecta obosit locotenentul-crupier.Făcu un număr de telefon şi ceru să vorbească cu trimisul special al partidului de la Bucureşti,însărcinat cu rezolvarea cazului Moţilor.I se acordă o întrevedere,care se prelungi până noaptea târziu şi se soldă cu un chef în regulă la o cârciumă mărginaşe,unde membrii de partid nu prea se aventurau în timpul zilei,ca să nu se"compromită"...

Când ajunseră ţăranii în sat,o mulţime de oameni erau deja în faţa casei secretarului,care locuia într'o dependinţă a fostei primării,amenajată oarecum în locuinţă. Spre deosebire de alte sate,secretarul era din comună,băiat cunoscut de ţărani încă din pruncie.Incerca şi el pe cât putea să execute ordinele primite dela Regiune,dar ţinea mereu pe câţiva în curent cu cele ce se puneau la cale şi deseori,când era obligat să facă ceva mai serios,se sfătuia în ascuns cu Badea Avram şi Mihu Bârsan.De data asta,dându-şi seama că nu se mai umblă cu jumătăţi de măsură şi că hotărîrea trebuia executată fără nici un fel de abatere sau amânare,nu mai ţinuse seamă de consecinţe şi trimisese ordinul bătrânului,pentru a câştiga timp,şi mai ales pentru a-l hotărî să coboare mai iute de la munte.

Grupul ajunse ud,căci pe drum îi mai prinsese o boare de ploaie,dar nimeni nu se gândi să meargă acasă să se schimbe.

- Bade Avreme,Acum trebuie să chibzuim cu mai multă băgare de seamă,căci de hotărîrea noastră depinde ce vor face şi satele din jur.Nu mai e vorba de sâcâieli obişnuite.Cred că acum începe cu adevărat presiunea pentru colectivizare.

Pădurarul,cunoscut în sat ca om cu multă înţelegere,spre uimirea tuturor spuse răspicat: De data asta nici noi nu ne mai jucăm.Dacă încetăm să tăiem lemne în pădure,ne condamnăm singuri la moarte.Şi aşa o ducem ca vai de noi,de azi pe mâine.Dacă acceptăm să punem gâtul în jug,înseamnă că nu mai suntem oameni ci stârpituri şi ne merităm soarta.Mai mult decât să ne închidă,n'au ce face.Şi în această situaţie nu prea văd ce pierdem,pentru că odată intraţi în colectivă tot închişi se cheamă că

suntem.Trebuie să ne apărăm dreptul,de care nici ungurii nu se putuseră lega;trebuie să-i silim noi să ne lase'n pace.Vă spun dinainte însă că mulţi din noi vor fi duşi, şi poate împuşcaţi.Să nu vă temeţi.Odată moare omul,şi atunci trebuie să moară în credinţa lui şi cu fruntea curată.Nu vă gândiţi la ce lăsaţi în urmă.Dumnezeu are grija de făptura lui.Iată deci ce spun eu: Vom continua să tăiem mai departe în pădurile noastre şi în cele pe care Statul ni le-a închiriat cu bani grei,casicând n'ar exista nici un ordin.Dacă se supără şi vin,vom încerca să stăm de vorbă cu ei omeneşte,iar dacă nu vor înţelege,apoi.. nu noi vom fi primii cari vom lua drumul Clujului cu toporele şi cu.. ceeace fiecare din voi are ascuns prin preajma casei sau prin păduri - încheiă bătrânul oarecum în glumă.

"Aşa-i!",răspunseră ţăranii în cor - şi se risipiră fără să mai discute cum le era obiceiul.In aceeaşi noapte,secretarul dela Sfat trimise trei oameni de încredere în satele din vecinătate,să anunţe hotărîrea celor din Băileşti.

Diminecaţa,mult înainte să răsară soarele,echipele de Moţi începură să urce pe cărările abrupte spre pădure.Ca pe vremuri bune,câte unul începea să cânte cu voce tare: "Colo'n vale,mai la vali,paşte calu dumisali..",şi ceilalţi reluau ca un ecou acelaş motiv: "hai drum-drum-drum-drum...".

Hotărîrea bătrânului de a discuta cu cei de la oraş nu mai putu fi dusă la capăt, căci Securitatea abia aştepta un motiv ca să pună în aplicare planul lui Weismann şi al delegatului dela Bucureşti.După două zile,în care parcă nimeni nu se interesa de cursul lucrurilor şi de executarea ordinului,o maşină a Securităţii urcă cu greu pe un drum de care,spre sat.In maşină erau patru,toţi în uniforme militare şi înarmaţi până'n dinţi.In spate o altă maşină,mai bună şi mai elegantă; cei trei civili din ea cu greu îşi stăpâneau frica.Veneau pentru prima oară în această parte a ţării şi auziseră adesea de dispariţii ciudate,sau întoarcerea trimişilor partidului desbrăcaţi şi cu gura cusută.. La o cotitură,maşinile se opriră.In susul dealului o cireadă de vaci,câteva perechi,păştea risipită,iar un tânăr de vreo 15 ani încrusta cu cuţitul pe un ciomag de alun nişte desemne pe care numai el le înţelegea.

- "Mă flăcăule,ia vino puţin aici..".Băetanul se apropiă cu teamă.Unul din civili îl întrebă în care parte poate să găsească echipa de lemnari a lui Badea Avram.Tânărul se uită o clipă la el,apoi la cei în uniformă despre cari fiecare moţ ştia destul,apoi spuse puţin grăbit: "Mergeţi înainte cale de o oră şi o să ajungeţi la un isvor.De acolo urcaţi mereu pe jos,că drumul duce prin pădure.până sus de tot,pe vârful muntelui.Şi acolo o să strigaţi,căci e greu să daţi peste ei.Sunt multe cete de tăietori şi nu ştiu în care parte este aceea a lui badea...".

Civilul îi mulţumi şi-i oferi o bucată de ciocolată.Moţul o luă,dar n'o duse la gură.Aşteptă să se depărteze maşinile,apoi o svârli,însoţind traectoria căderii cu o înjurătură specifică,şi o rupse la deal cât îl ţineau picioarele,pierzându-se printre copacii resfiraţi ce marcau începutul pădurii.Peste o oră de urcuş se abătu pe o cărare îngustă - şi aşa merse,pe unde altul s'ar fi rătăcit lesne de tot,o bună bucată de vreme.Pe la prânz ajunse la prima echipă de tăietori şi întrebă de Badea."Uite,la dreapta isvorului,spre stânca cea mare,deasupra,acolo trebuie să fie".

- "Bade Avreme,te caută cu maşinile.M'au întrebat pe mine,şi le-am arătat drumul care duce spre partea cealaltă a muntelui.Erau patru cu arme şi trei în straie domneşti".Bătrânul îi mulţumi şi-l opri să mănânce cu el.Apoi îl trimise înapoi la vaci, sfătuindu-l însă să le scoată din drumul mare...

- Ce facem moşule?

- Apoi eu cred că dacă mă caută înseamnă că au nevoie de mine şi nu trebuie să-i las să plece aşa,că nu-i omeneşte.Dar în sat nu mă duc.Or să mă aştepte şi ei până mai târziu şi când or să vadă că nu merg or să plece,că nopţile pe la noi nu prea le priesc.Eu o să le ies în drum la cotitură şi o să stau de vorbă cu ei,să văd ce vor. Dacă ne putem înţelege,bine! Dacă nu,eu mă întorc în pădure şi ei meargă unde a înţărcat mutu iapa.Dar voi căutaţi mai bine flintele şi pregătiţi-vă,că drumul e cam lung.. Şi treceţi pe la Buinaru,să vă dea trei feciori de-ai lui.Ei ştiu să se descurce mai bine ca voi... pentru că asta-i treaba lor de ani de zile.

Securiştii căutară zadarnic să dea peste cel pe care aveau ordin să-l ducă legat la Cluj.Când şi-au dat seama că băetanul i-a tras pe sfoară,era târziu,şi li se făcuse şi foame.S'au dus deci în sat şi au încercat cu blândeţe să se informeze de starea de spirit,de felul în care ţăranii înţeleg să asculte sfaturile partidului.Ba s'au interesat şi de necazurile lor,promiţând să raporteze mai departe şi făgăduind îndreptare.N'au observat însă că majoritatea celor pe care-i întâlneau erau bătrâni şi femei.Cei mai mulţi luaseră calea codrului din timp,pentru că şoseaua improvizată ce ducea în sat trecea jos de tot,şi orice maşină ce urcă se vedea de la marginea satului cu cel puţin jumătate de oră înainte de a ajunge.

Soarele se apropia de asfinţit când la cotitura,unde maşinile trebuiau să încetinească mersul,un bătrân făcu semn de oprire.Ofiţerul care era în spatele şoferului tresări: Recunoscu pe Avram Badea dar nu-şi putea explica şi un fior rece îi trecu prin spate.

plică prezența lui în acea parte,și mai ales semnul de oprire.Se dădură cu toții jos și se uitară cu atenție în jur,dar nu putură descoperi nimic îndărătul fagilor groși.

– Ați venit pentru mine,și nu puturăți să mă găsiți pentru că băetanul nu știa unde lucrez și v'a trimis în altă parte.Dar eu am aflat și iată că v'am eșit în cale ca să stăm la sfat.Ce vreți de la mine și cu ce vă pot fi de folos?

Unul din cei trei civili tuși cuțin ca să-și dreagă vocea speriată,apoi îi spuse blând: "Aici nu putem sta de vorbă,pentru căavem multe de discutat și nu-i nici timp destul și nici..."

– "Și nici nu vi-i la îndemână să discutați așa cum știți voi.. Bine,înțeleg,dar vedeți că eu am casă,și încă grea; trebuie să tai toată ziulica lemne ca să hrănesc copiii,și mai ales pentru cel de la Cluj care-i student(se uită întrebător la Weissmann – și acesta se cutremură,căci nu-i venea să creadă că bătrânul a aflat în două zile de arestarea copilului lui).Nu pot să vin cu voi,cum cred că aveți de gând să mă invitați,și nici voi nu cred că vă puteți întoarce în sat,să stăm de vorbă la mine acasă.Hai să ne spunem ce avem de spus.Și aici.Oamenii de înțeles n'au nevoie de vorbe multe ca să se "lămurească".

După o pauză bună,în care nici unul din cei șapte nu prea îndrăsnea să rupă tăcerea,începu o discuție asupra utilității intrării în colectiv,a exploatării raționale a pădurilor.Bătrânul refuză categoric penuru el personal,dar le spuse că nu are nimic împotriva celor cari vor să-i asculte și să intre. "Eu nu-mi rumeg vorbele.Am aproape șaizeci de ani,și toată viața am fost cunoscut ca om drept și mai ales ca unul care spune adevărul în față.Nu vreau să intru,pentru că nu-mi place.Eu sunt obișnuit să trăiesc sărac,dar liber.Turma mă scârbește; ori,voi vreți să-i băgați pe toți în turmă.Nu vă uitați la mine așa.Eu sunt țăran "fără carte",dar știu de unde vin și ce vreau.Știu și ce mă așteaptă dacă cad în mâinile voastre.Dar aceasta nu o să se întâmple niciodată.Știu cum să mă apăr.Acum cred că o să mă lăsați să plec de unde am venit,pentru că am eșit singur în cale și legea omeniei așa cere".

Se opri o clipă așteptând.Ceilalți nu știau ce să facă.Nu erau în siguranță în pădurea aceasta.Din spatele fiecărui fag putea să apară o țeavă de pușcă. "Nici noi nu-ți cerem să intri neapărat matale.Dar știm că ai multă trecere în sat și în satele dimprejur.Dacă vrei să vorbești țăranilor pentru intrare în colectiv,noi îți promitem că o să te lăsăm liber și n'o să te supărăm cu nimica.Și nici familia..."

Avram se întunecă la față: "Ce naiba mă oamenilor! Stăm de vorbă de un car de vreme și nici măcar nu încercați să înțelegeți ce vă spun.Apoi dacă eu nu vreau să intru,cum o să sfătuiesc pe ceilalți să facă așa ceva? Nu mi-ar crăpa obrazul de rușine în fața tuturor celor cari mă respectă?"

– "De ce nu vrei să înțelegi matale că partidul..."

Bătrânul își ieși din sărite.Vorbise până acum destul de calm,dar la amintirea "partidului" nu se mai putu reține: Vreți să vă spun eu ce cred despre partidul vostru? Și mai întâi care partid? Că eu nu știu să existe unul în realitate.Nici voi cari stați de vorbă cu mine nu credeți în ce spuneți.Deosebirea este că eu sunt cinstit și voi nu.Ați pus mâna pe o vacă dela care mulgeți cum vă place și ascundeți crima în spatele unei idei în care nimeni,nimeni dintre români nu poate și nu trebue să creadă,pentru că e împotriva firii noastre.Weismann n'are decât să spună; pe el nu-l leagă nimic de pământul acesta și nici de morții noștri.Voi uitați că de-aici au pornit cei de la Bobâlna împotriva grofilor,de-aici a pornit Horia împotriva acelorași grofi,cari ne ucideau sufletul,de-aici a pornit Iancu de care voi nu vreți să pomeniți nici o vorbă în istoriile pe care le predați copiilor,de aici au pornit și pornesc mereu cei cari vă desbracă și vă trimit acasă în izmene și desculți.Și dacă, mă rog,nu erau rușii în spatele vostru,cu ce era să vă țineți? Cu cei câțiva unguri și evrei,sau cu lepădăturile care n'au alt Dumnezeu decât stomacul,chiar dacă pentru huzurul lor trebuie să treacă peste trupurile fraților de-un sânge?...

Îndrăsneala bătrânului îi încurcă pe străini.Remarcaseră cu toții că,de când dură discuția,mâna stângă a Moțului nu se făcuse văzută,rămânând ascunsă sub bunda ce-l acoperea până deasupra genunchilor.Și ce ascundea ea,era prea bine cunoscut securiștilor.De aceea primiră și ei cu răbdare palmele pe care moșul li le da peste obraz.Uneori,unul din civili,cel mai tânăr,vizibil enervat,încerca să-l întrerupă; dar Badea Avram se făcea că nu-l aude și-și continua rechizitoriul,asvârlindu-le în față,calm,toate nelegiuirile pe care,de ani,le făcuseră prin părțile acelea: Vreți să mă convingeți că partidul se îngrijește de noi.Că ne-a scăpat de exploatarea moșierilor și capitaliștilor.Dar cu ce-mi schimbă mie viața dacă în loc ca munca să-mi fie furată de fostul "proprietar" al muntelui,Solomon Labey,îmi este furată de o hârtie care mă obligă să muncesc 12 sau 14 ore pentru 15 lei? Cel puțin altă dată,dacă puteam câștiga câțiva lei,apoi în prăvălia din sat găseam tot ce puteam să cumpăr. Pe când acum? Mergeți la cooperativă și cereți slănină,mălai,chibrituri,sau sare.Nu veți găsi.De unde se aduceau acestea altă dată? Din America? sau din Germania? Nu! Erau produsele palmelor noastre,sau ale celor ca noi de la câmp.Au încetat munții să dea sare? sau lemne pentru chibrituri? Ogoarele nu mai produc porumb? Nu știu cași voi că da.Și totuș,noi nu le avem.Le trimite "partidul" vostru în China sau naiba

știe unde,ca să hrănească,cică,"frați socialiști".Noi aici putem crăpa de foame,nimeni nu se sinchisește.Am cunoscut eu fericirea colectivelor.Chiar în casa unui ginere din Câmpia Turzii.Și-a trimis feciorul să lucre la un "chiabur" ca să poată avea câțiva lei pentru tutun și sare.Că pe el îl plăteau,cât îl plăteau,în Noembrie,când se făcea socoteala.Și era prin luna Iulie... Dar cred că bat la o poartă deschisă. Voi știți mai bine ca mine,căci sunteți în mijlocul lucrurilor; dar apărați "partidul" pentru că așa vă apărați apartamentele,mașinile,concediile și plimbările ca prin țara lui [illegible].Fără munca noastră voi nu puteți trăi,pentru că nu sunteți învățați cu ea,și de aceea vreți să ne aveți sub papuc.Pentru ca să ne drămuiți și ultima lovitură de topor.Pe roțile remorcilor curge la vale sudoarea noastră și se schimbă în arginți.Cu care voi vă umpleți buzunarele.

Tânărul încercă să-l întrerupă,dar bătrânul îi tăie vorba cu un gest brusc: Ajunge cât v'am ținut! Știu că tremurați de frică.Dar fără motiv.Eu n'am de gând să vă fac nimic.Acum iată ce vă propun eu,și,prin mine,toate satele,toate cătunele,toți Moții de pe culmile acestea: Lăsați-ne în pace! Noi foamea o îndurăm de secole,suntem călițí,crescuți în ea.Ni-i soră.Nu vă cerem nimica,pentru că n'am învățat încă metehnele cerșetorilor.Foamea aceasta însă e soră cu libertatea.Nu încercați să vă atingeți de ele.Pentru că suntem mândri.A mințit cel care ne-a pus în spate cântecul "Munții noștri aur poartă,noi cerșim din poartă'n poartă".Munții poartă aur,dar ni-l fură de veacuri alții.Întâi grofii,apoi boierii încuscriți cu străinii,acum voi.Aurul e ochiul dracului.Dar pe noi nu ne poate amăgi.Pentrucă spinările noastre îl calcă,nu-l slăvesc.De cerșit,Moțul n'a cerșit niciodată.Și-a luat călușul și pe spatele lui a pus găleți și ciubere,truda lui de luni de zile.Pentru o pungă de mălai își vindea și-și vinde și azi sudoarea,nu mintea.Și sudoarea lui e furată,cași aurul.Nu ne înfigeți cuțitul până la os.Mulți s'au crezut mai deștepți și mai tari decât înaintașii lor,dar de adevăr și-au dat seama atunci când era târziu.Și pentru unii din noi,dar și pentru mulți din ei.Și voi sunteți puternici.Nu mai puternici ca grofii unguri,dar mai fără Dumnezeu.Mai cruzi,mai vânduți satanei ca ei,și capabili de mai multe crime.Ați dovedit-o cu prisosință de 15 ani încoace.Noi nu ne temem însă de nimeni.Și de va fi nevoie,vom desgropa iară buciumul lui Iancu.Țebea nu-i departe. Mergeți deci în pace și spuneți stăpânilor voștri: Nu le cerem decât să ne lase'n pace.Noi nu exploatăm pe nimeni altul decât pe noi înșine.Și dacă nouă ne convine,apoi treburile că așa credem.Bine cu sila nu vrem să ni se facă.Așa bine să-l țineți pentru voi.Numai când oi închide eu,Avram Badea,ochii,numai atunci veți putea face colectivă în sat la mine și'n satele din jur.Și asta pentrucă așa vreau eu – și așa vor Moții și morții noștri.De data asta plecați întregi.Să nu mai călcați însă pe aici altă dată,pentrucă vă veți întoarce în izmene și desculți.Așa cum s'au întors destui dintre ai voștri.Așa cum meritați cei ce se fac slugă străinilor pentru a pune [illegible] sub piele.Și acum.. plecați!

Ultimele cuvinte ale bătrânului căzură ca plesnete de bici pe obrazul celor șapte. Tânărul înfuriat smulse pistolul din buzunar,dar n'avu timp să-l ridice,că un fag tunã foc și [illegible] ca să-i spuse umărul.Ceilalți ridicară dintr'odată mâinile în sus.Tremurau ca varga și se uitau unul la altul îngroziți.

– Dacă aveți arme de foc,aruncați-le jos,pentru că noi avem mai multă nevoie de ele – spuse bătrânul.Cei șase se executară.Moșul cercetă cele două mașini și scoase din cuferele lor două pistoale-mitraliere rusești și câteva duzini de încărcătoare. Le puse la o parte,lângă marginea drumului,apoi se întoarse spre cel tânăr,din [illegible] "Desbracă-te",îi dejemă aspru.Acesta [illegible] cărula [illegible] rana și văzu că nu era prea gravă."De ce [illegible] haina și [illegible] n'ai fost cuminte? Ai crezut că mă poți curăța așa ușor? Nu uita că fiecare fag de [illegible] ni's prieteni pentru c'au crescut cu noi. [illegible] Arborii ni's prieteni cu noi și [illegible] și noi.Când viscolul le-a rupt lor crengile, când au suferit de secetă ei,am suferit și noi.Când primăvara înverzesc,numai noi ne bucurăm [illegible] Dacă ai mere la școală,ai fi auzit poate zicala "codrul frate cu românul". [illegible] Pădurile acestea ni's leagăn și frați.Ne apărăm unii pe alții.[illegible] Brazii aceștia plâng când trunchii [illegible] Ele ne apără de voi,și noi le apărăm tot de voi.[illegible] Sunt crescuți din pământ românesc și vor să putrezească tot în pământ românesc.Cleaul lor însă voi nu-l puteți [illegible],pentru că sunteți străini.Iar dacă sunteți români,v'ați înstrăinat.Nu vă mai cunoaște pământul.. De aceea pădurile vă sunt dușmănoase.. Cum te cheamă tinere?

– [illegible] Ciucă – răspunse acesta cu voce stinsă.

– De unde ești?

– Din Buzău,dinspre poalele munților.

– Cum ai ajuns aici,tu,copil de țăran? – Vocea bătrânului deveni tăioasă ca securea. [illegible] tânărului tot curajul.De-acum era ca [illegible] la tovarășii de-alături.

Sângele [illegible] Nici nu se mai gândea [illegible] copil [illegible]

– M'au luat din armată – începu el.M'au dus apoi la o școală și mi-au spus că voi deveni polițist.Dar nu știam ce o să mă pună să fac.Și așa m'am trezit ofițer de securitate.De nu știam carte și nici meserie nu aveam.Înainte tăiam și eu lemne în pădure [illegible].La început mi-era groază,apoi m'au obișnuit [illegible] cu bătaia.Aici însă m'au pus să bat.

deam că o să se termine.Dar din ce în ce intram mai rău în păcat.Şi mi-era teamă.Nu aveam prieteni.Nu aveam încredere în nimeni.Frica mă făcea să fiu rău.Să nu ajung şi eu în locul celor pe care-i schingiuiam.

Se opri o clipă,speriat parcă de cele ce spusese.Apoi dintr'odată răbufni: Am vrut să te'mpuşc nu pentru că insultai partidul.Pentrucă nu cred în el cum nu crezi nici matale - şi nici aceştia(arătă cu mâna pe ceilalţi şase).Am vrut să te'mpuşc pentrucă nu mai puteam răbda ruşinea.Vorbele matale îmi turnau plumb topit pe suflet. Am vrut să te'mpuşc,moşule,din ură,pentrucă nu puteam fi ca matale.Nu insultele aduse comuniştilor,ci mândria ta mi-a smuls arma din buzunar.

Se opri încă odată,obosit.Sângele continuà să se prelingă peste umăr,dar toată lumea uitase.Bătrânul asculta îngrozit spovedania sfâşietoare a tânărului securist.

- Acum,pentru mine nu mai e altă cale.Am ales.Nu mă mai întorc.Mi-ajunge cât am schingiuit pe fraţii mei.Dacă vreţi,trageţi în mine şi ucideţi-mă.Imi voi plăti păcatele,pentrucă am multe.Dar de nu,luaţi-mă cu voi.Aşa poate voi reuşi să spăl puţin din ruşinea ce mi s'a pus pe obraz ca o coaje de mămăligă uscată.Nu-ţi cer iertare, bade Avrame,ci dreptul de a-mi răscumpăra greşala.- Apoi se rezemă de aripa maşinii şi începu să plângă liniştit,lung,înfundat...

Bătrânul şueră scurt.Dintre copaci se desprinseră cinci umbre.Amurgul care se lăsà uşor le tăinuià figurile. "Paragină,ia-l pe tânăr şi du-l la colibă.Vom vedea ce vom face cu el.De trimis,înapoi la Cluj,nu putem să-l trimitem,după cele ce s'au petrecut aici.O să-l împuşte la sigur.De-i cinstit în cele ce-a mărturisit,vom vedea noi mai târziu., Deocamdată îngrijiţi-vă de rana lui.Legaţi-i-o astă seară şi disde-dimineaţă căutaţi pe doctorul Vlădeanu la Butnaru.Să nu i se întâmple vreo nenorocire,să-l avem pe cuget".Apoi,întorcându-se spre ceilalţi: Voi întoarceţi-vă la Cluj. Spuneţi stăpânilor cele ce v'am spus.Şi ceeace a spus şi tovarăşul vostru de până acum câteva clipe.Iar tu,Weismann,să te ferească Dumnezeu să-mi mai cazi în mână.Sau să te atingi de-un fir de păr de capul băiatului meu.Ştiu că de acum vom avea şi răfuieli mai straşnice şi copilul meu în focul acesta e nevinovat.Dar oricum,eu ţi-am spus.Te voi găsi şi'n gaură de şarpe dacă vei face vreo fărădelege.Mergeţi!- Şi scoase pistolul de sub bundă.

Securiştii se urcară în maşini.Ce se petrecea în sufletul lor,nimeni nu poate spune.Dar dacă a doua zi s'ar fi trezit cu peri albi,tot nimeni nu s'ar mira.Cu emoţii de acestea nu erau învăţaţi.

Badea Avram rămase locului până ce maşinile dispărură după o cotitură.Apoi adunând armele de pe jos,le împărţi celor trei Moţi rămaşi cu el,şi porni încet spre sat. "Gligore,fă semn celor de sus că totul a mers bine" -spuse întorcându-se spre unul din cei ce veneau după el.Gligore scoase un pistol şi-l ridică în sus. In aceeaşi clipă o rachetă albă porni grăbită spre cer.Se opri o secundă numai,parcă nehotărîtă,apoi se sparse într'o ploaie de stele mărunte,care se stinseră risipindu-se peste vârfurile brazilor.

Până la Cluj,cei şase nu schimbară nici o vorbă.Cu sufletul îngheţat,se uitau pe furiş înapoi în noapte,aşteptând parcă să vadă gonind după ei chipurile întunecate ale Moţilor.Din când în când reflectoarele maşinilor îmbrăţişau câte o tufă singuratică - şi toţi tresăreau îngroziţi,căci tufa căpătà în imaginaţia lor,obsedată de frică,statură de muntean înarmat,gata să slobodă plumbi ucigători.Abia târziu,când intrară în şoseaua mare şi începură să se încrucişeze cu alte maşini,căpătară un pic de linişte.Dar de vorbit tot nu-şi vorbeau.

Ajunşi la Securitatea din Cluj,cei doi civili urcară repede în camera şefului şi cerură la telefon permanenţa de partid din Bucureşti.Cu voce încă tremurândă,unul din ei comunică tot ce se petrecuse pe drum şi'n sat.Frica îl făcea să'ncurce frazele.Cel care-l asculta l-a întrerupt de mai multe ori ordonându-i să repete.Când crezu că a înţeles,îi ceru să aştepte acolo până va primi dispoziţii; el va chema de urgenţă pe membrii comitetului însărcinat cu reprimarea rebeliunilor.

Weismann coborî imediat în arest şi luă în anchetă pe Toader Badea.Se convinsese că tânărul nu cunoştea nimic din cele ce punea la cale tatăl lui,dar acum avea nevoie de cineva pe care să-şi verse focul,să spele umilinţa la care fusese supus.Fără să-l întrebe,după ce doi subofiţeri îl legară pe tânăr de mâini şi de picioare,îl trânti jos şi tăbărî asupra lui cu o vână de bou răsucită.. Când crezu că s'a descărcat,se uită la victimă.Toader zăcea leşinat,cu capul într'o baltă de sânge.Prin ferfeniţele cămăşii sfâşiate de muşcăturile vânei,sângele se prelingea încet,tăcut,caşi trupul pe care-l părăsea.Din ochiul stâng,spart de vârful unealtei de care se servise,o zeamă gălbuie făcuse pată peste sânge.Nici Badea Avram nu şi-ar fi cunoscut copilul în grămada aceea de carne însângerată.

Abia atunci însă Weismann îşi aduse aminte de cele spuse de bătrân.O groază nestăpânită îl cuprinse.Se aplecă grăbit şi-şi lipi urechea de pieptul însângerat al copilului.Inima continuà să bată,încet,dar ritmic.Il întoarse pe o parte,se uită lung la el,neştiind ce să facă.Intr'un târziu îşi reveni,sună.şi un plutonier băgă capul pe uşe. "Să-mi aduci imediat pe doctor.Să-l cerceteze şi să facă tot posibilul să-i

scape viaţa.Am nevoie de el şi-mi trebuie viu.Dacă doarme,să-l trezeşti şi să-i spui că-i ordin dela mine".Plutonierul ieşi.Weismann scoase din sertar o sticluţă cu ţuică tare,preparată de el,ceva asemănător băuturilor scoţiene.Cunoştea reţeta de pe vremea când lucra la Sinaia la cazinou.Duse sticla la gură şi trase de câteva ori puternic.Alcoolul îi mai întări curajul.Se apropiă din nou de trupul inert,care rămăsese lungit pe mai departe. "Nu de tine aveam nevoie,banditule,ci de tatăl tău.El e vipera care mi s'a aşezat în drum.Dar pun eu mâna pe el.Şi atunci abia o să mă răsbun cu adevărat.Să mai aştepte el să mai urc pe cocleaurile alea.Mai degrabă o să-l aduc pe el legat burduf de spatele maşinii.Şi atunci o să bat la el până voi cădea eu leşinat de oboseală.Nu s'au născut încă cei cari să mi se poată pune deacurmezişul.Banditilor..." Şi dădu cu vârful cizmei un ghiont în coastele lui Toader.Trupul tresări ca atins de un curent electric.Apoi rămase inert.

Doctorul sosi peste o jumătate de ceas.Il treziseră din somn şi era mofluz.Işi aruncă ochii roşii asupra celui ce zăcea pe podea,apoi se'ntoarse spre Weismann: Ce naiba ţi-a venit,tovarăşe,ca să mă trezeşti în miez de noapte? Ăsta nu mai face două parale - şi doar nu eşti la primul,ca să te emoţionezi.Puteai să mă laşi să dorm,dimineaţa semnam actul de deces ca de obicei şi totul intra în ordine.

- Cazul acesta diferă.Nu trebuie să moară banditul acesta.Trebuie salvat cu orice chip.Deţine secrete mari.E unul din şefii organizaţiei clandestine dela Facultatea de Medicină,dacă nu chiar singurul şef.Din tatăl din care coboară,nu m'ar mira. Deci,dacă moare,o să-mi trebuiască multă vreme să pot pune din nou mâna pe întregul fir.De aceea te-am chemat.Cred că înţelegi,tovarăşe doctor...

Weismann minţea.Doar când pomeni de tatăl lui Toader avu o tresărire.Ochii negri, umbriţi de sprâncene stufoase,îi apărură în faţă ucigător de fioroşi.Dar nu putea spune doctorului adevărul.Pe lângă ruşine,- era cariera lui în joc: un ofiţer de securitate,care salvează copilul unui bandit,de frica lui,n'are ce căuta în rândurile celor ce's "vârful ascuţit al spadei clasei muncitoare".

Doctorul îşi scoase stetoscopul din buzunar şi se aplecă peste Toader.Il ascultă cu atenţie,câteva minute'n şir.Ii pipăi carnea sfârtecată,oasele,se uită atent la ochiul spart,îi măsură tensiunea,apoi ridicându-se spuse lui Weismann: Ăsta-i taur,nu om,tovarăşe locotenent.In halul în care l-ai adus,normal ar trebui să fie mort.Dar ăsta-i clădit din alt material.Nu este în pericol.Doar dacă se iveşte vreo complicaţie.Trebuie ţinut sub supraveghere atentă,şi aici nu se poate.Dă ordin să-l transporte la spitalul Securităţii,şi într'o săptămână ţi-l dau din nou "bun de bătaie".Numai ochiul nu se poate salva.O să-i vârîm însă în găoace unul de sticlă.Noapte bună...

Weismann adormi târziu,spre dimineaţă.In camera lui,dintr'o clădire în care locuiau numai ofiţeri de securitate,se svârcoli mult.Nu îndrăsnea să stingă lumina,căci prin întuneric ochii lui Avram îl străpungeau cu săgeţi de foc.Incerca să-şi închipuie modul în care bătrânul se va răsbuna când va afla de cele întâmplate.Căci era sigur că va afla.Printre paznicii dela Securitate sau dela spital erau mulţi trădători ai cauzei muncitoare... Târziu,când oboseala îl doborî,avu un coşmar urât,care-l făcu să se trezească asudat.Abia când cerul începu a deveni lăptos,somnul se îndură de el.Şi dormi buştean până la prânz.

Avram Badea nu dormi deloc în noaptea aceea.Işi dădea bine seama că funia se apropie de par.Ciocnirea pe care o întrezărise cu ani în urmă devenea inevitabilă.In câteva zile -sau ore- totul trebuia să se lămurească.Intors dela "întâlnirea"din pădure,luă câteva îmbucături de mămăligă rece cu slănină,apoi trimise veste la câţiva din cei mai de încredere.La miezul nopţii,din casa lui Avram plecau şapte Moţi.Fiecare din ei apucă în altă parte.Aveau drum lung şi trebuiau să meargă repede.Avram însuş nu rămase mai mult în casă.Ieşi puţin mai târziu,se duse sub şopron,deslegă calul,de culoarea fumului,mărunt şi nervos,aruncă ceva -ce părea o desagă- pe spatele lui,apoi,încălecând pe deşelate,o porni în sus spre pădure.

Când se lumina de ziuă,în coliba lui Butnaru vreo douăzeci de moţi stăteau la sfat.In afară de haiduc -care luase calea codrului de mai bine de cinci ani-, de trei dintre flăcăii lui(din cari unul îi era ginere) şi de Badea Avram,ceilalţi se întâlneau pentru prima dată.Fiecare din ei cunoştea numai pe Badea Avram.Erau din sate diferite.Se cunoşteau din vedere,se întâlniseră de mai multe ori întâmplător la târg sau urcând dela Abrud spre sate,dar abia acum "se întâlneau" cu adevărat.Făceau toţi parte dintr'o grupare foarte mare şi cu mulţi aderenţi,mai toţi moţi.Nimeni nu ştia cine o conduce.Şi nimeni nu ştia precis cine mai face parte din ea.Pe Badea Avram îl considerau ca pe unul din oamenii de încredere sau din grupul de conducere,dar nimeni nu ştia exact ce rol juca bătrânul lemnar în această "organizaţie de rezistenţă",cum se spunea.

Primul vorbi Butnaru: Ne întâlnim,fraţilor,pentru prima dată.Am tot crezut că, chemându-vă aici,vă voi putea anunţa vestea cea mare,a începerii luptelor de eliberare.Dumnezeu n'a vrut însă aşa.Paharul nu s'a umplut încă,mai avem de îndurat.Deocamdată iată despre ce e vorba: Comuniştii s'au hotărît să lichideze ultimele resturi de libertate.Şi nu pot să-şi ajungă scopul dacă nu pun mâna pe munca noastră.Cântărindu-ne truda şi plătind-o atât cât să nu murim de foame,stăpânind dreptul şi locul de

pornirǎ şi ele pe calea întoarcerii.Dar până să iasă la şoseaua principală mai aveau ore de mers pe drum de munte,cu gropi şi hârtoape,cu strâmtori periculoase peste care atârnau stânci gata să se desprindă din munte şi să le cadă'n cap.Tocmai la un aşa loc îi aştepta Butnaru.Furişindu-se pe sub brazi,ca guşterii,el şi vreo treizeci de moţi ajunseseră spre lăsatul amurgului deasupra strâmtorii.Avioanele,care se rotiseră multă vreme peste ei,nu-i putuseră descoperi.Şi acum,ascunşi pe după stânci,aşteptau de mai bine de trei ore întoarcerea coloanei,care nu putea mânea în sate.

Prima maşină trecu fără niciun incident.Două grupe de securişti,trecură şi ele, pe jos,cercetând deoparte şi de alta şoseaua îngustă,tăiată în stâncă.Nici un semn de viaţă nicăieri.Tăcere adâncă stăpânea împrejurimile.Reflectoarele montate pe dispozitive speciale pipăiseră mai înainte fiecare colţ de stâncă.Haiducii lăsară'n pace şi prima parte a coloanei!Apoi îşi făcu intrarea în strâmtoare ultima coloană,compusă din vreo 15 maşini încărcate cu securişti.Şi atunci,stâncile prinseră viaţă.Se urniră greu,desprinzându-se parcă cu părere de rău de locul în care stăteau de o veşnicie; târând după ele tot ce găseau în cale,o porniră mugind sălbatic spre poalele muntelui.Tonele de stâncă isbiră fierul maşinilor cu furie.Strâmtoarea se blocă.Flăcări ţâşniră din rezervoarele de benzină şi şoseaua căpătă culoarea iadului.La lumina văpăilor roşcate şi a exploziilor violente oamenii păreau nişte figuri din povestiri de groază.Incercară să se caţere pe coasta abruptă,dar alte stânci şi pietre le porniră în drum,târându-i schiloditi înapoi în infernul din care încercau să iasă. Când cei de sus observară o încercare de adunare,deslănţuiră focul armelor.Urletele ce porneau din vale,ţăcănitul puştilor-mitraliere şi al grenadelor făceau din strâmtoare un cazan în care fierbeau vieţi de oameni.

Coloana ce trecuse,la auzul vacarmului din spate se opri.Ofiţerii hotărîră,după puţină chibzuinţă -dar fără mult entuziasm..- să sară în ajutorul celor atacaţi.Cum loc de întors maşina nu era,o porniră pe jos,în grupuri compacte,punând în faţă o echipă de cercetători.Intunericul şi teama îşi dădură mâna ca să ajute întârzierea. Când sosiră la faţa locului,nu găsiră decât pâlpâitul ultimelor resturi de maşini incendiate,zeci de cadavre şi câţiva oameni ascunşi printre stâncile rostogolite.Peste culmile de deasupra se lăsase tăcerea,acea tăcere care coboară de obicei după o bătălie sângeroasă...

Securiştii scăpaţi comunicară prin radio,cu toate amănuntele,ce se petrecuse în noaptea aceea.Moghioros turba de mânie.Dar în faţa realităţii n'avu curaj să treacă "la acţiune".El ceru dela Bucureşti împuterniciri speciale,care,cum era de aşteptat, n'au întârziat să vină.Dispoziţiile date de Comitetul central erau categorice: "Prin orice mijloace avute la îndemână reprimaţi rebeliunea şi stingeţi focarele care ameninţă să infecteze toată regiunea Moţilor şi poate întreg Ardealul".Colonelul Primu, specialist în acţiunile de reprimare a revoltelor ţărăneşti,venise special,cu avionul,pentru a duce la capăt misiunea.Două divizii de infanterie şi două regimente de vânători de munte,încadrate de ofiţeri ruşi specialişti în luptele de partizani,porniră peste câteva zile,în miez de noapte,spre regiunea în răsmeriţă.Maşinile se opriră la poalele munţilor.O operaţie de încercuire de o amploare necunoscută se desfăşură după un plan stabilit în cele mai mici amănunte.In grupuri compacte,precedate de câini dresaţi,ostaşii înaintau pe poteci înguste,prin pădurile de brad şi fag,cercetând toate ungherele,toate peşterile sau locurile bune de ascunziş.Dar totul fu în zadar.Haiducii parcă intraseră în pământ.O ploae uşoară reduse rolul câinilor la zero.La întrebările lui Moghioroş,rămas la"baza de operaţii",acelaş răspuns stereotip: Nimic nou,tovarăşe secretar.Nici urmă de bandiţi! "

Abia a treia zi,când cercul sta să se închidă şi nu rămăseseră necercetate decât câteva piscuri foarte abrupte,ostaşii începură să descopere ascunzişul copiilor şi femeilor.In coloane lungi,păzite cu arma'n mână,soţiile şi copiii Moţilor porniră la vale,pe un drum ce urma să-i ducă departe,pe locuri de care încă nu auziseră: Bicaz, Oneşti,Tulcea,Bărăgan,Dunăre... Dar cele câteva sute de bărbaţi rămâneau încă acoperite de taină.Să fi reuşit să se strecoare în afara cercului?...

Către seara celei de a patra zi,un pluton de trupă de securitate ajunse într'un fel de crăpătură între două stânci înalte.Pe puţinul pământ strâns în fundul spărturii se observau urme de paşi.Securiştii se mai apropiară şi,pitindu-se după colţuri de granit,trimiseră câinii să urmărească direcţia paşilor.Animalele se apropiară târându-se pe labe,parcă presimţind că ceva nefiresc urmà să se petreacă.Ele ajunseră în faţa unei despicături orizontale,înaltă de vreun metru şi lată de aproape patru. Ridicară boturile mirosind,apoi,lipindu-se iarăş de pământ,începură să schiaune: câinii spuneau în limba lor că în peşteră sunt oameni.Ofiţerul care comandà plutonul vorbi prin radiofon cu şeful regimentului,care-i ordonă să încercuiască peştera şi să cheme imediat toate unităţile din apropiere.Insuş el,cu un batalion întreg,avea să sosească peste o oră.

In faţa şi în jurul peşterii se strânseseră acum aproape o mie de ostaşi şi ofiţeri.Cineva aduse un megafon şi-l postă deasupra unei stânci,cu pâlnia către intrarea peşterii.Un colonel de securitate începu să vorbească acelora pe care-i bănuià înăuntru: un discurs lung,plin de promisiuni şi ameninţări,cu citate din marxism şi înju-

-ături din Tei,încheiat cu un soi de ultimatum de cinci minute,nu aduse nici un fel de răspuns.Infuriat,dădu ordin să aducă două mitraliere grele.Le postară în faţa peşterii şi începură să tragă înăuntru focuri încrucişate.Ricoşeul gloanţelor pe pereţii interiori producea o muzică sinistră.Şueratul lor era amplificat,denaturat,parcă o slujbă ne mai auzită se oficià într'o catedrală uriaşe.După ecoul răsfrânt din interior,cei de afară îşi dădură seama că peştera era de mari dimensiuni.Ii inciudà însă şi uimeà tăcerea totală ce stăpâneà peştera îndată ce răpăitul mitralierelor înceta.Să nu fi fost nimeni înăuntru?

Incepuse să se lase amurgul.Din vale,pe undele radio,Moghioroş cerea mereu mai insistent să se rezolve misterul.Atunci colonelul aduse două tunuri uşoare şi începu să tragă pe gura peşterii.Exploziile interioare stârneau un sgomot de nedescris.Ecoul se răsfrângea apoi din munte'n munte până departe,de parcă ar fi explodat ni obuze mici ci bombe de multe tone.După câteva zeci de explozii,fără nici un semn din interior,hotărîră să trimeată un grup să vadă ce-i acolo.Douăzeci de securişti înarmaţi cu aruncătoare de flăcări şi proiectoare puternice începură să se târâie prin deschizătura îngustă.Cei de afară îşi ţineau răsuflarea.Câteva minute nu se auzì nimic.Colonelul aştepta pe trimişi să iasă ca să poată ordonà retragerea.Era înfuriat că fusese păcălit de câini.Dar în clipa aceea un urlet amestecat cu un răpăit înfundat venì pe gura peşterii.Doar un singur securist reuşì să iasă afară,cu picioarele sfârtecate.Il ridicară şi,în timp ce un medic încerca disperat să-i oprească hemoragia, colonelul îi cerea să-i spună ce se petrecuse.Cu vorbe pe jumătate auzibile,întrerupte de urlete de durere -şi poate de spaimă-, acesta putu să dea o imagine relativ clară a ceeace se întâmplase.Peştera era imensă,înaltă de câteva zeci de metri poate şi lată de vreo treizeci-patruzeci.In interior,numai stalactite şi lilieci.Se hotărîseră să iasă,când,în peretele din dreapta,unul observă o altă deschizătură,camuflată de un şir de stalactite ce atârnau până aproape de pământ.Se duseră într'acolo să vadă.Cineva,cel din faţă,lumină cu reflectorul - şi atunci putură să zărească,numai pentru o clipă,câteva zeci de capete bărboase,într'un fel de peşteră-cameră,poate de aceleaşi dimensiuni ca prima.In aceeaşi clipă însă o puşcă-mitralieră începu să împroaşte moartea între ei.Prinşi în dreptul intrării,n'au avut vreme să se adăpostească

Cele auzite înfuriară pe colonel la culme.Se gândì să arunce peştera în aier,dar pentru a putea ajunge până la oameni avea nevoie de câteva tone de explosiv.Şi nici aşa nu era sigur,căci nu cunoştea grosimea pereţilor ce despărţeau cele două încăperi. Apoi îi venì în minte să zidească ieşirea.Nu era sigur nici aşa,pentru că cei dinăuntru poate îşi găsiseră alta prin cine ştie ce colţ al acestui munte cu spinarea plină de stânci abrupte.Anunţă pe cei din vale de cele petrecute şi ceru dispoziţii. Moghioroş îi ordonă să-i aducă măcar unul în viaţă,chiar cu riscul de a fi ucişi toţi oamenii de cari dispunea.Weismann,care era alături,se bucura că printre cei din peşteră se afla sigur şi Badea Avram.Aşa,era să scape de ochii aceia fioroşi,cari îl urmăreau zi şi noapte ca două fantome gemene.Sau,cine ştie? poate că ar fi pus mâna pe el chiar viu? Şi atunci gândul lui înceta să-şi închipuie ce-ar fi mai departe...

In interiorul peşterii,Moţii discutau de ceeace trebuiau să facă.Nu există ieşire. Inginerul Butnaru,care era cu ei,le dădu puţină vreme să gândească.Cei ce se temeau să moară,n'aveau decât să iasă în prima peşteră şi de-acolo să ceară securiştilor să se predea.El şi cu ceilalţi aveau deja un plan,stabilit de multă vreme.Acum sosise ceasul să-l aplice.- Tăcere de mormânt se lăsă în peşteră.Nimeni nu se hotărà să rupă liniştea.Badea Avram fu primul care răspunse: "Eu unul,nu plec de-aici.Vreau să fiu îngropat sub stâncile astea care m'au hrănit atâţia ani cu gândul că poate într'o zi voi fi liber.N'am ce face afară.Ei în schimb s'ar bucura nespus să pună mâna pe oricare din noi.Pentru că cel ce va fi prins va plăti pentru toţi.N'avem vreme de aşteptat.Decât să ne zidească de vii aici(pentrucă altfel n'au cum să ne scoată),şi să murim ca şoarecii,mai bine punem în aplicare planul domnului Butnaru".

Moţii parcă aşteptau cuvântul lui.Răspunseră calmi,că sunt decişi să moară acolo decât să devină batjocura comuniştilor.Numai tânărul Ciucă răspunse oarecum diferit:

- Eu n'am avut ocazia să îmi plătesc păcatele.Nu-mi fac nici o iluzie că voi trăi. Şi nici nu vreau să rămân singur,dacă voi plecaţi.. în altă parte.Cele din noaptea trecută m'au legat pe totdeauna de soarta voastră.Numai că drumul pe care vreau să-l fac eu este puţin mai ocolit decât al vostru.Domnule inginer,vă rog să-mi acordaţi încredere pentru prima şi ultima dată.Eu vreau să ies pe gura peşterii.Inarmat nu voi putea ieşi,pentrucă ar trage în mine cum ar vedea arma.Daţi-mi voie însă să ascund sub cămaşe o mină din acelea din colţ.Le ştiu eficacitatea şi modul cum funcţionează. Vreau să iau cu mine măcar câţiva din foştii mei tovarăşi..."

Un moţ încercă să vorbească.Inginerul înţelese ce vroià să spună şi îl oprì.

- Eu am încredere în tine,flăcăule.Cunosc oamenii bine şi te-am cântărit din prima clipă.De aceea te-am luat cu mine alaltăseară.Păcat că lucrurile se termină aşa. Am fi putut face isprăvi multe împreună.Dar oricum,îmi place ceeace ai hotărît.Ia-ţi ce-ţi trebuie şi du-te.Poate că în ultima clipă să ai noroc...

Ciucă se ridică şi se apropiè de inginer.Acesta îl primi în braţe şi-l sărută.. Numai moţul care vroise să vorbească se uita cam înciudat.Când Ciucă se strecură prin

spărtura din perete,spuse lui Badea Avram: "Nici aşa nu mă poate face să-l iert.Mă-
rul stricat nu se mai poate face bun.Chiar de-i scoţi viermele.Oricum însă,Dumnezeu
să-l ierte dacă-i adevărat că va face ce-a spus". Avram nu-i răspunse.Gândul lui sbu-
rase pentru o clipă departe,la feciorul chinuit de Weismann,şi o poftă nebună de a
ucide,de a ucide până să se înece în sânge,îl cuprinsese.Dar îşi dădea seama că de
acum nimic nu mai era posibil decât moartea...

Gândul îi fu însă întrerupt de o detunătură.Toţi se descoperiră.Şi moţul necre-
dincios îşi plecă ochii şi-şi făcu semnul crucii. Ciucă,ajuns la ieşirea peşterii,
strigase că vrea să se predea.Indată îl luase în primire colonelul.Dar n'a avut timp
să-l întrebe mai nimic: Ciucă apăsă pe piept mâna stângă - şi în aceeaşi clipă el,co-
lonelul şi trei alţi ofiţeri fură transformaţi în firimituri de carne,împrăştiate
peste stâncile din jur şi peste puţinele tufe de jnepi care creşteau pe acolo.

Inginerul se ridică de pe colţul de piatră pe care sta.In ochi i se putea lesne
citi hotărîrea cea mare.Imbrăţişând pe toţi,el le ceru iertare că'n loc să-i ducă la
libertate îi ducea în faţa Judecătorului suprem.

Pe peretele din fund,o scară săpată în stâncă ducea pe acoperişul bolţii.De aco-
lo,printr'o despicătură se pierdea în inima muntelui.Deasupra,într'o altă încăpere,
mult mai mică,strânsese inginerul timp de câţiva ani armament,muniţii şi explosive.
Peste 300 kg dinamită - luată dela un convoi ce ducea explosiv la minele din Aorud -,
zeci de bidoane de benzină,trotil,proectile,grenade,mii de gloanţe,stăteau aranjate
cu grije.Ridică capacul unei lăzi,scoase un fir gros cât degetul mic,de capătul că-
ruia erau legate o sumedenie de alte firişoare mai subţiri şi lungi de câţiva metri,
introduse capătul fiecărui fir într'o legătură de dinamită,apoi vărsă peste toate
bidoanele de benzină.Desfăşură colacul de fir gros şi-i dădu drumul în jos spre încă-
perea mare.Mai verifică odată cu grije legăturile şi contactele,aşa cum făcea pe vre-
muri în minele de cărbuni dela Pietroşani,şi se lăsă pe scară în jos.

Moţii îl primiră în tăcere.Inginerul Butnaru scoase chibritul din buzunar şi a-
prinse o lumânare.Se uită apoi încă odată,întrebător,în ochii prietenilor lui.Moţii
îl priveau calmi,împăcaţi,ca în clipa în care se duceau în faţa preotului să primeas-
că sfânta împărtăşanie.Işi făcu semnul crucii şi aprinse capătul firului.. Un sfârâit
abia perceptibil îi răspunse - şi firul începu să se mistuie încet...

Afară,securişti şi ofiţeri se strânseseră la locul unde explodase mina,aproape
de intrare,la poalele stâncii.Colonelul venit special dela Bucureşti sosise şi el şi
se sfătuià cu ceilalţi cum să pună mâna pe banditi.Părerea ce se impunea era ca să
aştepte până dimineaţa; între timp să strângă cercul în jurul intrării pentru a evi-
ta o încercare de fugă a asediaţilor.Tentativa era de fapt imposibilă,căci aceştia
nu puteau ieşi decât unul câte unul şi sub directa bătae a mitralierelor; dar secu-
riştii,păţiţi şi timoraţi,făceau totul pentru a evita surprizele...

Se aşezaseră,deci,care pe unde putuse,şi scoseseră din sacii cu merinde hrana de
seara.Dar muntele începu parcă să tremure.Un vuet surd,ca la o isbucnire de vulcan,
se auzi.Stâncile din vârf păreau împinse de un umăr de gigant subteran.Nedecis la
început,apoi parcă svârlite cu furie,bucăţi de stâncă începură să sară în aier,pen-
tru a recădea ca o ploaie apocaliptică.O detunătură asurzitoare,urmată de o văpaie
roşie şi de fum gros,isbucni prin rana făcută pământului.Apoi totul se lăsă în jos,
muntele începu să se surpe în interior ca într'o văgăună fără fund.

Totul dură doar puţine clipe.Când liniştea reveni,în noaptea care se lăsase bini-
şor,faţa muntelui apăru schimbată.In locul peşterii,o groapă,din care se mai ridica
un nouraş de pulbere.Fundul prăpastiei,cu securişti şi ofiţeri,fusese acoperit de bo-
lovanii împroşcaţi de mânia muntelui...

Cele cinci sate rămaseră pustii.Vânătoarea dură încă o lună,dar fără rezultat.
Câţiva moţi fură arestaţi în partea cealaltă a muntelui,familiile deportate în par-
tea cealaltă a ţării.Toader fu condamnat la muncă silnică pe viaţă,cu alţi câţiva stu-
denţi,acuzaţi că au instigat ţăranii la revoltă.Căpitanul Weismann crezu că poate să
doarmă liniştit.

Dar peste iarnă,târziu în noapte,când frigul îl silea la paşi repezi spre casă,
se întâlni,pe o stradă pustie,cu o "arătare".N'avu vreme să strige,nici să urle de
groază.Din faţa bărboasă,cei doi ochi îl pironiră o clipă locului,făcându-l să-i în-
gheţe sângele în vine.O mână,cu ceva lucitor în ea,se ridică fulgerător şi se lăsă
cu greutate,oprindu-i-se'n dreptul inimii.Weismann căzu mort pe zăpadă. Badea Avram
nici nu întoarse capul.Călcă mai departe grăbit,spre ieşirea din Cluj.Avea cale lun-
gă de făcut..

Cum a scăpat Moţul din explozia din peşteră? Un mister,pe care nu l-a destăinuit
nici măcar noilor prieteni din Făgăraş - unde se refugiase,aşteptând vara pentru a
se întoarce în Apusenii săi.-

Radu Viroagă

&& Scrie "Glasul" minciunii că ziua de 23 August e "cea mai mare sărbătoare na-
ţională a poporului român".- Se poate! Mai ales că de aceeaşi părere sunt şi "Nation
Roumaine", "România", "Pravda" şi "Isvestia"...

DIN ZIARE,CĂRŢI,REVISTE

* Marco Marchini,în "IL TEMPO",Roma,14 Oct.1961: ..Intr'o zi mărătăcisem prin
preajma Teatrului Naţional.Trebuia să dau de Calea Victoriei şi de hotelul meu,care
era pe aproape.Nu puteam ieşi din încurcătură decât întrebând vreun trecător.. Văd
un bătrân cu înfăţişare distinsă,barbă albă,îmbrăcat cu îngrijire,chiar dacă părea a
purta un costum de acum douăzeci de ani: era în haină,când toţi pe stradă umblau în
cămaşe,şi avea în cap o pălărie veche de paie.Intuiesc din aieru-i nobil că-i un om
din vechea clasă,poate un aristocrat,care vorbeşte sigur franţuzeşte.Mă adresez deci
lui în termeni politicoşi şi-l întreb în franceză ce direcţie să iau pentru a găsi
Calea Victoriei.Dar efectul întrebării mele mă îngheaţă: frumosul chip de vechi aris-
tocrat devine palid,ochii i se măresc,gura i se lărgeşte într'o schimonoseală care
ar vrea să fie un surîs,mâna-i lungă şi slabă atinge pălăria în semn de salut politi-
cos.Spaimă,o teribilă spaimă e în acel obraz,în toată acea persoană,pentru acest con-
tact ce îi ofer cu Occidentul,un contact vădit interzis.Bărbuţa-i albă tremură,se
mişcă,bătrânul bâlbâie aproape îndobitocit: "Je regrette,monsieur,je ne comprends
pas votre langue,adressez-vous ailleurs.Je ne sais rien,je ne sais rien,je ne sais
rien". Acel "je ne sais rien" îmi ţiuie încă în memorie ca un spasm.. Am înţeles a-
tunci că dacă libertatea e o ideie abstractă care nu se poate vedea,pipăi,proba,foto-
grafià,- în unele cazuri,mai ales când lipseşte,ea devine un lucru concret care se
vede,se simte,se pipăie: absenţa libertăţii putea fi fotografiată pe chipul acelui
frumos bătrân cu barbă albă...

* "L'AURORE",Paris,"Cartelele progresului": In Germania orientală,gospodina,pen-
tru a obţine cele 200 grame de unt săptămânal,va trebui "nu numai să-şi arate cartea
de identitate,dar să lase la băcan o parte din cartelă pentru cartofi". Aşa aflăm că
sistemul ideal,care pretinde să transforme lumea într'o societate perfectă,- după ce
a colectivizat toate bunurile,mobilizat toate bunăvoinţele,exclus pe cele rele,supri-
mat toate libertăţile -a căror întrebuinţare complică aiurea sarcina guvernanţilor-
şi redus fiinţa omenească la cea mai simplă expresie economică,n'a reuşit totuş de-
cât să restabilească,în timp de pace,cartelele din timpul războiului.Dac'ar fi mai
puţin prizonieri ai obsesiilor lor politice,organizatorii,organizatorii acestei mize-
rii ar socoti poate venit momentul să-şi revizuiască doctrina Dar nu se va obţine ni-
ciodată aceasta dela fanatismul lor.In loc să-i plece spre umilinţă,lipsa îi va îm-
pinge la o creştere a propagandei,şi ne vor vorbi în curând cu un sinistru entuziasm
de fabuloasele progrese ale ţării lor,singura în lume unde se poate obţine unt pe
cupoane de cartofi!

* Pierre Dumas,în "Sud-Ouest",Bordeaux,22 Aug.1961.- Admitem,dragi amici comunişti,
că Occidentalii sunt cei ce-au provocat pe aceşti bieţi Nemţi din Est.Mai admitem
c'au existat sute de agenţi,plătiţi de acelaş Occident,pentru a ademeni pe Nemţi şi
a-i aduce în ocna Occidentului.Admitem deasemenea că 16.115 profesori şi institutori,
15.536 ingineri,3.110 medici şi chirurgi,2.100 dentişti şi farmacişti şi câteva mili-
oane de Nemţi din Est au fost destul de idioţi pentru a părăsi raiul sovietic şi a
veni să sufere mii de chinuri în iadul capitalist.Toată aceasta e adevărat.Agenţii au
sucit capul acestor ingineri,profesori,dentişti şi muncitori pentru a-i face să crea-
dă că erau nefericiţi în Sovietia şi c'ar afla fericirea în Occident.Nebuni deaseme-
nea,aceşti Nemţi cari,odată graniţa închisă şi lăsând totul pe mal,au sosit goi de
cealaltă parte,dat fiind că traversaseră canalele înot.La fel de stupizi aceşti poli-
ţişti sovietizaţi cari,având o bună situaţie,au abandonat-o şi au sărit peste sârme
pentru a se refugia în ţara sclaviei.Nici mai inteligent acest savant rus,premiu No-
bel,care a cerut azil în Canada,cu toată insistenţa Moscovei...

Eu vă repet,dragi comunişti francezi,noi admitem tot ce voi afirmaţi în jurnalele
voastre "independente" şi în discursurile voastre.Dar pentru că voi spuneţi adevărul,
permiteţi ca eu să continui raţionamentul vostru până la capăt,formulând propuneri
pe care voi nu le puteţi respinge,pentru că voi le provocaţi.

In Franţa noastră oprimată de De Gaulle,ţară de mizerie,de nedreptate socială,de
criză agricolă şi de toate nenorocirile,se întâmplă că,la fiecare alegere,un francez
din cinci se declară comunist şi,prin urmare,e de părere că regimul din Rusia şi din
republicile democrate e mult superior celui al nostru.Or,comunistul Ulbricht şi-a
închis frontiera pentru că Republica sa (o republică fără alegeri) e lipsită de mână
de lucru,tocmai din cauza plecării a 3 milioane de muncitori,trecuţi în Occident.Ia-
tă deci ocazia,pentru voi şi ai voştri,de a deveni liberi şi fericiţi: "Mergeţi în
Răsărit"! Dacă eu aş fi guvernul francez,v'aş ajuta la aceasta din toată puterea: 1/
Aş autoriza propaganda agenţilor recrutori; 2/ Aş oferi voiajul gratis tuturor comu-
niştilor francezi doritori de a se stabili în ţară comunistă(bilet numai de dus,bine'n-
ţeles); 3/ O indemnizaţie ar fi vărsată proprietarilor de pământ cari,deşi bogaţi,
au meritul de a fi comunişti şi cari şi-ar vinde terenurile înainte de plecare; 4/
Pensiile ar fi servite celor îndreptăţiţi şi plecaţi în Rusia.Avantaj dublu: Franţa
n'ar mai reţine cu forţa cetăţeni nenorociţi şi oprimaţi.Astfel,ea şi-ar putea demon-
stra la ONU buna credinţă; 2/Ea ar face un servici comuniştilor francezi,liberându-i;
3/In fine,ea ar favoriza expansiunea industrială a Estului,lucru de care Hruşciov i-ar
fi foarte recunoscător...

* Robert Lazurick, în "L'AURORE", Paris, 11 Iulie 1961: Trebuie să fii un reacționar mărginit, sau un exploatator născut, pentru a contesta superioritatea comunismului asupra liberalismului. Ascultați la Hrușciov! Nu trece săptămână fără ca leaderul sovietic să nu anunțe că în 1965 producția bogățiilor va atinge în Rusia pe a Americii și că, în 1970, ea o va depăși cu mult. Atunci, pe ruinele capitalismului se va înălța victorios steagul roșu, marcat de seceră și ciocan. Biata noastră Europă occidentală, aceea a târgului comun, nici măcar nu reține atenția lui Hrușciov. Soarta ei îi pare deja pecetluită. Intr'o zi apropiată, la apelul tuturor Maurice Thorez-ilor, clasa muncitoare a continentului nostru, obosită de un lucru extenuant și o sărăcie crescândă, va impune comunismul și va cunoaște vârsta de aur, raiul pe pământ.

Chiar! Un duș rece cade însă pe acest viitor de vis. Două mici depeși ale agențiilor "France Presse" și "Reuter", datate din Berlin-Est, ne informează că plenara Comitetului central al partidului comunist a mărturisit criza aprovizionării. In această Germanie sovietizată lipsește laptele, untul, carnea și se plănuește raționarea pâinii. Și, pentru ca populația să nu conteze pe ajutorul Marei Rusii, Comitetul precizează: "Nimeni să nu-și facă iluzii în ce privește importul - posibilitățile noastre, în această privință, fiind epuizate". Astfel Rusia, minunatul regim comunist, sunt neputincioase să completeze aprovizionarea alimentară a celor 17 milioane de Nemți cari rămân încă sub cizma Moscovei. Insist asupra neputinței Rusiei. Ea știe că atenția universală e îndreptată asupra Berlinului, deci asupra celor două Germanii, și totuș nu poate nimic să facă pentru ca comparația condițiilor de trai în cele două părți ale cortinei să nu desavantajeze marxismul!

Să continuăm analiza noastră, degajând-o de sloganele propagandei. Rusia și sateliții ei dispun -cu Siberia, dar acest pământ are foarte frumoase resurse- de o suprafață de 23 milioane 420.000 km patrați și 318 milioane locuitori. Noi, în Apus (afară de Jugoslavia), numărăm 280.000.000 femei și oameni liberi, populând 2.500.000 km patrați. Comunismul controlează de zece ori mai multe hectare decât capitalismul european, care hrănește o populație inferioară cu numai 10% celei din imensitatea sovietizată. In Occident, belșug! Nu știu ce să mai facă cu prisosul agricol, se caută debușeuri pentru toate produsele pământului și crescătoriilor. In Răsărit, lipsă! Sărăcie lucie. Să nu ni se replice că noi ocupăm pământurile cele mai bune. Ar fi o minciună. Câmpiile Ungariei, României, imensitățile Poloniei, Ucrainei, contează printre regiunile cele mai fertile ale lumii. Dacă aceste regiuni ne-ar fi încredințate nouă, Europenilor disprețuiți, după ce am asigura o largă bună stare alimentară celor 318 milioane de supuși ai lui Hrușciov, noi am mai și exporta, pentru sute de miliarde, din excedente.

Demonstrarea incapacității sovietice nu se oprește aci. Din cele 318 milioane de ființe supuse muncii silite, 56% populează câmpiile, adică peste 170 milioane de țărani sclavi. In Occident, abia 20% sunt agricultori, adică țărani liberi. Aceste 56 milioane de țărani ai noștri, muncind suprafețe de zece ori mai puțin importante decât cele 170 milioane de colhoznici, consumă și produc de patru ori mai mult decât comuniștii.

Regimul comunist e judecat. Sforăielile lui Hrușciov n'ar putea să ne emoționeze. Se știe pentru ce Sovietele au lăsat cortina de fier. O confruntare liberă ar face să sară în țăndări comunismul, care, pentru a întrebuința o formulă a lui Jean Jaurès, "poartă în sine sclavajul și mizeria cum norul poartă furtuna".

* "Le Courier de l'Air", Londra, 8 Martie 1944: Dintr'o declarație făcută la Washington de dl Crowley, director economic pentru străinătate, rezultă că au fost făcute următoarele transporturi în Rusia: Din Oct. 1941 până în Ian. 1944 trimiterile s'au ridicat la 8.400.000 tone, de o valoare de 4.243.804.000 dolari. Rusia a primit peste 4.700 tancuri, 170.000 camioane, 33.000 jepuri și aproape 25.000 vehicule militare de diferite modele. Echipament de tot felul, alimente și peste 6.000.000 perechi de încălțăminte au fost expediate. Alte transporturi cuprind: 117.000 tone explosiv, 1.350.000 tone oțel, 348.000 tone aluminiu, aramă și alte metale, 740.000 tone benzină de aviație și uleiuri lubrificante.

* "L'Aurore", Paris, 22 Aug. 1961: Din vremea Yaltei, Roosvelt pare a fi fost cu siguranță victima unei iluzii, care ar fi de înțeles la un pastor neconformist al unui orășel din Noua Anglie, dar care nu putea fi la un om de stat, cu atâta experiență și putere. Pastorul neconformist, încurajat de femeea sa, se înscrie bucuros într'o ligă pentru reabilitarea asasinilor, și ar găsi chiar încurajant ca o familie să angajeze de preferință, pentru paza copiilor, un fost ocnaș, pocăit. Roosvelt pare a-și fi închipuit, cu o egală naivitate, că el cucerise pe Stalin, că-i insuflase remușcări pentru trecutele greșeli, cultul pentru libertate, desgustul pentru despotism, în scurt că-l transformase într'un democrat de marcă. Și dacă cineva din anturajul său ar fi emis vreo bănuială asupra sincerității acestei remarcabile convertiri, Roosvelt trebuie că i-ar fi răspuns, cum ar fi făcut-o în mica sa sferă pastorul neconformist: "Să avem încredere. Increderea e o virtute prin ea însăși. Oricum, în aceasta noi vom fi avut rolul cel bun".

De aci rezultară, în a doua parte a războiului, niște convenții - cărora statele majore trebuiră să se plece, chiar dacă nu le aprobau. Fu acordat Rușilor, în omagiu șefului lor, pocăitul Stalin, privilegiul de a invada unele teritorii, și mai ales de a ocu-

pa primii Berlinul. Până la urmă fură ei aceia cari aveau aierul de a fi conciliabili și largi, permițând Occidentalilor de a face figură de învingători și ocupanți în acest teritoriu, pe care ei din politeță se abținuseră să-l cucerească.

După câteva peripeții, criza actuală -a Berlinului- se va aranja poate, pe câtva timp. Dar ea se va repeta ori de câte ori dl Hrușciov va avea chef să ne dea amețeli; și atâta vreme cât Occidentalii nu vor avea forța de a impune în ansamblul Europei acest faimos principiu al autodeterminării, a cărui aplicare arbitrară costă așa de scump aiurea, în Europa și'n lumea liberă.

* Guareschi, în "CANDIDO", 3 Sept. 1961 (Milano): Hrușciov a comis o gravă eroare: dacă, în loc să izoleze Berlinul de Est cu o cortină de ciment, ar fi ocupat Berlinul apusean, protestul american ar fi fost ceva mai energic și Johnson, în loc de Berlinul apusean, și-ar fi distribuit surîsurile încurajante și stilourile la Bonn. Așa zice omul de rând. Dacă-l întrebați ce-ar fi trebuit, după el, să facă americanii în fața abuzului sovietic la Berlin, el răspunde că nu știe și că nici nu e ținut să știe, pentru că nu el, ci americanii au adus pe sovietici în inima Europei occidentale.

Ce se întâmpla, oare, dacă americanii nu interveneau? Pentru omul de rând, e simplu: atomica ar fi avut-o Hitler, și, în loc să explodeze la Hiroșima, ar fi explodat la Moscova. Identic măcel, identică crimă. Fără intervenția americană, războiul ar fi fost câștigat de Germania nazistă. Așa, l-a câștigat -și continuă să-l câștige- Rusia comunistă. Fără intervenția americană, lumea, în loc să fie împărțită, ca azi, în bloc sovietic, bloc chinez și bloc american, ar fi împărțită în bloc german și bloc american. Victoria Germaniei, în adevăr, n'ar fi permis să se creieze acea Chină comunistă, care, în doi-trei ani cel mult -tare pe miliardul de flămânzi, gata la orice- va porni la cucerirea întregei lumi.

In timp ce America, aducând pe sovietici în inima Europei, a împins cu politica sa anticolonialistă Europa afară din Africa, deschizând Continentul negru comunismului și hoardelor lui Mao, - victoria germană ar fi dus la formarea Eurafricei și a unei Europe occidentale. Intervenția americană, liberând țările Europei orientale de ocupația germană pentru a le supune jugului sovietic, a întărit atâta comunismul încât i-a permis a infecta mortal, pe lângă Europa, Africa și Asia, însăși America. Omul de rând trage concluzia: fără intervenția americană, lumea n'ar fi cunoscut niciodată pe Hrușciov, pe Tito, Nasser, Castro, Lumumba, La Pira, Burghiba, felahii, pe Togliatti, pe Mau-Mau.. Așa zice omul de rând, care deloc nu se pricepe la politică: pentru că, mai mult decât de vorbe, el ține cont de fapte.

* Gil Vircy, în "Vers l'Avenir", Namur, 23 Iulie 1961: ..Dar, de altă parte, pentru țările OTAN-ului rămâne o mare speranță, dacă ele știu s'o folosească: țările robite. Toată chestiunea e aci: să știe să le convingă. E de negândit că Ungurii, Polonii și Românii și-ar îndrepta armele contra celor ce-ar putea să-i salveze de o servitute devenită pentru ei, insuportabilă. Revoluția maghiară a dovedit-o. Dar ceea ce se știe mai puțin, căci lucrul a fost ascuns cu grije de propaganda rusă, e că, în timpul revoluției maghiare, armata română a fost dezarmată, soldații consemnați în cazărmi, în timp ce studenții celor patru universități românești erau, zi și noapte, supravegheați de poliție și jandarmerie. Și cine nu știe că, din toate țările robite, România are granița cea mai lungă, și cea mai vulnerabilă, înspre Rusia? Aceste trei țări reprezintă deci un pericol enorm pentru Ruși.. și un atout de prim ordin pentru țările Occidentului. Pentru a le câștiga cauzei sale, Occidentul n'are nimic special de promis, decât libertatea, care prețuiește mai mult ca orice. Libere, ele vor veni să se unească acestei "mici Europe", pentru a o face mare! Dar, pentru a le câștiga, și a câștiga în același timp toate țările lumii, trebue ca, în afacerea Berlinului, prestigiul țărilor occidentale să fie clar în evidență.

* "Stindardul", München, Mai-Iunie 1961: In enciclica "Evangelii Praecones", publicată acum zece ani (2 Iunie 1951), Papa Pius XII atrăgea atenția conducătorilor de popoare asupra realității politice a vremii: "Astăzi aproape întreaga omenire se află împărțită în două tabere: cu Cristos, sau împotriva lui Cristos. Neamul omenesc parcurge o criză gravă, care va sfârși sau prin salvarea cu Cristos, sau printr'o înfricoșată nimicire".

Cu 15 ani înainte (la 5 Noembrie 1936) un tânăr român, șef spiritual al unei mari generații, înainta conducătorilor României un memoriu în chestiunea politicei externe. In acest memoriu el spunea: "Nu există nici Mica Ințelegere, nici Ințelegerea Balcanică. Cine crede în ele, dovedește că n'a înțeles nimic. Față în față stau numai două lumi. Sub presiunea lor, în clipa războiului, toate combinațiile diplomatice se vor nărui ca niște castele de carton". Și, precizând atitudinea tineretului român, în alternativa dată, continuă: "Niciodată tineretul neamului românesc nu va lupta sub semnul Satanei împotriva lui Dumnezeu".

Peste câteva luni de zile de la aceste declarații (la 13 Ianuarie 1937), tineretul acesta, prin ambasadorii lui întărind cuvântul prin faptă, răscumpăra pe câmpul de luptă de la Majadahonda Spaniei vechi și grele păcate colective. Căci "apărând Creștinătatea, chiar pe pământ străin, noi apăram o putere care este izvor al puterii neamului nostru". (Ion I. Moța)

Ce ecou au avut aceste avertismente în cercul "responsabililor" de soarta popoarelor? Cuvintele Papei Pius XII au răsunat în pustiu.Oamenii politici ai Vestului aveau o singură grijă: să co-existe.Prin convenţii încheiate cu Rusia sovietică şi cu statele satelite,guvernele ţărilor libere au însănătoşit situaţia economică precară a blocului comunist.După cum se ştie,Preşedintele Roosvelt îl salvase pe Stalin de la pieire.Preşedinţii următori(Truman şi Eisenhower) ajutaseră,prin lipsă de prevedere,la creşterea puterii comuniste.Noul preşedinte al Statelor Unite a moştenit o situaţie grea.Va avea tăria şi -mai ales- va fi lăsat să bareze definitiv drumul puhoiului roşu?

Naţia românească,negociată,spartă şi răvăşită,se răsuceşte de aproape 17 ani pe rug.Şi se mai găsesc şi astăzi oameni care vreau să arate că se mândresc cu fapta de a fi grăbit "liberarea României" în August 1944... Pe Corneliu Codreanu,autorul memoriului din Noembrie 1936,îl asasinaseră.In închisoare! Un rege deşuchiat,un patriarh necredincios,politicieni fără înţelegere pentru cerul şi pământul românesc,cărturari căzuţi pradă orgoliului şi urii,strategi de salon care n'au cunoscut altă onoare decât onoarea de a-şi sluji "stăpânul",şi-au dat mâna în săvârşirea faptei nebune.Aceiaşi oameni,sau alţii tăiaţi din acelaş lemn,au sabotat sfântul nostru război din răsărit,au complotat împotriva României şi destinului ei de cetate creştină,au smuls soldaţilor armele din mâni,au arestat şi l-au predat inamicului pe Mareşalul Ion Antonescu,Comandantul de căpetenie al Armatei...

Nu pentru a preamări pe cei clarvăzători şi pentru a stigmatiza pe miopii vieţii politice româneşti amintim aci aceste fapte.Situaţia e mult prea gravă pentru a ne mai opri cu gândul la astfel de lucruri,astăzi fără vreun folos.Le amintim spre mângâierea celor mereu prigoniţi pentru dreptate.Şi în speranţa că în inimile tuturora va încolţi sămânţa căinţei rodnice.Şi aşa -şi unii şi ceilalţi- se vor întâmpina pe câmpia pe care România răstignită îi vrea astăzi,în preziua marei răfueli: pe câmpia înfrăţirii în lupta împotriva duşmanilor libertăţii şi demnităţii omeneşti.

* Jules Verne,"Le château des Carpathes": Cine a construit acest castel,nu se ştie; afară numai de n'ar fi românul Manole,aşa de glorios cântat în legendele valahe şi care zidì la Curtea de Argeş celebrul castel al lui Radu Negru.Stăpânii locului fură amestecaţi în toate acele războaie ce însângerară ţinuturile transilvane; ei luptară contra Ungurilor,Saşilor,Secuilor; numele lor figurează în "cântece" şi "doine", unde se continuă amintirea acestor dezastroase pericade; ei aveau ca deviză faimosul proverb valah: "Dă până la moarte" - şi ei dădură,îşi vărsară sângele pentru cauza independenţei,acest sânge ce le venea dela Romani,strămoşii lor.Se ştie,atâtea eforturi,devotament,sacrificii,n'au făcut decât să reducă la cea mai nedemnă opresiune pe urmaşii acestei viteze rase.. Dar ei nu disperează de a scutura jugul.Viitorul e al lor,şi cu o încredere nesdruncinată ei repetă aceste cuvinte,în care-şi concentrează toate aspiraţiile: "Românul nu piere"!

...Dacă cei mai mulţi din ţăranii comitatului sunt roşi de camătă,care nu va întârzia să facă din uzurarii israeliţi adevăraţii proprietari ai solului,primarul ştiuse să scape rapacităţii lor.Proprietarul cârciumii din loc era un evreu,Ionas,semit specific cu ochii săi negri,nas încovoiat,buza revărsată,părul plat şi tradiţionala bărbuţă.. Coreligionarii săi prin cult,confraţii săi prin meserie -căci toţi sunt crâşmari,vânzând băuturi şi articole de băcănie- practică îndeletnicirea de împrumutător cu o asprime neliniştitoare pentru viitorul ţăranului român.Se va vedea solul trecând încet-încet dela rasa indigenă la rasa streină.Ne putându-se plăti împrumuturile,evreii vor deveni proprietarii frumoaselor culturi ipotecate în profitul lor - şi dacă Pământul Făgăduinţei nu mai e în Iudea,poate va figurà într'o zi pe hărţile ardelene.

* Jean Descola,Când arabii invadau Europa(sec.VIII),în "Historia",Paris,Iulie 1959: ..De altă parte,Spania era subminată de multă vreme de propaganda iudaică... Câţiva ani înainte de invazia musulmană,Evreii spanioli se puseseră de acord cu fraţii lor din Africa pentru a încerca contra monarhiei vizigote o răscoală,sprijinită de o debarcare berberă.. De invazia străină,cei mai fericiţi fură servii şi evreii.. Aceştia din urmă,ca recompensă a bunelor lor servicii,îşi văzură încredinţată misiunea de a asigura poliţia în oraşele cucerite de musulmani.Se poate închipuì cu ce zel Evreii se achitară de această misiune... Dar creştinii din Spania nu uitară o astfel de umilire.Când regii catolici,şapte sute de ani mai târziu,semnară decretul de expulzare contra Evreilor,ei se gândiră la aceia cari,ne mulţumiţi de a fi deschis Berberilor calea invaziei,furnizară şi garnizoane pentru apăsarea compatrioţilor.

* "Adevărul",Tel Aviv,25 Aug.1961: Ziaristul israelian Moşe Vardi scrie într'un cotidian ebraic că lumea interlopă din Germania de Vest este condusă de evrei.El afirmă că evreii ar fi organizat birouri speciale care se ocupă cu falşificarea de acte destinate obţinerii de despăgubiri.Unii evrei s'ar fi adresat guvernului din Bonn afirmând că vor să scrie cărţi despre anumite comunităţi evreeşti din Germania dinaintea xăzbxxixxi regimului nazist şi autorităţile le-au pus la dispoziţie sume mari de bani,după care"autorii" au dispărut,odată cu banii.

Azi trăesc în Germania de Vest 45.000 evrei,dintre care 30.000 au sosit după în-

cetarea războiului.Dintre aceştia sunt 5.000 israelieni.Poliţia germană susţine că argotul borfaşilor şi spărgătorilor este limba idiş.Din păcate se aude şi limba ivrit în lumea interlopă,căci o serie de escroci veniţi din Israel au poposit în Germania pentru a începe o viaţă nouă...

Numeroşi evrei şi-au transformat hotelurile în case de prostituţie - şi nu lipsesc nici femei de stradă venite din Israel,care au sosit în Germania cu speranţa că vor face avere.In Germania de astăzi numărul femeilor este mai mare decât al bărbaţilor,aşa că multe din aceste vestale ale amorului au trebuit să plece la Paris.

Poliţia a arestat recent o bandă de spărgători,care era condusă de evrei - şi şeful poliţiei din Stuttgart a declarat că n'a crezut nici odată că evreii pot da un număr atât de mare de delincvenţi.Comunităţile evreilor din Germania,luptă contra acestei avalanşe de pungaşi şi borfaşi evrei,însă fără succes.Aceştia vin în Germania din străinătate cu paşapoarte false şi reuşesc,în scurtă vreme,să găsească victime.

* I.Peltz,în "Glasul patriei",Pankov,10 Iulie 1961: In Republica Populară Romînă -noi evreii- avem comunităţi evreeşti,o revistă a cultului mozaic,o Federaţie a Comunităţilor.Avem teatre evreieşti(în limba idiş) în care actori şi regizori evrei îşi exercită,în toată libertatea,profesia.Avem săli de conferinţe unde oameni de cultură evrei ţin prelegeri şi unde au loc tot felul de manifestări literare şi artistice (nu de mult,într'un cadru solemn,a fost sărbătorit marele scriitor evreu,de circulaţie universală,Shalom Alehem).Avem edituri de Stat care tipăresc scriitori evrei.E de ajuns să pomenim de poeţi şi prozatori evrei preţuiţi şi publicaţi în mari tiraje - cum ar fi: I.Ludo,Ion Călugăru,Camil Baltazar,Maria Arsene,Ury Benador,Ieronim Şerbu.. Populaţia evreiască.. se bucură în ţara noastră de libertăţi depline.

* Victor Gollanz,editor,evreu din Anglia: Ajut pe Nemţi în suferinţele lor tocmai pentru că sunt un evreu - şi nimic nu poate salva omenirea decât un act de generală pocăinţă.Eichmann nu trebuie să fie executat: însăşi ideia de a-l hăitui timp de 15 ani a fost deplorabilă,chiar dacă "omenească".Procesul e numai o dovadă de cum nu se înţelege că epoca noastră are nevoie nu de răsbunare ci de iertare şi solidaritate omenească.("Candido",25 Iunie 1961)

* "Orientări",Iunie 1961: In ultimul timp s'a văzut un reflux de "foşti legionari",cu sau fără sutană,venind de peste ocean spre a vizita Europa.Condiţiile în care au făcut voiajul(avion,wagon-lits,hoteluri luxoase,etc.) arată că nu câştigă banul în funcţiuni intelectuale -rău plătite- ca atâţi alţi camarazi.Ca băieţi deştepţi ce sunt,au ştiut să se acomodeze şi în "noua lor patrie americană".S'au călăuzit deci după lozinca: "Ubi bene,ibi patria".Dacă pentru legionarii din "vremuri bune" şi de "ultima oră" chestiunea ne-ar lăsa indiferenţi,în schimb ne-ar interesa pentru aceia de cari te loveai mereu prin biroul Căpitanului,sau la redacţia "Libertăţii" lui Moţa.Secretul succesului acestora apare evident: "regretând greşelile tinereţii",şi-au asigurat "bani albi pentru zile negre"...

* "Candido",Milano,11 Iunie 1961: "Pentru toţi acei ce mai aşteaptă'n lume,Italia are încă un cuvânt".Cu această afirmaţie,inspirată din profunda-i dragoste pentru ţara noastră,şi-a încheiat scriitorul român Vintilă Horia înălţătoarea intervenţie la adunarea amicilor cercului "Conciliatore",ţinută duminica trecută la "Angelicum" din Milano. ..La această adunare s'a voit premierea gestului de mândrie şi rebeliune al unui poet care,invitat de reprezentanţii comunişti ai ţării sale să se pleşe unui compromis,a opus un curajos refuz,care a deslănţuit împotrivă-i toată şleahta intelectuală aservită comunismului.Faţă de această probă de conformism servil,Vintilă Horia,care cu uimitoarea-i carte "Dumnezeu s'a născut în exil" câştigase premiul "Goncourt",a reacţionat pe măsură,refuzând premiul.Acest gest de mândrie au vrut amicii cercului "Conciliatore" să premieze,oferind scriitorului o medalie de aur,care să-i ateste stima oamenilor cumsecade.

* Nicolae Tecău şi Vasile Basarabescu,şefii Comitetului de ajutor pentru refugiaţi,în "America",Cleveland,5 Oct.1961: Ce frumos este să avem Societăţi mari,cu clădiri impozante şi Biserici monumentale! Ne admiră lumea,ne admiră străinii că suntem buni creştini! Dar cu cât de mult este mai frumos şi mai creştinesc să intre în acele Societăţi şi Biserici suflete calde,bune şi creştine,iubitoare de Dumnezeu şi de învăţătura Lui! Şi cât de folositor este să ne admire şi Dumnezeu sufletele noastre, aşa cum admiră străinii clădirile ce avem! Căci clădirea,orice clădire ar fi ea,este pentru ochiul omului.Sufletul omului însă,este al lui Dumnezeu.In sufletul omului trebuie să fie şi să trăiască Biserica lui Dumnezeu,ca să poată omul aştepta dela Dumnezeu mila şi îndurarea Lui.Arhitectul şi Contractorul fac clădiri mari şi frumoase,să atragă ochiul şi lauda omenească.Dumnezeu este însă cel mai mare arhitect şi El ne-a construit sufletele noastre,ca să fie bune şi creştine.Tot El este şi cel mai mare doctor la care ne rugăm oridecâteori ne îmbolnăvim.Să fim vrednici de mila Lui şi să-i ascultăm porunca: Ajută-ţi fratele în suferinţă,nu-l lăsà!

In clipa în care le îndeplineşti,sacrificiile încetează de a mai fi atare(Vl.Ghica)

&& A împlinit frumoasa vârstă de 75 de ani, la 29 Octombrie, părintele Emilian Vasiloschi, vrednic fiu al Bucovinei, fost profesor, paroh la Iaşi şi consilier patriarhal la Bucureşti, oraşe unde a desvoltat o remarcabilă activitate pe toate tărâmurile bune. Pe noi, ne impresionează mai mult ce ştim direct: singur duhovnic român ortodox pe toată Germania şi Austria, l-am văzut, pe ger, pe zloată sau zăduf mergând, cu o rablă de maşină, prin imensitatea "parohiei", pentru o slujbă, un botez, o cununie, sfat, înmormântare, la o vârstă când de obicei alţii se cruţă, lipsit ades, chiar la sărbători împărăteşti, de mângâierea căminului, pe care-l lăsa bucuros pentru împlinirea datoriei, măcar că pe unde mergea nu-l aşteptau cam niciodată mese întinse, nici hoteluri. Spre deosebire de Franţa şi America, linişte deplină a domnit mereu în "parohia" părintelui Vasiloschi. Şi n'am zice că numai fiindcă n'a avut cu cine se certà...

Soarta a fost crudă cu Sfinţia Sa: din cele trei odrasle, feciorul, aviator, şi-a pus trupul stăvilar contra invaziei bezbojnicilor; Oltica ne-a părăsit definitiv mai an; de altă copilă, rămasă sub binefacerile ocupaţiei, nu se mai ştie. Şi totuş, câţi dintre noi au "moralul" şi optimismul Sfinţiei Sale?

In alte împrejurări, normale, cele trei sferturi de veac de viaţă, din care 50 de ani de rodnică activitate în slujba neamului, ar fi prilejuit o meritată sărbătoare. De aici de departe, dela modesta noastră "vatră", noi le dorim din toată inima, părintelui şi Doamnei -a căror căsnicie apropie şi ea jumătatea de veac-, viaţă lungă şi tot mai vie, pentru binele şi bucuria Românilor refugiaţi, şi grabnică întoarcere în ţara liberă.-

&& Scrie Constantin Amariu, vorbind de "Testamentul lui Panait Istrati": "Din nefericire, Românii cari-şi iubesc ţara şi cari, în adevăr, în epoca lui Istrati, n'au vrut să ştie nici de democratia afacerilor şi a scandalurilor, nici de dictatura comunistă, n'au ştiut să afle adevărata democraţie.. Românii noştri s'au refugiat într'un naţionalism mistic, disperant şi utopic, amestec de Biblie rău înţeleasă şi de acţiune ucigaşe. Era fatal ca acest naţionalism să devină fascism: prin metodele şi violenţele sale. Dar nu comunistul îi poate judeca, el care nu-i decât un semen, un tovarăş de violenţă şi dispreţ pentru viaţa omenească".

Acum, că "Nation Roumaine", publicând aceste lucruri, recunoaşte deschis că guvernările partidelor, în numele cărora ea vorbeşte, nu erau nimic altceva decât o "democraţie a afacerilor şi a scandalurilor", e foarte lăudabil. Oamenii sinceri, ne-au plăcut întotdeauna... Mai puţin lăudabile, tocmai fiindcă mincinoase, sunt afirmaţiile dlui Amariu cu privire la naţionalismul românesc. Că doar nu i-om face ofensa, care i-ar servi cumva de scuză, să-l credem necunoscător al lucrurilor. In care caz, tot necinste parcă s'ar chema, dacă se bagă în lucruri de care habar n'are.

Cui vrea să-i facă pe plac d-sa, când vorbeşte de "violenţele", de "acţiunea ucigaşe"a naţionaliştilor din vremea lui Istrati, "tovarăşi -nici mai mult nici mai puţin- de violenţă şi dispreţ pentru viaţa omenească" cu comuniştii? Poate aduce d-sa o singură dovadă în sprijinul monstruoaselor afirmaţii? Poate să ne arate o singură violenţă care să nu fi fost altceva decât un slab răspuns la zeci de violenţe din partea "democraţiei afacerilor şi a scandalurilor"? Şi, dacă nu poate -căci n'are să poată!-, cum se cheamă indivizii ce vorbesc necontrolat - sau nu se dau în lături, conştient, de-a arunca cu bale peste atâtea morminte de lumină? Păcat de "brânza bună"...

&& Citim în "Orientări", n° pe Iunie, sub titlul "Infailibilitate": "Medicul personal al Papei Piu al XII, Galeazzi Lisi, scrie în amintirile sale că, pentru Sanctitatea Sa, "nazismul apărea mult mai periculos decât comunismul". Cumplita prigoană pe care o îndură de 15 ani Biserica lui Hristos, dincolo de cortina de fier, caşi masacrarea misionarilor din ţările de culoare, sau procesele împotriva preoţilor catolici, ce continuă şi astăzi, din Polonia-Ungaria şi până în Cuba (la porţile Americei Latine), arată că această părere nu prea a fost infailibilă"...

Dar, poate, infailibilitatea nu trebuie înţeleasă aşa; altfel, ce să mai zicem de afirmarea actualului Papă, anunţând iminentă naşterea unui moştenitor la tronul Belgiei - afirmaţie imediat desminţită de Curtea respectivă?...

&& La Toronto (Canada), refugiaţii ucraineni au serbat, în prezenţa primarului, la 25 Iunie, centenarul morţii poetului Shevcenko şi 20 de ani dela proclamarea independenţei Ucrainei (30 Iunie 1941). Românii locali au fost reprezentaţi prin dl Matei Hojbotă. Acelaş a participat, la 22 Noembrie, la sărbătorirea primului ministru al Canadei pentru curajoasele declaraţii făcute la ONU în favoarea ţărilor ocupate.-

&& Prof. Enver Esenkova a avut ocazia, la o recepţie a Irakului în Constantinopol, să arate consulului local rus, la întrebarea acestuia de altfel, ce înseamnă un om liber, în opoziţie cu omul sovietic...

&& Aflăm în ultimul moment, din nota informativă n° 9 a Asociaţiei Enciclopedice Române din Mexic, că Aron Cotruş a lăsat toate manuscrisele sale spre publicare instituţiei, condusă cu atâta râvnă de dnii Horia Tănăsescu şi Nicu Petra. Va fi îngrijită o ediţie completă a operei poetului. Asociaţia Enciclopedică adresează un apel tuturor celor ce posedă material în legătură cu viaţa şi opera lui Cotruş să le trimită în Mexic -în original, copie, fotocopie, ca împrumut ori ca donaţie-, pentru ca ediţia proectată să iasă cât mai completă.-

PE VALURILE ATLANTICULUI...

De la plecarea din St Lazar şi până la Le Havre am stat pe culoar la fereastră. Mi-au trecut pe subt ochi zăvoaiele fermecătoare ale Senei, crângurile cu frunzele ce bat în ruginiu, islazurile cu vite, satele cu sbenguiala copiilor...

M'am văzut acum patruzeci de ani şi mai bine, la mine, la islazul de pe Zănoagă şi Branişte.. Doamne, ce copilărie simplă, dar încărcată de toate bunătăţile! Incepând de la Moşi, cu primele cireşe ce se puneau în ulcele cu trandafiri la coadă, pe care le primeam dela mama şi dela vecini, îmbelşugarea pentru noi nu lua sfârşit decât târziu toamna, când îngheţul dobora ultimele pere motrune... Abia se termina cu cireşele ghelbeţe, că se coceau cele pietroase: negre şi roşii. După ele veneau merele şi perele de Sâmpetru, prunele de vară, vişinele, alunele, nucile...

Toate aceste bunătăţi se ţineau lanţ şi nu cereau prea mari eforturi sau vreo organizare specială. Când însă făcea porumbul boabe şi se coceau dovlecii, se schimba socoteala.. Pentru porumbi trebuia să ne adunăm mai mulţi la un loc, cu mari cu mici. Cei mai mari, cei din clasa 5-a, erau vătafii, statul-major cum am zice azi, şi ei decideau: cei mici păzeau vitele, iar ceilalţi erau împărţiţi după aptitudini şi curaj: unii să adune vreascuri şi surcele ca să facă focul -de preferinţă într'o viroagă sau văgăună, mai la o parte de ochii eventualilor curioşi ce s'ar fi rătăcit pe domeniile noastre; iar alţii să meargă să aducă cel puţin câte două cotoloaie de porumb pentru fiecare. Aceştia mai totdeauna erau voluntari: statul-major însuş, oameni încercaţi şi cu experienţă, ca să nu aducă porumbi proşti.. Când soseau cei mari, încărcaţi ca nişte albine, jarul era gata. Porumbii erau curăţiţi şi puşi la copt. Care cum era făcut, era dus la paznicii vitelor, căci ei nu aveau dreptul să plece dela locurile lor. De se ivea vreo reclamaţie: cotoloi prea mic, sau cu boabe prea rară,- vătafii decideau de suplimentul ce se cuvenea.. Cei ce adunaseră lemne şi făcuseră focul, făceau naveta între foc şi posturile de paznici. Curăţitul şi coptul porumbilor era treaba celor ce îi aduceau. De unde aduceau porumbii? De prin toate holdele, fără deosebire, dar cu o singură condiţie: să fie buni, şi nu de pe o singură holdă. Trebuiau să se împartă pe răzoare, ca să nu meargă toţi pe acelaş ogor, ca omizile...

Cam de pe acum înainte, când porumbul se întărea, venea rândul dovlecilor copţi, cu lapte dulce. Era perioada cea mai aşteptată, căci nimic nu e mai bun ca dovleacul copt şi amestecat cu lapte muls acolea pe loc.. Echipele şi organizarea erau cam aceleaşi, cu deosebirea că trebuia şi personal ajutător: cunoscători, era deajuns unul; restul, trebuiau numai să-i care.. Dovleacul trebuia să fie potrivit de mare, să aibă dungi serioase şi să fie aşa de tare încât să nu intre dinţii în coaja lui. Cei albi, fără dungi, nu ne interesau şi erau foarte rari; se numeau dovleci turceşti şi cine îi avea îi păstra de frumuseţe, ca podoabă. Ai noştri aveau miezul galben ca aurul şi seminţele mari; fierţi, dar mai ales copţi, erau dulci şi mălăieţi.

Echipa care aduna vreascuri şi lemne trebuia să adune şi pietre albe, de mărimea unui măr creţesc. Pe aceste pietroaie se făcea foc serios. Dovlecii, odată sosiţi, erau desfăcuţi în două felii, cărora le ziceam scoarţe. Se curăţeau de seminţe şi de toate măruntaiele şi cu cuţitul li se încresta miezul adânc, în formă de cruce, ca să fie bine pătrunşi de căldură. Când se mistuiau bine toate gătejele şi lemnele, iar pietrele deveneau roşii, se proceda la aşezarea scoarţelor de dovleac pe vatră. Se trăgea în lături toată spuza şi jarul, şi pe vatră nu rămâneau decât pietrele, care trebuiau să fie acoperite fiecare cu o felie de dovleac. Apoi, spuza şi jarul erau strânse pe marginile scoarţelor şi printre ele, iar peste toate se mai punea un rând de găteje uscate şi vreascuri subţirele, ca dovleacul să aibă căldura şi pe-afară. Aceasta era treaba cea mai grea, căci focul acesta nu trebuia să fie tare, căci se ardeau cojile la dovleac de nu mai ţineau laptele.

După această aşezare în toată rânduiala, echipa respectivă nu avea nimica de făcut decât să aştepte semnalul că e gata. Când dovleacul era copt, dădea singur de ştire: se răspândea în văzduh un miros aşa de plăcut că-ţi venea să-l mănânci cu cenuşă cu tot! Feliile erau retrase una câte una, cu multă grijă, ca să nu cadă în cenuşă miezul copt, erau bine curăţite şi suflate de cenuşă şi lăsate să se răcorească..

Acum, alt necaz: agoniseala de lapte, căci dovleacul copt numai cu lapte dulce era demn de mâncat.. Dar treaba se aranja, căci se cunoşteau vacile care puteau fi mulse fără viţei, şi în caz că nu era destul lapte, mai mulgeam şi capre, pe care le prindeam şi mai uşor. Totul se făcea în ordine, şi când în fiecare felie de dovleac era destul lapte, se proceda la împărţeală: nu mai mult de doi inşi la bucată. Fiecare aducea din timp lingura sa. Atât lingurile cât şi câteva cuţite erau păstrate într'o scorbură de stejar, drept dulap de vase. De câte ori găseam noi lingurile ronţăite de şoareci sau alte jivine!

După aşa bunătăţi, ce poftă de mâncare mai puteam noi avea seara acasă? Ce chin pe biata mama, Dumnezeu s'o odihnească, nu ştia ce să mai facă şi cum să se mai roage de noi să mai mâncăm şi ceva ca lumea, căci bolbotinele ne vor pune capul.. Şi totuş, când tătuţu se nemerea acasă, nici n'aşteptam să fie masa pusă bine, că ne luam la întrecere cu mâncatul.. Ce bucurie citeam în ochii mamii! Da' nu se lăsa până nu ne

pişca cu vorba: "Imi pare bine că vă place ce-am gătit"...,sau "Hei,ce minune,văd că astă seară toate au loc în voi".Noi schimbam repede vorba şi-i făceam semne să n'o mai întindă că era rău...

O,ferioită copilărie! Mirosul de dovleac copt,amestecat cu lapte dulce,străbate în clipa de faţă cei peste patruzeci de ani - şi îl simt aci,pe valurile Atlanticului,la câteva mii de chilometri.. Mă gândesolla voi,sărmani copii de azi ai Cărpenişului,voi nu cunoaşteţi copilăria mea de odinioară,plină de toate bunătăţile! De-aţi încerca să faceţi ce făceam noi,ar fi vai de voi... Dihăniile roşii v'ar acuza că jefuiţi averea gospodărească a colhozului,şi fragedele voastre vieţi s'ar stinge prin cine ştie ce închisori numite case de reeducare... Dragii mei,de-aci,din mijlocul Oceanului,mă gândesc la voi şi mă rog la Dumnezeu să vă redea şi vouă şi copiilor copiilor voştri libertatea copilăriei mele.

G.Cărpenişanu

LUI MOŞ GERILĂ(autorul,în ţară)

Bine-ai venit,drag caspe Moş Gerilă
Cântat de toţi copiii şi poeţii!
Noroc că'n urum nu te-au oprit nămeţii
Să ne aduci iubire,pace,milă...

Sunt goi,sau plini,desagii tăi din spate?
Nu-i scotocim,spre-a face"analize",
Ci aşteptăm doritele "surprize"
Ce ni le'mparţi cu-atâta bunătate!

Eu nu pricep,cu mintea-mi de copilă,
Cum de-a putut o omenească gură
Când sufletul ţi-i jar,şi-aduci căldură,
Să-ţi zică,ca în glumă,"Moş Gerilă"!

Drag Moş Crăciune,-ţi facem o urare:
Ca pomul nostru vrem să 'ntinereşti,
Reintre'n obicei a ta serbare
Pe plaiurile mândre româneşti!

&& Intors în ţară,un refugiat,pe nume Zoe Oprescu,se plânge,prin "Glasul" minciunii,că,în Brazilia,"muncea pe brânci pentru o biată bucată de pâine",- măcar că nici copii n'avea,iar soţia,Hildegarda,"lucra" şi ea(dar nu se preoizează dacă tot "pe brânci",sau în ce altă poziţie..).

Că poza,publicată pe aceeaşi pagină,îi arată rotofei,şi înţoliţi cu rafinate scumpeturi? asta pledează nu în favoarea lumii "decăzute",- de unde,muncind ei doar pentru un mizerabil sfert de pâine,n'au putut să se întoarcă decât schelete'n pielea goală; ci adevereşte raiul ocupaţiei ruseşti: carea,în numai trei zile dela sosire, i-a transformat aşa cum se văd în poză. Incorigibilii sceptici ar dori însă să le mai vadă mutrele şi peste trei luni...

&& După ce,în "Credinţa"(Iulie 1961),recunoaşte că "Ţara românească şi poporul ei au îndurat suferinţe enorme de 15 ani încoace",adică de când cu ocupaţia rusească, dl Alexandru Suciu nu se sfieşte,câteva rânduri mai jos,să îndemne pe Românii americani să creadă că,astăzi,"poporul român este,în majoritate covârşitoare,împăcat cu soarta ce şi-a creat-o"!

Mai întâi,nu poporul român şi-a creiat soarta în care se sbate,ci armata rusească de ocupaţie.Şi,chiar dacă,prin absurd,el ar fi "împăcat" cu robia de astăzi,n'a avut niciodată ocazia s'o arate,în ţară ne existând alegeri libere.

Pe noi însă,mai mult decât neruşinarea lui Suciu,care minte conştient,întrucât el a fost în ţară şi ştie cât de împăcat e neamul românesc cu botniţa rusească,- ne uluieşte uşurinţa episcopului Moldovan,care admite să se publice în foaia sa,foaie ce se pretinde românească şi bisericească,asemenea batjocură!

&& La Paris s'a deschis pentru o lună,la începutul lui Septembrie,o impozantă expoziţie,menită să înfăţişeze "principalele activităţi ale Rusiei" şi,în general,"viaţa zilnică a omului sovietic".

Dar,ca orice lucru omenesc,nici zisa expoziţie nu putea fi perfectă: căci,dacă ne prezintă nişte chestii din câmpul fizico-chimic,industrial,cosmologic,etc.,plus tipuri de case care.. "vor fi".. când se vor împlini faimoasele "planuri" sovietice (la Paştele calului,adică),- zadarnic ai căta în ea vreo mostră de cartelă pentru alimente,modele "dernier cri" de sârmă ghimpată,poze ilustrând tehnica împuşcării celor ce vor să fugă din raiul marxist,tipuri de câini grăniceri,ori diversele versiuni ale articolului "Stalin" din marea Enciclopedie sovietică.Şi doară,slavă Domnului,e vorba,aici,de nişte "activităţi" destul de "principale" din "viaţa zilnică a omului sovietic"!

&& Kennedy a trimis congresului statelor "neutre" dela Belgrad un mesaj,în care-şi arată convingerea că participanţii "doresc înainte de toate să se creieze o societate mondială în care omul să se bucure de drepturile şi libertatea de a-şi decide propriul destin".- Dacă-i aşa,apoi nu prea se înţelege ce împiedică pe şefii de state reuniţi la Belgrad să-şi realizeze această vie,umană şi foarte democratică dorinţă în înseşi ţările pe care le conduc: aceasta,începând chiar cu ţara-gazdă,Iugoslavia,ai cărei cetăţeni se ştie cum îşi decid,singuri,"destinul"...

&& Un vizitator neamţ al Bucureştilor spune -citim în "Glasul" din Pankov- că "deosebirea între bogaţi şi săraci,altădată atât de mare tocmai în acest oraş,a dispărut": acum sunt toţi în zdrenţe...

DORURI ŞI NECAZURI

D.-Grecia: Salutări dintr'o ţară minunat de frumoasă - dar,din păcate,înecată în multă jale pentru fraţii noştri Români de-aici,trataţi,în vatra lor milenară,ca nişte Mau-Mau.Spiţa macedoneană a neamului nostru se cam duce...

R.-România: Pachetul dela voi mi-a sosit cu sforile rupte şi multă dezordine în lucruri,păcat că n'aţi pus un inventar.. Vă rog să-mi trimiteţi o pensulă de bărbierit de bună calitate,să nu-i iasă perii; se găsesc şi aici,dar.. Nu uitaţi apoi de lame şi săpunuri(de bărbierit şi toaletă).Lista de doctorii v'am pus-o în alt plic. Nu mă uitaţi.Fără ajutorul vostru,sunt pierdut.

T.-Statele Unite: A murit poetul Aron Cotruş.După Lucian Blaga,încă o pierdere,pe care noi o vom resimţi profund.Ceeace m'a impresionat întotdeauna la Eminescu,ca şi la Cotruş,a fost sinceritatea completă şi graiul limpede,fără ermetisme.Şi-au cântat credinţele şi idealul pe înţelesul tuturor.Ce abisală diferenţă e între "Străinăstrăinătate" a lui Aron Cotruş şi bolboroseala de cosmopolit a atâtora...

De când sunt în exil,modestia şi omenia limbajului meu au suferit o schimbare negativă.Când am văzut şi văd cum neamului meu i se ia dreptul la viaţă,când asasinarea sutelor de mii de fraţi nu stârneşte în lumea aceasta -şi printre mulţi românii- nici măcar o umbră de înţelegere,am ajuns la concluzia că limbajul trebue schimbat. Când te găseşti în faţa unui tribunal şi-ţi istoriseşti potolit şi cu demnitate durerea pentru nedreptatea ce ţi s'a făcut,şi observi că injustiţia ta,strigătoare la cer,nu stârneşte în auditoriu decât un scărpinat la ceafă,un nas suflat,sau o pircoteală a juriului,atunci cu siguranţă că vei începe să-ţi urli nedreptatea.Astăzi, când politicienii şi "academicienii" au făcut ca cuvântul să "sune numai din coadă", trebue să facem apel la forţele telurice din om,pentru a-l readuce la matca firei lui adevărate.. Lumea aceasta e plină ca o bute de sofisticării şi ipocrizie - şi cuvântul trebue transformat în dinamită şi pus sub butea aceasta împuţită...

In legătură cu răţoielile războinice,cred că nu e bine să ne facem multe iluzii. Vor găsi ei o formulă de compromis.. Am ajuns ca Toma: până nu pun din nou piciorul pe pământul românesc,nu mai cred nimic.

Mi-aţi scris de culesul viilor.Câte imagini şi amintiri nu mi-au venit în minte şi în inimă.Mama mea era dintr'un sat de pe malul stâng al Siretului.Şi noi aveam o bucăţică de vie,rămasă dela bunicul.Ce oameni mai erau prin părţile acelea.. Unii îşi ţineau minte rudele până la Ştefan cel Mare.Şi-apoi,când te uitai peste Siret, vedeai în depărtare ca un perete verde de cetate,munţii Vrancei.Doamne,Doamne,i-om mai vedea noi oare? Imi lăcrămează inima de-atâta dor.

P.-Elveţia: Mi s'a scris din ţară de moartea lui Lucian Blaga,la 6 Mai,în Cluj. A fost dus,după dorinţa lui,în satu-i natal,în Lancrăm.Aci,poetul satului i-a pus toată biografia în versuri,apoi a compus muzica,a muştruluit corul satului - şi la înmormântare a zis corul!! Cică a fost ceva ce nu s'a mai pomenit.Şi a fost dus la groapă chiar în ziua lui de naştere! Venise lume din Cluj,Bucureşti şi de aiurea. Dumnezeu să-l ierte.A suferit mult în ultimii ani...

La Lausanne am descoperit pe fosta logodnică a lui Aurel Vlaicu.

Am primit broşurica lui Cezar Teodorescu.Deocamdată m'am uitat doar pe fugă prin ea.Dar de ce nu spune că zisa Ana Nicolau este judaică şi zice: Mi-am pus busuioc în păr rrrr... La pag.10 e vorba de un domn Cerbu,şi zice că doar numele e românesc; oare să nu fie traducerea lui Herr Hirsch?...

N.-Italia: Am citit cartea lui Cezar.Tema e bună,românească,studiată în amănunte. Dar să se dea orice pe seama unei conjure,unui plan diabolic,mi se pare prea exagerat.Intenţiuni păcătoase,şi chiar criminale,există,fără îndoială.E suficient să se vadă cine sunt cei care fac introducerile la plăci.După mine,însă,cea mai mare parte din vină se datoreşte ignoranţei; Bucureştii,pentru un ins de dincolo,e capitala când a Ungariei când a Bulgariei.Inchipue-ţi cât ştiu,deci,despre muzica folcloristică românească.Şi idea cu muzica ţigănească are în USA o origine veche.S'a născut probabil cu emigraţiile nemţeşti şi ungureşti de la sfârşitul secolului trecut şi de la începutul secolului nostru.Emigranţii europeni au fost cei care au difuzat în America confuzia între muzica populară şi muzica ţigănească.In restaurantele străine din America cântă,când şi când,orhestre ţigăneşti.Ce cântă? Toţi muzică românească,ungurească,rusească,etc.Toată,în categoria de muzică ţigănească.Ruşii sunt mulţi,însă,în America; Ungurii deasemenea.Bine organizaţi,agresivi,şovinişti.S'au apărat şi au reuşit,în cele din urmă,să distingă între ţigănesc şi naţional.Românii au fost puţini,mai simpli, mai delăsători.Am rămas deci ţiganii Europei. Dacă se adaugă nota exotică pe care o aduce numele de muzică ţigănească(gipsy music),se poate avea o încadrare mai justă a problemei.Aceasta nu-i o critică directă; mai curând o încercare de precizare,de "impostare" a problemei.Rămân în picioare observaţiile lui Cezar în legătură cu Ruşii şi cu Evreii.Aici e vorba de furt,într'adevăr,şi de criminalitate.

B.-Suedia: Dl Cezar Teodorescu se plânge de "pângărirea cântecului românesc".De fapt,deformarea muzicei noastre prin adăogarea "hapţipildurilor ţigăneşti" datează

încă dela Cuza încoace. Un George Enescu, Lipati, sau oricare artist de valoare și cu simț românesc nu s'ar fi aplecat desigur să cânte la urechea cutărei și cutărei nulități politice ca un Dinicu, Fănică Luca sau alți țigani de baștină, care abia acum se vede că țigănirea cântecelor au făcut-o intenționat, fără ca cineva să le spargă instrumentele în cap. In momentul de față însă, pe lângă țigănire se mai adaogă și tonurile rusești, care fac ca muzica melodioasă și dulce, cunoscută de orice român, să fie de nerecunoscut. In Ungaria s'a întâmplat acelaș lucru. Acolo cel puțin se știe că țiganii sunt stăpânii absoluți ai muzicei maghiare.

Dar nu numai la noi e deformată arta muzicală, ci și încoace, prin țările libere. Muzicanții europeni au fost nevoiți să-și cumpere instrumente noi, moderne, din care ies niște sunete asemănătoare urletelor de lupi retezate de chelălăiturile câinelui turbat, sau nuntă de pisici acompaniată de glasuri de cucuvea; iar tineretul de azi, în sunetele acestor răgâieli de bestii și claxoane ale muzicanților, făcând mișcări și gesturi neiertate, impudice, dansează după tactul muzicei moderne.

Prin urmare, în ceeace privește muzica, suntem lămuriți; iar cu pictura modernă, "decorativă" cum îi zice, stăm și mai prost. In timp ce omul simplu, ca și cel cunoscător, rămâne uimit definoțea trăsăturilor și simetria liniilor în fața tablourilor vechi, astăzi privește cu oroare stropiturile de bidinea care nu arată nimic, și încă se înfioară și mai rău când vede cum pictorii contemporani se pricep în a poci făptura omenească. De pildă, vezi un chip de femee cu o mână crescută în coșul pieptului și alta în ceeaca spinării, un ochi după urechea dreaptă și altul în tâmpla stângă, în loc de nas o gaură iar dinții-i sunt de porc mistreț, trupul deformat grozav, picioarele strâmbe și pline de varice și pecingine murdară. Nici țiganii de pe vremuri - ce se îndeletniceau cu schingiuirea copiilor furați dela sânul mamelor creștine, pe care-i creșteau deformându-le cu mare artă membrele, pentru a inspira mila cetățenilor, și așa cu picioarele și mâinile răsucite, cu fețele tumefiate sau cu ochii scoși din cap, porneau țiganii cu acei milogi în câteun cărucior jalnic tras de-o căzătură de cal, la milogeală, - n'ar fi reușit desigur să pocească fapturile omenești ca pictorii de azi. Dar pe atunci tot s'a găsit un om care să stăvilească într'o bună măsură nelegiuirile nelegiuiților. Țepeș a pus de s'au construit barăci, în interiorul cărora au fost așezate mese lungi cu mâncare multă și bună, și nici băutura să nu lipsească, și când totul a fost gata, au fost poftiți toți milogii, ca și purtătorii lor, la pomana lui Vodă. Se putea să nu vie milogimea, și mai ales purtătorii lor, la pomană? firește că nu. A fost o petrecere înfiorătoare, un danț ce nu se poate scrie în amănunt - cum nici urletele pomanagiilor când barăcile au luat foc și-au ars până'n temelii, îngropând sub mormane de jeratic și pe milogi și pe schingiuitorii lor... Dar, pentru "artiștii" de azi, unde să găsești un Țepeș?...

M.- <u>Italia</u>: Congresul dela Veneția a mers bine, de-aia's temeri că în "Vatra" iar o să se vorbească de rău.. De data asta au vorbit presa, radio, au fost afișe pe străzi, la Veneția și la Roma, etc. Ce mai vrei?

M.-<u>Canada</u>: Din povestirile entuziaste ale participanților, din dările de seamă din ziare, cum și dintr'o emisiune locală de radio am aflat, cu multă mulțumire, de frumoasa reușită a serbărilor dela "Vatra Românească", cu ocazia congresului Episcopiei noastre misionare de sub vrednica, activa și rodnica conducere a episcopului nostru Valerian.

La Washington și New York e mare activitate diplomatică și fierbere politică în culise. Se pare că paharul umilințelor Americii, și al suferințelor popoarelor robite, s'a umplut. Cum o da Dumnezeu, dar să se sfârșească odată cu banda criminalilor din Kremlin! Kennedy e hotărît de acțiune, dar forțele întunecate vor diversiunea și îl sabotează; dar până la urmă, va trebui să se decidă!

I.-<u>Argentina</u>: Azi e ziua de naștere a Căpitanului. Câtă durere în inima noastră că dușmanii i-au luat viața, tocmai când ar fi fost mai util țării. Căpitanul, din cealaltă lume ne privește; cât trebuie să sufere, văzându-și țara ocupată de bolșevici, iar Garda lui împărțită!

D.-<u>Franța</u>: Sunt tare mâhnit de imbecilii ăștia de aliați: iar au pierdut o bătălie, fără să tragă un singur glonț! Speranța mea e că tot nemții o să le dea la moacă muscalilor.

T.-<u>Franța</u>: Așișderea ne-am cam zăbovitu noi cu răspunsul din pricina afurisitelor de vremuri prin carele trecem astăzi noi și chiar Măria Sa Găulea, pre carele cu moarte au vrut neamicii să-l omoare pre dânsulu, dar norocului l-au scăpatulu pre dânsulu, au nu cum s'au tâmplatu cu dumnealui Hamarkjoldu, scribarul semințiilor desunite dela ONAU, pre carele se pare că harapii din Congău l-au prinsu și l-au belitu de piele de l-au pusu apoi în căzanele de ciorbă, ca să-l halească pre dânsulu dupre obiceaiul pământului - că țivilizate săntu foarte acestea seminții, mai țivilizate de câtu celea din Balcani, cum au glăsuitu la vremea sa celu Craiulu afurisitu Lumumba, carele așișderea au peritu mai apoi.

R.-<u>Italia</u>: Când am văzut "Vatra" am fost foarte emoționat atât de cuprinsul ei cât și de faptul că cineva s'a gândit la mine, să mi-o trimeată, în această lume de ui-

tare în care trăesc. M'ar fi bucurat mult dacă găseam în această lume liberă, unde fiii neamului românesc au fost siliți să pribegească, un front unic în fața aceluiaș dușman, care e comunismul și toate anexele sale.

Lumea de aici, cași de peste Ocean cred, nu cunoaște adevărul despre comunism, nu știe ce se petrece în închisorile de peste cortină și în viața de toate zilele a oamenilor sub ocupație. Sunt lucruri pe care și noi, cei ce-am trăit câte 10-16 ani acolo, nu le-am fi crezut dacă ne-ar fi fost povestite de alții înainte de a le cunoaște. Când privesc înapoi, nu-mi vine a crede că am trăit eu tot ce port în amintirea mea - iar uneori încerc chiar să alung aceste amintiri, care reactualizează durerea trecutului și totodată faptul că între zidurile Aiudului am lăsat un frate de 13 ani închis.

Am aflat, aici, cu multă uimire, că cei ce-au avut contingență cu Mișcarea Legionară sunt priviți rău chiar de unii compatrioți. Cât de trist este acest lucru! In țară s'au dat gratii, închisori și lanțuri celor ce-au luptat întotdeauna pentru o viață mai bună poporului român, iar aici, dispreț și ură chiar!

Nu am venit la prea mult în această lume liberă. Am fugit de comunism când s'a ivit acest prilej și când simțeam că trebue să aleg între: tentativa de a scăpa, casa de nebuni, sau moartea. Dar tot ce se trăește după cortină nu se poate cuprinde în câteva rânduri; ceeace este acolo va fi înțeles numai de cine a trăit în raiul lui "Ichita.

D.-<u>Australia</u>: Inainte cu trei săptămâni am fost în Adelaide, unde am cunoscut câțiva Români, în mijlocul cărora m'am simțit trist, povestind fiecare necazurile sale strâns legate de tragedia Neamului. La despărțire m'au rugat să le trimit ceva cărți românești, ceea ce am și făcut, trimițându-le poeziile lui Eminescu și Coșbuc. Acum o să le trimit și Vatra - numerele de care dispun.

Eu cred că ceasul așteptat dar și strașnic se apropie foarte repede - și că n'are importanță <u>când</u>, ci <u>cum</u> și <u>pentru ce</u> mori. Doresc cu riscul vieții să ajut lupta anticomunistă - pe care, dacă n'o câștigăm, nu ne putem gândi la eliberarea Neamului. Comunismul, servindu-se de toate mijloacele posibile, caută, și'n multe cazuri reușește, să se infiltreze în lumea liberă, care, mirare, parcă doarme și nu simte aceasta. Americanii, "oameni buni", parcă mereu împinși de cineva să greșească, dau ajutor chiar acelora care-i subminează. Oare n'ar fi mai cuminte să ajute lupta anticomunistă a popoarelor subjugate? De mult timp mă gândesc cum să ajung și eu în rândurile celor ce cu arma'n mână se luptă contra comunismului.

B.-<u>Statele Unite</u>: I-am citit și explicat băiatului, din "Vatra", poezia lui Creangă "Oltenii în Iași". A citit-o el, dar n'a înțeles mult. O seamă de cuvinte sunt noi pentru el, și în special sensul unor expresii. E greu pentru noi, aici, în străinătatea asta, să dăm copiilor cunoștințe destule asupra limbii și vocabular destul de bogat - când ești izolat într'o comunitate străină; când peste tot: la școală, la prieteni, pe stradă, copiii vorbesc o limbă străină, și numai acasă vorbesc românește; vocabularul e sărac și expresiile cam greoaie și cam răsucite. Ai mei de exemplu, cu mama lor vorbesc nemțește sau englezește, între ei românește și englezește și natural, cu mine, românește... când sunt acasă. Timp de câteva luni, toamna și iarna, mă ocup de ei seara: prin citit, scris, cântece, religie, geografie, istorie, povestiri - îmi dau truda nu numai să le îmbogățesc cunoștințele, dar în special să le îmbogățesc vocabularul și amelio-
rez expresiile. Pentru străinătate, am o frumușică bibliotecă, cam cu toate cărțile de
literatură (nu studii) apărute la Madrid și în Germania. Afară de asta am comandat anul
trecut vreo 30 de cărți dela "Libertatea" din Vârșeț (o parte din ele sunt dela "Car-
timex") din care majoritatea sunt cărți pentru copii: basme, Creangă, Slavici, Negruzzi,
P. Dulfu, Delavrancea, Sadoveanu, etc., cași din literatura străină: Jules Verne, Walter
Scott, etc. Așa că material am; lupta contra izolării însă e mare și grea.

C.-<u>Argentina</u>: Nu sunt singurul care îmi exprim, de departe, durerea de a constata
marile greutăți de apariție a admirabilului monitor, care este "Vatra", - iar de alta,
de a nu putea contribui, cu o cât de modestă părticică, la greutățile materiale ale ra-
viatei. Totuși, trăesc cu nădejdea că într'o zi, cu ajutorul Domnului, îmi voi putea îm-
plini și eu această meritată datorie.

Spicuesc din "VATRA" n° 84, cuvintele finalului lui <u>Adrian Popa</u>: "Păcat că nu reu-
șim să canalizăm energiile de care dispunem, într'un <u>efort unitar</u> care ar sfârși prin
a deveni și a se impune, drept cel "<u>oficial românesc</u>". Iar dvs scrieți, referindu-vă la
serbarea soc. "CARMEN": "..suntem capabili, din elanul și forța ce am văzut, de <u>lucruri
și mai mari</u>... n'ar fi exclus ca mult râvnitul <u>centru activ al românismului liber</u> să
ia ființă la Paris.." Și mai departe: "..am propune, deci, <u>o vastă operă de pacificare
generală</u>, de activare a oricărei valențe românești, spre <u>a porni împreună la o epocală
cruciadă</u>: de <u>mobilizare a oricărei adevărate forțe românești, în slujba neamului, ajuns
pe buza pieirii</u>". Extrag din <u>Foaia informativă n° 7</u>, un strigăt de adevărată dispera-
re, al celor doi entuziaști români din Mexic, <u>Nicolae Patra</u> și <u>Maria Tănăsescu</u>: "..efor-
turile românești din exil sunt prea risipite, puțin coordonate. Oare, nu se poate găsi
nicăieri o încercare serioasă de a se realiza o <u>unitate a exilului românesc</u>?" Iar eu,
apelam încă de acum 7 ani: "Să lăsăm în grija generațiilor viitoare tot ceeace ne
<u>desparte</u> astăzi, și să aducem, la masa comună, tot ceeace ne <u>unește</u>: <u>patria, credința,
neamul</u> - pe pragul pieirii!"

C.-Italia: Come va il Suo tormentato lavoro per confortare tante vittime, sepolte in uno spaventoso silenzio ed abbandono?

V.-Franța: Iți scriu în românește să nu uit limba, căci nu se știe, dacă se desfac lanțurile, voi fi printre primii streini cari se vor întoarce.

NEBUNI de Virgil Vasiliu (Jilava, Decembrie 1949)

"Ia-ți blidul, boarfele și mișcă;
Primește capul: ochelarii
Să nu-i cărnoști până la brișcă,
Și-acolo, vorba... cu tâlharii!"

Ne mută hruba din Interne:
Aiud, Jilava că tineță
Ni s'au părut răsfăț în perne
Când ne'ntorceau dela anchetă.

Prin chei de beznă ne gonește
O namilă cu cismă'n cap;
Ne poticnim, cotim orbește
După lătratul din căsap.

O ușe rece ca o dală
Peste morminte-ori visterii,
Un "stai" răstit de-o matahală
Mai tae drumul către vii,

Către senin suflat cu soare, -
Sau poate-a putrezit în negi
Și'n locu-i arde-un bec cu ghiare
Să smulgă taina țării'ntregi.

Din ușe ne'mbrâncesc în vamă:
- Șiret, curele și speranță
Rămân aci când intri'n cramă
De vânătăi și sânge'n cloanță.

"Transferul" crește să cuprindă
Un pod de casă nu o dubă
Cu geamul astupat de-o grindă.
Dar os de os se îngurubă

Și se smicește de săltat,
De zăbușeală și'ntuneric
Că duba parc'a'nconjurat
De mii de ori pământul sferic.

Jilava: nume'n mucegai,
Redută stearpă, zid mișel -
Și-așteaptă oaspeții'n alai
De puști țintite spre măcel

Și faruri cu tăișu'n ochi,
Când fiarele nu'sxxx nici mârțoage,
Se'mpleticesc de-așa deochi
Și de-atât aer fără doage.

Dar noaptea'n strai de'ntâmpinare
Presară muguri ce scântee,
In frunte trece Carul Mare
Și'n urma lui, Calea Lactee.

Și nu lipsea nici Orion:
Mai încordat ca niciodată,
Privea'n albastrul lui pripon
O vânătoare blestemată.

Ocara, ghionții și ciomagul
Ne smulg din fast și revedere,
Să coborîm, trăgând nădragul
Prea larg, spre zidur'le cu fiere.

Intâia poartă, -un beci de ghiață
Și-o percheziție, goi, pe rând,
Prin fiecare cap de ață,
In tălpi și, de-ar putea, și'n gând.

Ne cată chiar și'n dos ca javra,
Să nu ascundem vreo pușcoace
Ori să zvârlim în aer lavra
Și să ne scoatem din găoace.

Și alte porți și alte hrube
Ne răsucesc prin văgăuni,
Că pielea-i vânătă, cu bube,
De-atâta ger, de-atâți nebuni.

&& Pe o singură pagină din BIRE (Buletinul Iudeofanarioților din România în Exil) se poate citi de "uniunea scriitorilor prostituate", că "rolul pe care îl joacă Vasile Boldeanu în conducerea Gărzei de fier este scoasă în relief", că "copia scrisoarei.. a fost expediată și celorlalte căpetenii ai Gărzei", etc. Bietul Théo! de ani de zile se căznește să ne învețe limba. Ar trebui ajutat. Parcă ieșiseră niște abecedare în exil: nu se găsește nimeni să-i împrumute unul? Altfel, dacă ne-o preda prost "democrația", nu-i numai vina lui...

&& Ionel Rotaru, aclamat rege al țiganilor sub numele de Vaida Voevod III, a fost.. abdicat: l-a pus dracu să ceară, la.. Națiunile Unite, vreo insulă pustie, unde să-și "descalece" laia, întemeind un stat în regulă, după modelul Israelului... De care lucru prinzând vătafii faraonilor de veste, s'au burzuluit grozav. Și pe bună dreptate: izolat la mama dracului, pe cine naiba mai ciordești? cui mai ghicești în palmă? și cum să mai vagabondezi? Dar dacă balaoacheșii s'au scăpat lesne de intrus, adevărata pagubă e a noastră - rămași, după Mihai, și fără acest rege: ultima speranță monarhistă..

&& Evreii Zwi Alubbi și Kenohon, văzând că răpirea lui Eichmann a rămas nepedepsită, au încercat, și ei, să răpească, din Spania, pe Léon Degrelle, șeful partidului rexist-anticomunist din Belgia în timpul războiului. Dar le-a mers prost: prinși asupra faptului, s'au ales cu câte 9 ani de închisoare..

&& Scrie "România" (Sept.-Oct.), că "în cursul ultimelor săptămâni au sosit din RPR prin Viena și Atena un mare număr de emigranți evrei; din informațiile ce le dau, reiese că un nou val de antisemitism a început să se reverse în țară".- Așa fiind, nu mai rămâne de dorit decât și un nou val de antiromânism: ca să mai poată, și bieții români, ieși cu pașaport din țară...

&& "ARA", Sydney, Nov. 1961, vorbește de vizita P.S. Trifa în Europa, "unde a luat contact cu comunitățile românești din aceste țări". Am vrea să ni se indice una singură din aceste comunități...

DIN TIMPUL TEROAREI GRECEȘTI. AVDELA ȘI ANUL 1905

In 1905 a început teroarea pentru Românii Macedoneni, mai ales după recunoașterea lor oficială de către guvernul turc ca naționalitate distinctă de celelalte din imperiu. Conducătorii greci - mireni și clerici - și-au dat imediat seama că prin Iradeaua din 9 Mai 1905 aveau să piardă elementul macedo-român, care contribuise atât de mult la independența Greciei și la regenerarea ei. Guvernul din Atena, în colaborare cu clerul grec din toată Peninsula Balcanică și cu Patriarhia Ecumenică - mai bine zis fanariotă - din Constantinopol, s'a hotărît ca prin sabie și foc să distrugă pașnica viață națională a Macedo-Românilor. Ei credeau că arzând școlile și bisericile românești, distrugând focarele macedo-române, ucigând căpeteniile și răspândind teroarea în populație, își vor ajunge ținta, câștigând elementul macedo-român. Dar s'au înșelat - cum se înșeală și astăzi, căci prin aceste mijloace nu se poate câștiga niciodată nimic.

Conform planului teroristic, pregătit la Atena și Constantinopol, s'au format deci mai multe cete de antarți (comitagii) și au fost trimise în regiunile românești din Turcia Europeană, să ardă și să ucidă.

Intr'o frumoasă noapte de vară, la 22 Iulie (stil vechi), 1905, târziu, când natura, și toată făptura, dormea, antarții greci încercuesc Avdela, una din cele mai vestite comune românești din Munții Pindului, așezată la poalele muntelui Culeu; la nord-vestul ei se înalță Vasilița (2220 m.), care, dintre crestele Pindului românesc, vine îndată după Zmolcu (2575 m.). Comuna Avdela, care numără peste 4.000 de suflete, a fost focarul românismului din Pind. De aceea antarții greci și-au pus în gând dela început s'o distrugă prin masacrări și foc. După ce-au încercuit-o, o ceată de vreo 40 de inși intră în comună, se împart în grupulețe și merg pe la casele fruntașilor români să-i ridice, ca să-i ucidă. Ei erau îmbrăcați în haine militare turcești, ca să li se deschidă ușile. Unii din Români n'au dat crezare spuselor lor, nici hainei turcești de pe ei, scăpând astfel dela o moarte sigură. Dar trei s'au lăsat înșelați, crezând că într'adevăr sunt ostași turci, cu cari pe atunci Românii erau în bune relații. Au fost ridicați și duși într'o pădure deasă, numită "Dablu", care se'ntinde între Avdela și Smixi, altă comună românească. Când ceilalți au înțeles ce se petrece, era prea târziu, căci "palicarii" o luaseră la fugă îndată ce a început să se facă ziuă.

Cei trei bravi români ridicați de antarți au fost Toli Pappa, mare proprietar de oi, fiul său Sterie, și Costache Puscaru, fiul preotului Puscaru și ginere lui Toli Pappa, va să zică tată, fiu și ginere. Șeful antarților le spune că dacă se lasă de românism nu vor fi împușcați. Insă Sterie Pappa îi spune că români s'au născut și români vor muri, și că nu le pare deloc rău, căci mor pentru un ideal sfânt: limbă, neam și patrie. Văzând că n'au ce face cu lași și vânzători de neam, au pus la semn pe bătrânul Toli, care cade cu capul zdrobit de gloanțe. Fiul său Sterie, legat cum era și știind că-l așteaptă aceeași soartă, le mai spune antarților că Românii nu se termină cu uciderea a doi-trei inși, după cum pădurea nu piere când cad, scuturate de vânt, câteva frunze. După răpunerea lui Sterie, Costache, bolnav, și legat cum era, o ia valea jos, dar se împiedica, cade și-l ajunge un glonț. Și înainte să-și dea sufletul, antarții îi găuriră corpul cu cuțitele. Costache a vrut să scape nu de frică, ci ca să se răsbune.

După trei luni, la 28 Octombrie/10 Noembrie 1905, când toate familiile din Avdela se coborîseră la iernatec, antarții merg și ard un cartier din comună: vreo 140 de case, câteva mori, școala și biserica românească.

La 12 Noembrie 1905, în satul [illegible], unde s'a dus să ierneze cu familia, primarul comunei Avdela, George Puppi, e asasinat chiar de mâna mitropolitului grec din orășelul Grebena, Agathangelos, șeful suprem de fapt al antarților greci din regiunea Pindului. La propunerea mitropolitului brigand de a se lăsa de românism dacă vrea să mai trăiască, martirul George Puppi îi răspunde că moare fericit pentru limba și neamul său, și în acelaș timp convins că locul său va fi luat de un alt luptător român și cauza românească va ieși victorioasă, dar.. că vai de ortodoxie cu asemenea prelați.

După un an și ceva, la 30 Decembrie 1906, în apropierea orașului Elasona din Tesalia de Nord e asasinat, de aceiași criminali greci, un alt român din Avdela, Nicolae Catschi, tatăl institutorului Catschi Sterie din Pretori, lângă Elasona, căsătorit cu fiica martirului George Puppi, învățătoare română și ea.

Numai într'un an și jumătate, cinci fruntași români din Avdela sunt asasinați de greci pentru scumpul lor ideal românesc: credință, limbă, neam și patrie. Glorie lor, căci datorită martirajului lor s'a ținut aprinsă făclia românismului în această comună - și nu se va stinge niciodată, oricâte masacre ar mai comite grecii, oricâte focuri i-ar mai pune. Avdela a fost, este și va fi pentru veci un focar nestins de românism.

Virgil Aveleanu

&& Dl colonel Alexandrescu a tipărit și pentru acest Crăciun o serie de ilustrate, reprezentând pe Maica Domnului cu Pruncul în brațe și îngeri împrejur, pe care le-a trimis refugiaților români din toată lumea. Costul se trimite la "Verband der Rumänen in Süddeutschland - Postschliessfach 48 - München 18 - Germania.-

S E M N A L Ă R I

* ALMANAHUL PRIBEGILOR ROMÂNI, Paris, 1961, ed. "Curierul românesc".- De trei ani încoace, a devenit o bucurie a exilului această inițiativă, pe cât de curajoasă pe atât de prețioasă, a dlui C.Arsene: și noul volum, a cărui primă parte e consacrată, cât se poate de oportun, lui Titu Maiorescu, e o comoară de texte vechi și noi, de evocări și profiluri critice. Promotorul și animatorul "Junimii" reapare în scrisul lui Rădulescu-Motru, Lovinescu, Ibrăileanu, Petrovici, Ion Simionescu, Lupu-Costaky, Sadoveanu, C.Xeni, - acesta din urmă fost elev al maestrului la Universitatea din București. Dl Șeicaru, căruia, tot în acest almanah, îi datorăm un excelent profil al lui Lovinescu, o lungă și bogată recenzie la "Anii de ucenicie" ai lui Sadoveanu, precum și -se putea altfel?- un atac, mai moderat ca ton decât de obicei, dar foarte grav în substanță, împotriva dlor Mircea Eliade și Emil Cioran pe marginea durerosului caz Noica, subliniază pe larg, într'un studiu totuși împrăștiat -autorul e, în fond, un memorialist, nu un istoric literar-, enorma importanță a lui Maiorescu pentru cultura noastră.

Completează antologia de peste 400 de pagini, în format mare, texte de istorie (Bănescu, Gh.Brătianu, Lambrino, P.P.Panaitescu), descrieri de peisaje românești (Bălcescu, Iorga), exemple din "literatura încătușată" și din scriitorii exilului.

La volum își dau colaborarea, pe lângă cei amintiți -dl Xeni îl evocă și pe oratorul Take Ionescu-, doamna Lucia Popovici-Bourgeois și dl St.Georgescu-Olenin, care-l execută drastic pe C.-Virgil Gheorghiu pentru "La Cravache". Dar munca de bază e a dlui Arsene, pe care iarăși îl felicităm pentru excelenta treabă românească, pe care-o reprezintă acest "almanah".-

* APOCALIPSUL MAICII DOMNULUI, ed. Fussi, Sansoni, Firenze, 1954.- Inregistrăm târziu, când ne-a căzut în mână, această prețioasă cărțulie, care cuprinde cunoscutul text din Codex Sturdzanus al "Călătoriei Fecioarei la iad", o traducere italiană juxtapusă, o notă lingvistică, precum și o foarte bună notă introductivă a dlui prof. Mario Ruffini dela Torino, îngrijitorul ediției, în care se susține, între altele, că legenda nu e deloc bogomilică, ba dimpotrivă prezintă uneori idei net contrare ereziei popei Ieremia.

* VINTILĂ HORIA, Le Chevalier de la résignation, Paris, 1961.- E al treilea volum din "Trilogia exilului", și precedă anunțatul "Aux bords du fleuve à Babylone". Scris tot în cheie de actualitate, ca și romanul ovidian, zugrăvește, cu pretextul unei situații imaginare din sec.XVII, în Muntenia lui Radu-Negru, amenințată și chinuită de Turci indiferența de totdeauna a Occidentului prosper și lasciv față de eroica, încăpățânata rezistență a poporului român, care speră zadarnic în ajutorul Veneției: dogii, firește, "coexistă" și fac afaceri cu necredincioșii. In bătălia inegală, în care se angajează, voevodul valah e un "cavaler al resemnării": acceptând destinul, își află adevărata libertate, după o frază a lui Kierkegaard, care dă titlul cărții.

Nu mai puțin reușit decât primul, cel cu premiul și scandalul Goncourt, acest nou roman va avea desigur viața mai grea: cine trage sforile în lumea literară a Apusului va căuta să instaureze tradiționala conspirație a tăcerii. E, prin urmare, datoria noastră să reacționăm și să propagandăm oriunde opera unui compatriot, care a găsit înfine -și nu e deloc ușor- calea cea mai rezonabilă și utilă de a face în același timp artă de calitate superioară și foarte bună acțiune românească.-

* JORGE USCĂTESCU, Hombres y realidades de nuestro tiempo, Madrid, 1961.- După un profil elogiativ al autorului, pe care-l semnează dl Vintilă Horia, volumul, reluând seria din "Nuevos retratos contemporaneos", prezintă, în eseuri succinte și dense, pe Berdiaev, Ernst Jünger, D'Annunzio, Ezra Pound, Bergson, Victor de la Serna, Toynbee, Keyserling, Maiakovski, ca să nu pomenim decât numele de rezonanță mai intensă astăzi. Fiecare profil îi oferă profesorului dela Madrid ocazia să expună propriile idei cu privire la istorie, utopie, mit, tehnică, revoluție, elite.

In legătură cu această temă din urmă, amintim că a apărut și traducerea portugheză (Rio de Janeiro, 1958), cu prefață de Serrano Suner, a mai vechiului studiu al dlui Uscătescu despre "Revolta minorităților", care sunt, tocmai, elitele în raport cu masele lui Ortega y Gasset. Activității intense a autorului îi datorăm deasemenea un bun "Keyserling" în "Revista de Filosofia" dela Madrid (XIX, 73-74), și un documentat studiu consacrat "romanului italian de astăzi, dela realismul magic la neorealism", în "La Estafeta literaria", tot dela Madrid (1 August 1961).-

* D.C.AMZĂR, Der Walachische Fremdenroman Johann Friedrich Mayers, Wiesbaden, 1961.- Publicându-și interesanta teză de doctorat, susținută în dec.1958 la Facultatea de Filosofie din Mainz, autorul aduce o nouă importantă contribuție la istoria raporturilor româno-germane dealungul veacurilor, și continuă astfel seria de studii, începută încă din 1939 cu știrile despre Kogălniceanu și cei doi fii ai prințului Sturza la Berlin, scoase din corespondența și autobiografia contesei von Schwerin-Putzar. Cartea examinată poartă titlul "Romanj, eines Edlen Wallachens, landwirtschaftliche Reise durch verschiedene Landschaften Europens" și a apărut la Nürnberg în 1775-1782, ca "traducere fidelă" din românește făcută de pastorul protestant Johann Friedrich Mayer, de la Kupferzell. In realitate, acesta e autorul călătoriei imaginare a unui boier român in-

ventat: lucru care nu se știa până acum (s'a lăsat înșelat de aparențe chiar Werner Sombart). Pretextând voiajul, parohul neamț are ocazia să facă o sumă de observații critice asupra condițiilor sociale, economice și mai ales agricole din câteva țări europene, dar în special din Germania lui; informațiile despre Români sunt reduse și mai deloc originale. Nu altfel, cum se știe, cu vreo cincizeci de ani înainte, Montesquieu se ocupase de situația franceză, cu intenții satirice însă, ascunzându-se după persienii fictivi Usbeck și Rica.

Ca în vremurile bune, volumul e bogat în indicații bibliografice, și note, încadrează problemele în timp, asociază, și nu e lipsit de binecuvântatul indice. Se adaugă excelenta condiție tehnică de tipărire, care nu e de neglijat, când e vorba de o lucrare destinată în primul rând străinilor.-

* GEORGE CIORĂNESCU, Canare 1960, Paris, 1961.- Impresii curioase, uneori înregistrate cu multă finețe, alteori cu mai puțină, dintr'o sugestivă vizită în insulele spaniole cu aspecte, mai ales în Lanzarote, selenare ori primordiale. Editura Fundației dela Paris.-

* ORBIS, Louvain, X, 1, 1961.- E primul număr, foarte bogat și bine îngrijit, ce apare după moartea regretatului profesor Sever Pop, comemorat la începutul volumului, și printr'o notă bio-bibliografică, atât de noua redacție, compusă din fiica savantului și din dl George Straka, cât și de rectorul Universității catolice din Louvain, de Alf Sommerfelt, Pierre Gardette, Willem A.Grootaers. Ca deobicei, colaboratori de înaltă valoare. Urarea noastră e ca Centrul de dialectologie generală, cu buletinul său internațional "Orbis", să poată continua drumul înainte, cum era dorința, des exprimată, a prof. Pop. E vorba de o prețioasă inițiativă românească, ce nu trebuie nicidecum pierdută.

* MEMORIAL LEGIONAR, Madrid, 1960.- Editat de cuibul "Rarău" din Spania, în colecția "Dacoromania", cuprinde, după un portret al Căpitanului, o prezentare istorică și ideologică a Mișcării în limbile occidentale și în limba română, un lung și documentat martirologiu -sute de camarazi de înaltă ținută și demnitate, asasinați de "democrați" și de comuniști, ba și de mareșalul Antonescu-, fragmente bine alese din publicistica legionară. E o antologie nespus de prețioasă, care nu numai că nu trebuie să lipsească din casa niciunuia dintre noi, dar e bine să fie răspândită printre toți românii cinstiți și printre străinii, care vor să cunoască cea mai originală și profundă, poate singura cu adevărat spirituală, dintre revoluțiile vremilor de azi. Vor putea astfel cunoaște necesitățile luptei noastre și înțelege, dacă sunt de bună credință, poziția și aspirațiile României. Cartea se poate comanda, cu doi dolari și jumătate, la "Colecția Dacoromania", Banco Atlantico, Calle Los Madrazo 28, Madrid.-

* CEZAR TEODORESCU, "Pângărirea cântecului românesc", Paris, 1961.- Editată de "Vatra" noastră, broșura e o documentare pe cât de impresionantă și patetică, pe atât de legitimă, sub forma unei scrisori către "fratele român", a apropierii abuzive și a siluirii comorii noastre muzicale, culte, semiculte și mai ales populare, de către străini, care profită de situația tragică de azi a țării și, adesea, de complicitatea regimului de lifte dela București. Autorul, căruia-i trebuiesc aduse toate elogiile, denunță indignat "imensul și ticălosul păienjeniș, ce se țese în jurul cântecului românesc în străinătate, în general, și mai ales în Statele Unite".

Intre leacurile, pe care le propune, dl Teodorescu e de părere că un muzicolog român competent ar trebui să publice un studiu științific, cuprinzând caracteristicile cântecului românesc. Ideia e excelentă, deși greu de executat; după moartea lui Brăiloiu, o treabă ca asta n'ar putea-o duce la bun sfârșit decât ori Roman Vlad ori Sergiu Celibidache. Cu interesele, de care sunt legați, o vor face?

O mică rezervă: nu ni se pare că marșul din filmul "The bridge of the river Kwai" reproduce melodia "Românașului îi place".-

* ORESTE POPESCU, Tendencias actuales del pensamiento economico, Buenos Aires, 1961. Extras din "Revista de la Facultad de Ciencias Economicas" din capitala argentiniană, e, după o rapidă privire îndărăt, o trecere în revistă atentă, limpede și la zi, a celor mai recente doctrine în domeniul economic, până la ultimele teorii, temporal-spațiale, în materie.-

* BOLLETTINO DELL'ISTITUTO DI LINGUE ESTERE, Genova, 1961, 6.- Revista Facultății de Economie genoveze e condusă cu multă pricepere și sârg de dl prof. Petre Ciureanu, care contribuie și la acest număr cu importante articole despre limba lui Condillac și despre opera lui Pietro Verri; publică inedite ale lui Villemain, și scrisori, tot inedite, ale lui Hasdeu, Lambrior și Densusianu către Gaston Paris. Il comemorează apoi pe Sever Pop. Printre colaboratori, dl Bazil Munteanu, cu un eseu de stilistică, și dl Al.Ciorănescu, cu noi descoperiri de moșteniri latine prețioase în limba română (pe marginea Dicționarului etimologic, la care lucrează de mulți ani, și din care, după știința noastră, puțină, au apărut până acum numai două volume).

* Michel EMINESCU, Hyperion, traduit du roumain par Louis Coubi, ed. "Carpații", Madrid, 1959.- Fostul profesor din Misiunea universitară franceză dela București oferă o prețioasă plachetă cu traducerea franceză a "Luceafărului": mărturie, ca și scurta

notă introductivă,de dragoste pentru neamul nostru şi pentru cel mai mare profet-poet al său.Nu putem sublinià îndeajuns importanţa şi semnificaţia încurajatoare a unor astfel de fidelităţi străine pentru ţara noastră,şi în timpuri atât de tragice.-

* FRANCESCO ANELLI,"Goldoni în România",în "Ridotto",Roma-Veneţia,XI,9 şi 10, sept.-oct.1961.- Al cincilea congres al Societăţii Academice Române,ţinut la Veneţia de curând,ne-a dus la descoperirea neaşteptată a unui pasionat prieten al Românilor, care e autorul acestui studiu de completări şi rectificări la o publicaţie oficială cu ocazia celei de a 250-a aniversări a lui Goldoni: documentează că pe comediograful italian Românii îl cunoşteau bine înainte de dictatura comunistă,şi că nu furgoanele sovietice de ocupaţie au adus la Bucureşti,cum au încercat reperiştii să acrediteze,"Hangiţa","Ursuz dar bun","Bădăranii","Slugă la doi stăpâni",etc.

Tot dl prof.Anelli,care ştie perfect româneşte,a publicat în revista "Convivium" (III,1960),o scurtă notă cu privire la raporturile dintre Italia şi România în cadrul politicii latine din secolul trecut.

Aceeaşi temă a făcut de curând la Roma obiectul unei conferinţe a altui încercat amic al Românilor,dr.Alberto Marinelli,la o manifestaţie reuşită,organizată de Cercul de Uniune Latină şi de societatea cultural-corală "Armonia",cu colaborarea Comitetului pentru unitatea şi universalitatea culturii(slugoii reperişti au protestat,fără succes,la Ministerul de Externe italian).-

* VIRGIL IERUNCA,"Littérature roumaine",Paris,1961.- Sunt,într'un extras,de dimensiuni neobişnuite,cele trei capitole,dedicate literaturii noastre în importanta "Histoire générale des littératures",publicată la Quillet: desvoltarea culturii noastre,serios remeditată,dela începuturile bâiguitoare la clasici,la înflorirea dintre cele două răsboaie mondiale,până la mizeria reperistă şi la sforţările şi realizările efective ale pribegiei de astăzi.Textul din Encyclopédie de la Pléiade era mai epatant şi sugestiv; acesta e mai precis şi paşnic,istorie literară adevărată,fără să se neglijeze,totuşi,valutarea critică.

Tot dl Ierunca,prodigios în această risipire de energie românească,îl face praf -fie-ne permisă expresia!-,în "Preuves"(mai 1961),pe un critic francez,eclectic şi la toate disponibil,Herbert Juin,"parisien du Danube".care,după oarecari ezitări şi după o destul de lungă şi fructuoasă vizită în ţară,s'a pus în slujba regimului reperist,şi acum încearcă să dea,la Paris,o imagine vădit falsă a culturii şi a realităţilor româneşti.Exemplu de polemică inteligentă,cu ironii şi luări de sus elegante, care dărâmă definitiv şi iremediabil.-

* GEORGE RACOVEANU,Die orthodoxen Kirchen des Ostens und das angekundigte Okumenische Konzil,Würzburg,1961.- Extras din "Ostkirchliche Studien",broşura expune limpede şi exhaustiv punctul de vedere al unui teolog ortodox român,competent ca puţini alţii în materie,şi pe deasupra liber,cu privire la proectatul conciliu ecumenic,a cărui iniţiativă a plecat dela Roma.După ce arată ce leagă şi ce separă pe ortodocşi de catolici şi care sunt obstacolele dintr'o parte şi dintr'alta,autorul ilustrează perspectivele de unire,cu speranţă că se vor împlini.Dacă vă vom spune că pentru prima dată a înţeles,însfârşit,şi subscrisul cum stau lucrurile în disputa aproape milenară dintre Orient şi Occident,pe tărâm bisericesc,vă veţi da seama de meritul d-lui Racoveanu.-

* NICOLAE ILIESCU,"Osservazioni sul teatro italiano contemporaneo",în "Italica" (XXXVI,martie 1959).- Recenzie binevenită la o antologie tendenţioasă,în sens comunist,se înţelege,a teatrului italian de după al doilea răsboi mondial(Guanda,1956). Profesorul român dela Harvard are astfel ocazia,nu numai să dovedească inconsistenţa tezelor expuse într'un studiu introductiv,de Vito Pandolfi,dar şi să facă unele juste consideraţii personale asupra lui Pirandello şi a unor opere de Betti,Fabbri,Giulio Cesare Viola,Terron,Squarzina.-

* EUGEN LOZOVAN,"Marginalia romano-slavica",extras din "Romance Philology",XIV, 4 mai 1961.- Recenzia a două studii publicate în ţară de Emil Petrovici şi de un anume Eugen Seidel îi dă ocazia autorului să denunţe,la nivel savant şi cu eleganţă, tendenţiozitatea slavofilă a doi lingvişti din România ocupată,care nu ezită,în special metocul,să falsifice adevărul ştiinţific intereselor politice ruseşti.

Semnalăm,tot a profesorului din Copenhaga,o notă despre "toponimia românească în hărţile şi portulanele italiene",subiect de comunicare la al VII-lea congres internaţional de ştiinţe onomastice dela Florenţa-Pisa,1961,publicată în "Revue internationale d'onomastique",Paris,XIII,3,sept.1961.-

* EXAMEN,Mexic,25(sept.-oct.1961).- Publică impresionantele mărturii ale unui Român,care a supravieţuit cu greu celor şapte ani de temniţă reperistă,de torturi şi umilinţe fără seamăn; e şi un apel către Crucea Roşie Internaţională,căreia-i sunt semnalate(şi va continua,totuşi,să nu se mişte) cazuri de personalităţi în închisorile comuniste.

Tot prietenilor din Mexic -şi ştim prea bine cine şi cât de preţioşi sunt- le datorăm denunţarea regulată a situaţiei din România în săptămânalul "Informaciones exclusivas".-

* ROMÂNUL,XI,1 şi 2-3,aprilie şi nov.1961.- Organul Ligii Românilor Liberi,întemeiat de gen.Rădescu,apare în formă nouă,considerabil ameliorată din toate punctele de vedere.Colaborează,printre alţii,dnii Mihail Fărcăşanu,gen.Ion Gheorghe,col.Dan D. Ivanovici,Horaţiu Comăniciu,care aminteşte sacrificiul şi lupta lui Iuliu Maniu,Constantin Amăriuţei,Virgil Ierunca,cu o excelentă prezentare,ici-colo însă discutabilă, a intelectualităţii din ţara ocupată. Ultimul număr e dedicat în mare parte prof.N.I. Herescu,evocat de redacţie,precum şi de domnii Marcel Fontaine -iarăşi un prieten de zile grele al României!-,Mircea Eliade,Bazil Munteanu,George Uscătescu,Eugen Lozovan, Virgil Ierunca.Publicaţia apare şi într'o ediţie specială("El Rumano") pentru America de Sud.-

* SEMNE,Paris,4-5 şi 6-8,mai-sept.1961.- Fiecare număr aduce o întreagă pagină de poezie(Caranica,Posteucă,Ţolescu,Tudor Dan Matia,Dum.Sinu),precum şi versuri de catacombă,sosite pe căi misterioase din ţară.Directorul revistei,dl Octavian Buhociu, reia,cu idei şi informaţii noi,studiul sugestiv despre "Căluşari" şi analizează pe larg poezia bacoviană.Alţi colaboratori: polonezul de pe Ceremuşul Superior,André de Vincenz,care se ocupă de toponimia Carpaţilor,şi Coriolan Silvestru,expert în chestiuni de economie.-

* UNIUNEA,Freiburg i.Br.,7 iulie 1961.- Organul Uniunii Asociaţiilor româneşti din Germania se bucură de colaborarea dlor Ion Gheorghe,pe teme de politică internaţională,Mihail Fotin Enescu,atent şi acut comentator politic,Paul Miron,polemist fără milă,cum se cuvine,Horia Stamatu,care-i comemorează,mişcat şi cu vederi profunde, pe Blaga şi Busuioceanu: confraţi mai în vârstă într'ale poeziei şi gândirii.-

* "La Sicilia"(10 oct.1961),din Palermo,consacră o întreagă pagină,cu ilustraţii, importantelor descoperiri arheologice ale dlui Dinu Adameşteanu,care a reuşit să demonstreze că procesul de elenizare al Siciliei a atins interiorul insulei,şi nu numai coastele,chiar din sec.VII înainte de Cristos.- In "Il Popolo"(7 aug.1961),alt încercat,excelent prieten al Românilor,dl prof.Marcello Camilucci,semnează un articol despre "Nicolae Bălcescu,il Mazzini di Romania",pentru a desminţi,într'o reevocare frumoasă,că marele istoric ar fi un precursor al actualei tiranii din România sovietizată.- Trebuie semnalată,cu toate elogiile,activitatea românească,pe drept cuvânt prodigioasă,pe care o desfăşoară în ţările de limbă anglo-saxonă dl Ion Raţiu,şi nu numai cu agenţia sa FRP(Free Rumanian Press Agency): îl aflăm des cu interviewuri,articole,precizări,în ziare engleze şi americane,unde a isbutit să impună ideia necesităţii unei lupte continui contra colonialismului ruscomunist din Europa centro-orientală. Ne miră de aceea că nu l-am aflat pe dl Raţiu la recentul congres -al doilea-, dela Roma,asupra răsboiului politic al Sovietelor - la care Românii au fost totuşi reprezentaţi bine de dl I.V.Emilian,directorul "Stindardului",care a intervenit personal în desbatere,şi de dl Brutus Coste,elaboratorul moţiunii finale.Promotoare şi animatoare a isbutitei manifestaţii,franţuzoaica doamnă Susanne Labin,al cărei nume nouă nu se sună bine pentru cunoscutele amintiri,nu excesiv de plăcute,dela "Adevărul" şi "Dimineaţa"(e căsătorită,într'adevăr,cu fiul directorului celor două gazete evreocomuniste); altfel,femeie energică,volitivă,realizatoare(vezi prezentarea din "L'Aurore",sub semnătura lui Jules Romains).Cu ocazia congresului s'a difuzat traducerea italiană a cărţii sale "Il est moins cinq"(Mancano cinque minuti): strigăt de alarmă şi program de acţiune pentru Occident ca să facă faţă,însfârşit şi la ultimul moment, propagandei comuniste.

- O acţiune valoroasă,în acelaşi sens,deşi plecând dela alte premize,mult mai ocerente,desfăşoară,la Buenos Aires,Asociaţia "Libertad a Rumania",condusă de foştii deputaţi legionari Mile Lefter şi Virgil Ionescu.Cu mijloace mult mai puţine -cei doi nu aparţin neamului ales-, trimit fără încetare mesaje,telegrame,apeluri preşedintelui Kennedy,lui Hammarskjoeld,cât a fost,şefilor de state ai Apusului şi,în special, conducătorilor ţărilor din America Latină.

- Ca să rămânem la acelaş paralel geografic,amintim "Buletinul bisericii ortodoxe române din Argentina",condus de păr.Anchidim Uşeriu.Din ultimul număr(mai-iunie-iulie) aflăm cu bucurie că domnii Gh.Ionescu şi C.Stăncescu au fost numiţi profesori universitari la Buenos Aires de,respectiv,filosofie şi psihologie aplicată.-

* Intre revistele,ce isbutesc să iasă regulat: "Unirea"(Cleveland),în care,de câtva timp,J.N.Manzatti deapănă frumoase amintiri din ţară despre "Oameni mari şi mici".-

* Articole descoperite prin reviste: Emil Cioran,"Portret du civilisé",în Nouvelle Revue Française,iulie 1961: o serie de scânteietoare paradoxuri pentru a susţine preferinţa autorului,un fel de Rousseau 1961,pentru primitivitate,canibalism,analfabetism faţă de eşuarea civilizaţiei.- Mario G.Losano,"Viaggio in Romania",în "Il Ponte", Florenţa,1 iunie 1961: un student italian la cursurile de vară dela Sinaia,deşi condus de nas şi,iniţial,favorabil regimului,a reuşit să descopere totuşi unele lucruri care nu merg: interzicerea grevei,imposibilitatea discuţiei politice,lipsuri nenumărate,etc.In acelaşi număr din revista florentină,de stânga,un eseu de Alberto Boatto despre "Il teatro di Ionesco",unde apar unele consideraţii pătrunzătoare.- Petru Dimitriu,"Lo scrittore in Romania",în "La Fiera Letteraria",Roma,22 oct.1961: drastic re-

chisitoriu al terorismului anticultural din Repere din partea unuia,care ştie cum stau lucrurile(cum se vede,autorul "Cronicii de familie poate fi şi util,astăzi,cauzei româneşti,arătând,cel puţin cu acest articol tare,căinţă sinceră).Tot în revista dela Roma,în numărul precedent,a apărut,datorită lui Mircea Popescu,o comemorare a lui Lucian Blaga,cu câteva poeme traduse în italieneşte şi o notă despre poziţia scriitorului faţă de regimul comunist.-

Adrian Popa

POMANĂ ŢIGĂNEASCĂ de Costache Barbu

Un ţigan trăindu-şi viaţa chinuită
Şi murind pe semne într'o zi de post
Işi lăsă nevasta ce-l bocea sdrobită
Că se duse bietul parcă nici n'a fost.

Văduva,jelindu-l,se porni să'nşire
Tocmai ce-şi dorise bărbăţelul ei!
Lucruri scumpe care,din nenorocire,
Nu sunt potrivite nici unei femei.

- Of! făcea ţiganca, bată-te norocul,
Cum lăsaşi tu,nene,cismele de piele,
Ceasul tău de aur,căciula,cojocul,
Şi atâtea lucruri - ce să fac cu ele?

Dar măcar atâta să-mi fi spus aseară,
Când ereai pe ducă din pricina bolii:
- Scoate-le la soare,căci până la vară,
Stând înghesuite,or să prinză molii..

Auzind ţiganii,adunaţi în casă,
Că e rost de ţoale şi s'or procopsi,
Ziseră: Cumătră,nu mai plânge,lasă,
Să-i fie pomană şi le-om împărţi...

Ceasul cu rubine să-l ia bulibaşa,
Briciul şi luleaua le dai la nepoţi,
Iar cumătrul socru să-i poarte cămaşa,
Că e om în vârstă şi mai gol ca toţi...

Naşul însă,hâtru şi cu-a vieţii şcoală,
Zise: Dar tu,fină,mai întâi - avea?
- Ei avea,de unde? n'avea nicio ţoală!
Dar,de gând,fireşte,a avut să-şi ia..

&& In comunicatul dat la Moscova de Hruşciov şi Gheorghiu-Dej,cei doi "bărbaţi de stat" -cum îi porecleşte "Glasul" minciunii- "şi-au reafirmat hotărîrea de a demasca în continuare colonialismul" şi "de a sprijini năzuinţa popoarelor din Asia, Africa şi America Latină spre independenţă".Că cele din Europa au încetat de mult de a mai fi "popoare",devenind ele,sub crunta robie a hoardelor lui Hruşciov,simple colhozuri: colhozul polonez,colhozul unguresc,colhozul românesc...

&& Certându-se,ciclic,cu haidamacii lui Dej pe paternitatea vânzării ţării,"România" fostelor partide pretinde că "actul dela 23 August rămâne o afirmare glorioasă a patriotismului românesc,care ne-a ferit de un imens prăpăd în ţară".Şi,starea de azi,acolo,ce dracu o fi?...

&& Preşedintele Kennedy a spus lui Agiubei,ginerele lui Hruşciov,că "dacă Rusia pierdea războiul,poporul sovietic,ca astăzi poporul german,s'ar fi ridicat împotriva stabilirii unei linii de demarcaţie prin mijlocul Moscovei şi al întregei ţări".Numai că,dacă Rusia pierdea războiul,poporul sovietic înceta să mai fie "sovietic",devenind şi el un popor liber...

&& "Libertatea",-foaia Românilor din Banatul înstreinat- scrie în numărul din 23 Iulie că în "Republica Populară Macedonia" din Iugoslavia funcţionează şi şcoli pentru minorităţi: 256 în limba albaneză,cu 30.509 elevi şi 908 învăţători - şi 51 în limba turcă,cu 134 învăţători.Iar la Universitatea din capitală,Skoplie,studiază 461 albanezi şi 50 turci - în timp ce se anunţă deschiderea a noi şcoli pentru aceste minorităţi.

Acuma,dela o foaie a Românilor,scrisă în limba română,pentru români,ne-am fi aşteptat să ne spună câte şcoli au românii noştri din Macedonia iugoslavă,adică dintr'o ţară care,cum însăşi "Libertatea" ne-a asigurat,e un adevărat rai al tuturor minorităţilor.De ce tace,"Libertatea",în această privinţă? Nu-i oare.. liberă să scrie? Sau,dacă autorităţile au "neglijat" cumva,nu-i liberă să intervie pentru drepturile fraţilor săi din Macedonia?

Ştim,apoi,că'n parlamentul Serbiei există deputaţi români: intervenit-au ei pentru drepturile,pur şi simplu omeneşti,ale Românilor din Valea Timocului? Sau,în prea democratica Iugoslavie,nici ei nu's.. liberi s'o facă!...

&& Conducerea evreilor din Franţa,întrunită la Paris la 18-19 Iunie,a cerut Congresului Mondial Evreesc: să intervie la Naţiunile Unite ca să ceară ţărilor membre a refuza dreptul de azil criminalilor de război nazişti; să ceară guvernului german epurarea foştilor nazişti din posturile politice,armată,magistratură şi poliţie,dizolvarea asociaţiilor de foşti combatanţi,suprimarea pensiilor foştilor demnitari nazişti şi interzicerea oricărei publicaţii sau cărţi tinzând la reabilitarea Germaniei hitleriste; îşi exprimă uimirea faţă de atitudinea "moale" a Interpolului în căutarea criminalilor nazişti,pretextând că-i vorba de crime cu caracter politic; exprimă viile sale felicitări rabinilor Langer şi Fingerhut,cari au primit măgulitoare distincţii în Legiunea de Onoare franceză.-

&& Când şi când,gazetele noastre din America ne anunţă decesul câte unui compatriot,care "şi-a dat sufletul în mâinile Creatorului": toţi,fără excepţie! Optimişti, gazetarii ăştia...
